

บทที่ 3

วิเคราะห์กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมในเขตการค้าเสรีอื่นๆ

จากการที่ได้ศึกษาหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าและหลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ CEPT-AFTA และสภาพปัญหาของการใช้เกณฑ์การคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในอาเซียนสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าและอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 และในบทนี้จะได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าและอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และเขตเศรษฐกิจยุโรป รวมทั้งพิจารณาถึงความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ทั้งนี้เพื่อใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียในแต่ละหลักเกณฑ์ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมที่เหมาะสมสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนในบทที่ 4 ต่อไป

3.1 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Agreement : NAFTA)

3.1.1 วัตถุประสงค์และขอบเขต

3.1.1.1 วัตถุประสงค์ของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

ความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือเป็นความตกลงเพื่อก่อตั้งเขตการค้าเสรีอื่นประกอบด้วยประเทศภาคีสมาชิก 3 ประเทศคือ ประเทศแคนาดา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 1 มกราคม 2537 หนึ่งในผลประโยชน์หลักของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ ขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศภาคีโดยยกเลิกภาษีศุลกากรและมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากรของสินค้าทุกประเภทระหว่างประเทศต่างๆ ภายใน 15 ปี ซึ่งข้อตกลงนี้กำเนิดมาจากข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างแคนาดากับสหรัฐอเมริกาที่มีอยู่ก่อนแล้ว และการลงนามในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ มีผลเป็นการขยายขอบเขตไปรวมประเทศเม็กซิโก และขยายขอบเขตของความร่วมมือและความตกลงไปครอบคลุมทางด้านอื่นด้วย เช่น การพลังงาน บริการทางการเงิน การขนส่ง การลงทุน โทรคมนาคม สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดในมาตรา 102¹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือว่า วัตถุประสงค์ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือซึ่งอยู่ในหลักการและกฎต่างๆ ของความตกลง รวมถึงการปฏิบัติต่อคนชาติ การปฏิบัติเชิงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง และหลักความโปร่งใส ดังนี้

- (1) เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าและอำนวยความสะดวกให้กับการขนส่งสินค้าทางชายแดนและบริการระหว่างประเทศภาคี
  - (2) เพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในเขตการค้าเสรี
  - (3) เพื่อขยายโอกาสการลงทุนที่มั่นคงภายในดินแดนของประเทศภาคี
  - (4) เพื่อให้การคุ้มครองและการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในดินแดนของประเทศภาคีแต่ละประเทศ
  - (5) เพื่อสร้างกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติและการใช้บังคับความตกลงนี้สำหรับการบริหารจัดการและแก้ไขข้อพิพาท
  - (6) เพื่อสร้างกรอบความร่วมมือระดับไตรภาคี ระดับพหุภาคีและความร่วมมือในภูมิภาค ให้ขยายและสร้างผลประโยชน์ของความตกลงนี้
- ดังนั้น วัตถุประสงค์ของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผลประโยชน์สูงสุด ก็คือ สงวนรักษาสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศภาคีซึ่งคำว่า

---

¹ NAFTA Article 102 : Objectives “ 1. The objectives of this Agreement, as elaborated more specifically through its principles and rules, including national treatment , most-favored-nation treatment and transparency, are to:

- (a) eliminate barriers to trade in, and facilitate the cross-border movement of , goods and service between the territories of the Parties;
- (b) promote conditions of fair competition in the free trade area;
- (c) increase substantially investment opportunities in the territories of The Parties;
- (d) provide adequate and effective protection and enforcement of intellectual property rights in each Party's territory;
- (e) create effective procedures for the implementation and application of this Agreement, for its joint administration and for the resolution of disputes; and
- (f) establish a framework for further trilateral, regional and multilateral cooperation to expand and enhance the benefits of this Agreement.”

“แหล่งกำเนิด” เป็นคำที่ใช้อธิบายสินค้าที่ต้องผ่านเงื่อนไขของมาตรา 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งได้กำหนดสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดและป้องกันสินค้าจากประเทศอื่นจากการได้รับผลประโยชน์ต่างๆ โดยเพียงแต่ขนส่งผ่านประเทศสมาชิกเท่านั้น ดังนั้น สินค้าทั้งหมดไม่ใช่ที่ผลิตในประเทศสมาชิกแล้ว จะมีคุณสมบัติที่จะได้รับผลประโยชน์จากความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จึงไม่ควรที่จะตั้งสมมติฐานว่าการทำให้มีสิทธิได้รับผลประโยชน์ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ต้องผลิตในประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งเท่านั้น อย่างเช่นสินค้าที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดในประเทศแคนาดา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกาตามคำนิยาม ที่ระบุไว้ในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ แต่ยังคงเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดของประเทศแคนาดา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกาในเรื่องการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า เรื่องสถิติทางการค้าหรือวัตถุประสงค์อื่นๆ เป็นต้น

3.1.1.2 ขอบเขตของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

ภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ มาตรา 300² ได้กำหนดขอบเขตการค้าสินค้า (Trade in Goods) ของประเทศภาคีให้รวมถึง สินค้าของประเทศภาคีทุกประเภท และสินค้าที่อยู่ในภาคผนวก 300-A (การค้าและการลงทุนในสาขายานยนต์) สินค้าที่อยู่ในภาคผนวก 300-B (สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ) ด้วย

3.1.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

3.1.2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า เป็นการกำหนดว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดที่มาจากเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือไม่ ถ้ามาจากแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ สินค้านั้นจะได้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร

สินค้านั้นในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือจะได้รับผลประโยชน์สูงสุดต่อเมื่อสินค้านั้นมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของ มาตรา 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดขึ้น โดยให้สินค้านั้นที่มาจากเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือแล้วนำเข้ามายังประเทศแคนาดา เม็กซิโก

² NAFTA article 300 : Scope and Coverage “ This Chapter applies to trade in goods of a Party, including:

- (a) goods covered by Annex 300 – A (Trade and Investment in the Automotive Sector),
- (b) goods covered by Annex 300 – B (Textile and Apparel Goods), and
- (c) goods covered by another Chapter in this Part, except as provided in such Annex or Chapter.”

หรือสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร แต่ห้ามสินค้าประเภทเดียวกันที่มาจากประเทศอื่นได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ทั้งนี้ตามมาตรา 401³ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้ให้ความหมายของสินค้าที่มีแหล่งกำเนิด (Originating Goods) ไว้ 4 ประการ คือ

(ก) สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตทั้งหมดในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่ง

(ข) สินค้าที่ใช้วัตถุดิบนำเข้าหรือนอกประเทศ (non-originating materials) ในการผลิตสินค้าซึ่งได้ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรที่กำหนดในภาคผนวก 401 และเป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ทั้งหมดของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า กล่าวคือ สินค้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตามภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

(ค) สินค้าที่ผลิตทั้งหมดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือจากวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศภาคี

(ง) สินค้าที่ไม่ได้ประกอบเข้าด้วยกัน (unassembled) หรือที่ถอดแยกออกเป็นชิ้นส่วน (disassembled) และสินค้าซึ่งมีส่วนประกอบไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ แต่มีส่วนประกอบใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 โดยใช้วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง (transaction value method) หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ (net cost method)

ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ มี 4 หลักเกณฑ์ คือ

(1) เกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในประเทศหนึ่งประเทศเดียวทั้งหมด (Wholly Obtained or Produced)

สินค้าที่จะได้รับหรือผลิตในแคนาดา เม็กซิโก หรือสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดที่ไม่ใช้วัตถุดิบนำเข้าหรือส่วนประกอบที่มาจากนอกอาณาเขตอเมริกาเหนือ ซึ่งปรากฏในมาตรา 415 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้ให้ความหมายของสินค้าที่ได้รับหรือผลิตในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือทั้งหมดไว้ดังนี้⁴

(เอ) สินค้าแร่ที่สกัดในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง

(บี) สินค้าทางการเกษตรที่จำแนกอยู่ในระบบฮาร์โมนิซ์ ซึ่งเป็นสินค้าที่เกี่ยวเนื่องในดินแดนของประเทศภาคี

³ NAFTA article 401 (ดูภาคผนวก ค)

⁴ NAFTA article 415 (ดูภาคผนวก ค)

(ซี) สัตว์มีชีวิตที่เกิดและถูกเลี้ยงในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง

(ดี) สินค้าที่มาจากการล่า การตัด จับหรือตกปลาในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง

(อี) สินค้า (ปลา สัตว์น้ำที่มีเปลือกแข็ง และสัตว์น้ำอื่นๆ ที่มาจากทะเล) โดยมาจากเรือที่จดทะเบียนหรือมีการบันทึกในประเทศภาคี โดยมีธงของประเทศภาคีโบกสะบัดอยู่

(เอฟ) สินค้าที่ผลิตบนโรงงานที่นำมาจากสินค้าตามข้อ จ (ปลา สัตว์น้ำเปลือกแข็ง หรือสัตว์น้ำอื่นๆ ที่มาจากทะเล) โดยเป็นเรือที่จดทะเบียนและมีธงของประเทศภาคีโบกสะบัดอยู่

(จี) สินค้าที่นำมาโดยประเทศภาคี หรือบุคคลของประเทศภาคีจากกันทะเล หรือใต้ทะเลนอกเขตน่านน้ำ โดยประเทศภาคีมีสิทธิที่จะสำรวจกันทะเลนี้

(เอช) สินค้าที่ได้มาจากนอกอาณาเขตของประเทศภาคี ซึ่งได้รับมาโดยประเทศภาคี หรือบุคคลของประเทศภาคีและสินค้านั้นต้องไม่ผ่านกระบวนการผลิตในประเทศนอกภาคี

(ไอ) ขยะและสิ่งของที่ทิ้งแล้วที่มาจาก

(1) การผลิตภายในดินแดนประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง หรือ

(2) สินค้าที่ใช้แล้วที่เก็บรวบรวมในเขตของประเทศภาคี โดยสินค้านี้จะนำกลับมาเป็นวัตถุดิบ

(เจ) สินค้าที่ผลิตในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรายการสินค้าในย่อหน้า (เอ)-(ไอ) หรือมาจากการผลิตในขั้นตอนใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น เครื่องประดับเงินที่ทำในสหรัฐอเมริกา ทำมาจากแร่ที่ขุดในเม็กซิโกจะถือว่าได้รับหรือผลิตในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือทั้งหมด เพราะสกัดมาจากสินแร่ในเม็กซิโก

(2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตามภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

สินค้าที่ไม่ได้รับหรือผลิตทั้งหมดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือสินค้าที่ใช้วัตถุดิบที่นำเข้า (non-originating materials) ในการผลิตสินค้า ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ 2 ประการ ดังนี้

(2.1) เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากร (Change in tariff classification / Tariff-shift Rules)

ตามความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดให้ใช้ระบบฮาร์โมนิซ์เพื่ออธิบายการเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากรประเภทสินค้านำเข้าจะต้องผ่านในสหรัฐอเมริกา แคนาดา หรือเม็กซิโก เพื่อจะได้รับสิทธิพิเศษภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ สินค้าจะต้องมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ค่อเมื่อการใช้วัตถุดิบนำเข้ามาผลิตสินค้าโดยมีการ

เปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญหรือการแปรสภาพที่เพียงพอ (sufficiently transformation) ในดินแดนของประเทศชาติหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง ซึ่งในประเทศเหล่านั้นจะมีการจำแนกพิกัดศุลกากร ศุลกากรภายใต้ระบบฮาร์โมนี ส่วนรายละเอียดเงื่อนไขของเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรได้กำหนดไว้ในภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในเรื่องหลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ ในข้อ 3.1.4 – 3.1.5

(2.2) เกณฑ์มูลค่าเพิ่มหรือการกำหนดอัตราส่วนมูลค่าเพิ่ม

สินค้าซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากร ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ทั้งหมดในกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้

(2.2.1) เกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคหรือสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบ

ภายในภูมิภาค (Regional Value Content) หรือกฎการเพิ่มมูลค่า (Value-Content Rules)

สินค้าที่มีส่วนประกอบหรือชิ้นส่วนนำเข้า ถ้าไม่เป็นไปตามคุณสมบัติภายใต้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรแล้วสินค้านั้นยังอาจได้เป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ถ้าหากเป็นไปตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

“ สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคหรือสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบภายในภูมิภาค ” หมายถึง เปอร์เซ็นต์มูลค่าของสินค้าที่ต้องมาจากเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ตามมาตรา 402 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดสูตรที่เป็นคู่สำหรับการคำนวณสัดส่วนมูลค่าของวัตถุดิบในประเทศ คือ วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง (transaction value) หรือวิธีต้นทุนสุทธิ (net cost method) ทั้งนี้ การที่ให้เลือก 2 วิธีดังกล่าวทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกมีโอกาสที่จะทำสินค้าให้ตรงตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิด เพื่อให้สินค้าที่ไม่ได้รับหรือผลิตในเขตการค้าเสรีทั้งหมดได้แหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

เกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ กำหนดเปอร์เซ็นต์ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่จะได้แหล่งกำเนิด สินค้าหนึ่งจะมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ หากใช้ชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบภายในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ 60% ของราคาสินค้าสำเร็จรูป (the value of the finished product) หรือ 50% ของต้นทุนสุทธิของสินค้า (the net cost of the product) โดยอยู่ภายใต้ มาตรา 402⁵ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

⁵ NAFTA article 402 (ดูภาคผนวก ค)

ซึ่งเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคนี้สามารถคำนวณ โดยทั้งราคาซื้อขายที่แท้จริง หรือต้นทุนสุทธิ ดังนี้

(2.2.2) วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง (Transaction Value Method:TV)

วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง เป็นวิธีที่ใช้คำนวณมูลค่าของวัตถุดิบนำเข้า เป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาซื้อขายที่แท้จริงของของที่นำเข้าตามความตกลงราคาแกตต์ (GATT Customs Valuation Agreement 1994)^๑ โดยใช้หลักการได้รับการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง สาระสำคัญของวิธีนี้คือ มูลค่าของวัตถุดิบที่ไม่มีแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่สามารถคำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าในสินค้าซึ่งมักจะเป็นราคาสินค้าที่จ่ายจริง ภายใต้วิธีนี้ผู้ผลิตจะได้รับอนุญาตให้รวมราคาและกำไรทั้งหมด เป็นสิ่งที่แสดงถึงเปอร์เซ็นต์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบในภูมิภาคที่สูงกว่า (60%) โดยวิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง

สูตรการคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคโดยใช้วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง คือ

$$RVC = \frac{TV - VNM}{TV} \times 100$$

- “RVC” คือ สัดส่วนมูลค่าของวัตถุดิบในภูมิภาค
- “TV” คือ ราคาซื้อขายของสินค้าที่ปรับเป็นราคา F.O.B
- “VNM” คือ มูลค่าของวัตถุดิบนำเข้าที่ผู้ผลิตใช้ในการผลิตสินค้า

ในกรณีราคาซื้อขายไม่สามารถนำมาใช้ได้แล้ว วิธีต้นทุนสุทธิต้องนำมาใช้ได้ ดังนั้น วิธีต้นทุนสุทธิเป็นเพียงทางเลือกอีกทางหนึ่งเท่านั้น

^๑ ตามความตกลงราคาแกตต์ (GATT Customs Valuation Agreement 1994) กำหนดว่า ราคาสูตรการต้องกำหนดขึ้นโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งของการประเมินราคาที่มีอยู่ 6 วิธี คือ วิธีที่ 1 ราคาซื้อขายของที่นำเข้า วิธีที่ 2 ราคาซื้อขายของที่เหมือนกัน วิธีที่ 3 ราคาซื้อขายของที่คล้ายกัน วิธีที่ 4 ราคาหักทอน วิธีที่ 5 ราคาคำนวณ วิธีที่ 6 ราคาย้อนกลับ วิธีเหล่านี้ต้องนำมาใช้ตามลำดับ คือ ใช้วิธีที่ 1 ก่อนแล้วจึงใช้วิธีที่ 2 ซึ่งจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อไม่สามารถกำหนดราคาตามวิธีที่ 1 ได้ ส่วนวิธีที่ 3-6 ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ดังนั้นจะใช้วิธีที่ 6 ได้วิธีแรกๆ ใช้ไม่ได้ ทั้งนี้มีข้อยกเว้นอยู่เพียงข้อเดียว คือ ลำดับของวิธีที่ 4 และ 5 อาจสลับกันได้หากได้รับคำเรียกร้องจากผู้นำเข้า โดย “ราคาซื้อขายที่แท้จริง” หมายถึงจำนวนทั้งหมดตามความเป็นจริงที่ผู้ซื้อได้จ่ายให้กับผู้ขายหรือผู้ผลิตในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ส่งเข้ามาหรือราคาที่ได้ชำระจริงหรือที่จะต้องชำระสำหรับสินค้าที่นำเข้านั้น

(2.2.3) วิธีต้นทุนสุทธิ (Net Cost Method:NC)

วิธีต้นทุนสุทธิ เป็นวิธีที่ใช้คำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคที่เป็นเปอร์เซ็นต์ของต้นทุนสุทธิที่ผู้ผลิตสินค้านำต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายทั้งหมดลบกับค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย (รวมถึงการตลาดและการบริการหลังการขาย) ค่าธรรมเนียมการขนส่งและค่าบรรจุภัณฑ์และราคารายได้ที่ไม่ได้รับอนุญาต สัดส่วนเปอร์เซ็นต์ที่กำหนดสำหรับวิธีต้นทุนสุทธินั้นจะต่ำกว่าสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ที่กำหนดสำหรับวิธีราคาซื้อขาย เพราะไม่ได้รวมต้นทุนบางอย่างในกรณีที่ใช้วิธีคำนวณต้นทุนสุทธิ ได้แก่ การส่งเสริมการขาย รวมถึงการตลาด และค่าใช้จ่ายที่เป็นบริการหลังการขาย ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางเรือและในการบรรจุภัณฑ์⁶

สูตรการคำนวณของสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในภูมิภาคโดยวิธีหาราคาสุทธิ คือ

$$\frac{RVC=NC-VNM \times 100}{NC}$$

NC

- “RVC” คือ สัดส่วนมูลค่าของวัตถุดิบในภูมิภาค
- “NC” คือ ต้นทุนสุทธิของสินค้า
- “VNM” คือ มูลค่าของวัตถุดิบนำเข้า ที่ผู้ผลิตใช้ในการผลิตสินค้า

(3) การผลิตในดินแดนเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือโดยใช่วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด

สินค้านั้นจะได้แหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะต้องผลิตทั้งหมดในประเทศแคนาดา ประเทศเม็กซิโก และหรือในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะจะต้องผลิตจากวัตถุดิบที่ได้รับการพิจารณาว่ามีแหล่งกำเนิดตามคำนิยามของความตกลงนี้

(4) สินค้าที่ไม่ได้ประกอบเข้าด้วยกันและสินค้าที่แยกประเภทตามชิ้นส่วน (Unassembled Goods and Goods Classified with their Parts)

ถ้าหากสินค้านั้นไม่ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรตามภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ เนื่องจาก

⁶ Raymond Kelly, “NAFTA : A Guide to Customs Procedures” (August 1998), p.5 Available from www.customs.ustras.gov. (2004, June)

(ก) กรณีสินค้าที่นำเข้าไปในประเทศแคนาดา เม็กซิโก หรือสหรัฐอเมริกา ในรูปแบบที่ไม่ได้ประกอบเข้าด้วยกันหรือที่ถอดแยกออกเป็นชิ้นส่วน แต่จัดเป็นประเภทพิศกเดียวกับสินค้าสำเร็จรูปตามกฎหมายทั่วไปในการตีความของระบบฮาร์โมนีซซ์ข้อ 2 A' หรือ

(ข) กรณีสินค้าที่ผลิตโดยใช้วัตถุดิบนำเข้าไปในประเทศภาคีสมาชิก ซึ่งตัวสินค้านั้นประกอบด้วยส่วนประกอบของสินค้านั้น ที่จัดประเภทพิศกศุลกากรอยู่ในประเภทเดียวกัน โดยไม่มีการแบ่งส่วนประกอบนั้นออกเป็นในระดับประเภทย่อย หรือกรณีตัวสินค้านั้นประกอบด้วยส่วนประกอบของสินค้านั้น ที่จัดประเภทพิศกศุลกากรอยู่ในประเภทย่อยเดียวกัน โดยไม่มีการแบ่งส่วนประกอบนั้นออกเป็นในระดับประเภทย่อยลงไปอีก

โดยทั้งกรณีในข้อ (ก) และ (ข) นี้ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าให้ เป็นไปตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคตามมาตรา 402 กล่าวคือ มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 กรณีใช้วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริง หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 กรณีใช้วิธีต้นทุนสุทธิ และเป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ทั้งหมดของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

ตัวอย่างคดีหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการตีความเกณฑ์มูลค่าเพิ่มที่สำคัญ คือ

คดีบริษัทฮอนด้า (The Honda Case)⁸

คดีบริษัทฮอนด้า เป็นคดีที่เกี่ยวกับการตีความกฎวัตถุดิบชั้นกลาง (The Intermediate Material Ruling) และกฎการประกอบเข้าด้วยกันหรือการผ่านกระบวนการ (The Assembling /Processing Ruling) ในความตกลงการค้าเสรีระหว่างแคนาดาและสหรัฐอเมริกา

ประเด็นการตีความกฎวัตถุดิบชั้นกลาง (The Intermediate Material Ruling)

ข้อเท็จจริงแห่งคดี คือ บริษัทฮอนด้าได้ผลิตเครื่องยนต์ที่โรงงานรัฐโอไฮโอ จากวัตถุดิบที่ผลิตขึ้นในประเทศญี่ปุ่นและจากวัตถุดิบที่ผลิตขึ้นในสหรัฐอเมริกา โดยบริษัทฮอนด้าได้

⁷ General Rules for The Interpretation of the Harmonized System 2 (a) “ Any reference in a heading to an article shall be taken to include a reference to that article incomplete or unfinished, provided that, as presented, the incomplete or unfinished article has the essential character of the complete or finished article. It shall also be taken to include a reference to that article complete or finished (or falling to be classified as complete or finished by virtue of this Rule), presented unassembled or disassembled.

⁸ Edwin Vermulst, Paul Wear & Jacques Bourgeois eds , Rules of Origin in International Trade : A Comparative Study (Michigan :The University of Michigan Press ,1994), p.68-73.

อ้างว่าเครื่องยนต์มีแหล่งกำเนิดทั้งหมดในอเมริกาเหนือ เพราะชิ้นส่วนที่นำเข้ามาจากญี่ปุ่นได้ถูกใช้ในการผลิตเครื่องยนต์ในสหรัฐฯ และเครื่องยนต์นั้นได้ขนส่งไปยังประเทศแคนาดาซึ่งรวมถึงรถยนต์ได้ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เมื่อได้นำเข้ามาในแคนาดา เครื่องยนต์เหล่านั้นก็ได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดในสหรัฐอเมริกา ตามวัตถุประสงค์ของเขตการค้าเสรี ดังนั้นฮอนด้าจึงอ้างว่ามีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคหรือในเขตอเมริกาเหนือเกินร้อยละ 50

ในขณะที่เจ้าหน้าที่ศาลการสหรัฐอเมริกา เห็นว่า เครื่องยนต์มีแหล่งกำเนิดในอเมริกาเหนือ ทั้งๆ ที่ได้รวมชิ้นส่วนของญี่ปุ่นไปด้วย แต่ไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปของฮอนด้าที่ว่ามูลค่าของเครื่องยนต์ทั้งหมดมีคุณสมบัติสามารถที่นำไปคิดคำนวณมูลค่าเพิ่มได้ เจ้าหน้าที่ศาลการจึงตัดสินใจว่า โรงงานผลิตของฮอนด้าในรัฐ โอไฮโอ ไม่มีการเพิ่มมูลค่าในสหรัฐอเมริกา แต่มูลค่าทั้งหมดของชิ้นส่วนที่นำเข้ามาจากญี่ปุ่นนับเป็นของอเมริกาเหนือ เว้นแต่ถ้าหากฮอนด้าในสหรัฐอเมริกาได้ปฏิบัติการถึง 90% ของมูลค่าทั้งหมดของวัตถุดิบสำหรับเครื่องยนต์ และชิ้นส่วนที่ได้มาจากญี่ปุ่นคิดเป็น 10% เจ้าหน้าที่ศาลการจึงตัดสินใจว่า มูลค่า 10% ที่ได้จากญี่ปุ่นนับเป็นของอเมริกาเหนือ แต่มูลค่า 90% ไม่ได้กระทำโดยบริษัทฮอนด้าในสหรัฐอเมริกา

ความตกลงการค้าเสรีระหว่างแคนาดาและสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า คำว่า “มูลค่าของวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิด” ในอเมริกาเหนือ หมายถึง ราคาที่ผู้ผลิตได้จ่ายไปสำหรับสินค้าที่ส่งออก (ในที่นี้คือ รถยนต์) สำหรับวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในดินแดนของทั้งในประเทศภาคีหรือประเทศภาคีต่างๆ (ในที่นี้คือเครื่องยนต์) หรือสำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากประเทศที่สาม (ในที่นี้คือ ชิ้นส่วนจากญี่ปุ่น) ที่ได้ใช้ในการผลิตวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดนั้น (ในที่นี้คือเครื่องยนต์) ดังนั้น ปัญหา คือ เราควรจะนับมูลค่าของวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในอเมริกาเหนือของรถยนต์อย่างไร ในเขตการค้าเสรี ราคาที่จ่ายสำหรับเครื่องยนต์ คือวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในอเมริกาเหนือซึ่งควรจะต้องนับรวมด้วย แต่การที่คำตัดสินของเจ้าหน้าที่ศาลการที่ตีความคำว่า “มูลค่าของวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิด” เป็นการอ่านหรือตีความตามตัวอักษร โดยเพิกเฉยถึงเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของความตกลงและทำให้เกิดผลที่แปลกประหลาดออกไป

ประเด็นการตีความกฎการประกอบเข้าด้วยกันหรือการผ่านกระบวนการ (The Assembling /Processing Ruling)

กฎการประกอบเข้าด้วยกันหรือการผ่านกระบวนการนี้ จะรวมค่าจ้างแรงงานที่เกิดขึ้นในอเมริกาเหนือ ในการผลิตเครื่องยนต์ของฮอนด้า ทั้งในเขตการค้าเสรีและในกฎหมายสารบัญญัติของสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า การประกอบเข้าด้วยกันหรือการผ่านกระบวนการต้องเป็นต้นทุนโดยตรงในการประกอบสินค้า (direct cost of assembling the goods) ต้องเป็นการเพิ่มขึ้นในต้นทุนของวัตถุดิบในการคำนวณสัดส่วนมูลค่าในอเมริกาเหนือ ต้นทุนการประกอบต้องถือว่าเป็นมูลค่าเพิ่มในอเมริกาเหนือ โดยไม่คำนึงถึงแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต

โดยชอบด้วยอ้างว่า ต้นทุนเกี่ยวกับแม่พิมพ์หรือเบ้าหลอมและการดำเนินการด้วยเครื่องจักร เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการประกอบเครื่องชนิดสำเร็จรูป แต่เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิเสธข้อกล่าวอ้างดังกล่าว โดยตัดสินว่า ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายโดยตรงเกี่ยวกับแม่พิมพ์หรือเบ้าหลอมและการดำเนินการด้วยเครื่องจักร ไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการประกอบเครื่องชนิดสำเร็จรูป

แต่ทั้งในเขตการค้าเสรีและในกฎหมายสารบัญญัตินิติของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดคำนิยามคำว่า “ต้นทุนโดยตรงของกระบวนการผลิต” (direct cost of processing) และ คำว่า “ต้นทุนโดยตรงของการประกอบ” (direct cost of assembling) มีความหมายอย่างเดียวกัน ซึ่งหมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้า โดยเฉพาะรวมถึง ค่าจ้างแรงงานทั้งหมดและค่าแม่พิมพ์ด้วย แม้จะเป็นค่าออกแบบและค่าวิศวกรรมก็อยู่ในความหมายของการประกอบ (assembling) แต่การที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ให้คำนิยามคำว่า ต้นทุนโดยตรงของการประกอบ (direct cost of assembling) เท่านั้น โดยไม่ได้แยกเฉพาะคำว่า การประกอบ (assembling) อย่างเดียว ดังนั้นด้วยเหตุผลของเจ้าหน้าที่ศุลกากร การปฏิบัติที่ระบุไว้เป็นต้นทุนโดยตรงของการประกอบ (direct cost of assembling) ซึ่งไม่เหมือนกับการประกอบ (assembling) เจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงสรุปว่า มูลค่าแรงงานที่ทำในอเมริกาเหนือไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าเพิ่มขึ้นในอเมริกาเหนือ

ดังนั้น สรุปจากคำตัดสินของคดีชอบด้วยอ้างว่า เป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงถึงความล้มเหลวของเกณฑ์มูลค่าเพิ่มในฐานะที่ใช้เป็นมาตรฐานในการพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า และมีการยอมรับโดยทั่วไปว่าเกณฑ์มูลค่าเพิ่มเป็นเกณฑ์ที่ไม่แน่นอนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาวัตถุดิบและอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งต้องใช้ความรอบคอบในการคำนวณ นอกจากความไม่แน่นอนแล้ว คำตัดสินยังแสดงให้เห็นด้วยว่า ยังมีค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางบัญชีสูงและใช้เวลานานซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนปกติ และที่สำคัญที่สุดคำตัดสินแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานของเกณฑ์มูลค่าเพิ่มอาจจะไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าได้และเป็นไปไม่ได้ที่จะไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง เนื่องจากเกณฑ์มูลค่าเพิ่มไม่เป็นไปตามหลักความแน่นอน หลักการคาดการณ์ล่วงหน้าได้และหลักความโปร่งใส

3.1.2.2 หลักเกณฑ์การขนส่งโดยตรง

(1) หลักเกณฑ์ขนส่งโดยตรง

หลักเกณฑ์ขนส่งโดยตรง หมายถึง การขนส่งสินค้าจากประเทศภาคีสมาชิกผู้ส่งออกไปยังประเทศภาคีสมาชิกผู้นำเข้าโดยตรง คือ การขนส่งสินค้าไปยังประเทศแคนาดา เม็กซิโก หรือสหรัฐอเมริกา โดยไม่ผ่านอาณาเขตของประเทศที่สามที่มีใช้ประเทศภาคีสมาชิกใดเลย และสินค้านั้นไม่ได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือปฏิบัติการอื่นๆ ภายนอกอาณาเขตของประเทศภาคีสมาชิก

(2) ข้อยกเว้นหลักการขนส่งโดยตรง

ข้อยกเว้นหลักการขนส่งโดยตรง คือ การถ่ายลำ (Transshipment) ซึ่งหลักเกณฑ์ในเรื่องการถ่ายลำเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 411⁹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดว่า สินค้าจะไม่ได้รับการพิจารณาได้แหล่งกำเนิด หากสินค้านั้นผ่านกระบวนการผลิตหรือปฏิบัติการอื่นๆ ภายนอกอาณาเขตของประเทศภาคีสมาชิก เว้นแต่เป็นการถ่ายสินค้า การบรรจุใหม่ หรือการปฏิบัติการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเก็บรักษาสินค้า ซึ่งหมายถึงสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจะสูญเสียสถานะสินค้าที่มีแหล่งกำเนิด หากสินค้านั้นไม่อยู่ภายใต้ควบคุมของเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีสมาชิกหรือสินค้านั้นผ่านกระบวนการผลิตหรือปฏิบัติการอื่นๆ ภายนอกอาณาเขตของประเทศภาคีสมาชิก

3.1.2.3 หลักฐานทางเอกสาร

ผู้ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือนั้น จะต้องแสดงใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งเรียกว่า “Customs Form 434” ตามบทบัญญัติมาตรา 501 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดให้ผู้ส่งออกที่ต้องการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าไปยังอีกประเทศภาคีหนึ่งต้องทำใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าโดยกรอกแบบฟอร์มให้ครบถ้วนและลงลายมือชื่อให้ถูกต้องแล้ว

3.1.3 หลักเกณฑ์เสริมในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

(1) เกณฑ์ขั้นต่ำ (De Minimis Rules)

เกณฑ์ขั้นต่ำ ได้กำหนดในมาตรา 405¹⁰ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ว่า สินค้าจะมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด แม้ว่าจะไม่ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากร หากมูลค่าของวัตถุดิบนำเข้าหรือที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด (non-originating materials) ทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตไม่มากกว่าร้อยละ 7 ของราคาซื้อขายตามราคา FOB เป็นพื้นฐาน กล่าวคือ หากวัตถุดิบนำเข้านั้นไม่ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากร ราคาของวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้าไม่มากไปกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำร้อยละ 7 ใดๆ ก็ตาม เมื่อปรับใช้บทบัญญัติเกณฑ์ขั้นต่ำแล้ว สินค้านั้นต้องผ่านเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคด้วยเพื่อที่จะให้มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด

⁹ NAFTA article 411 (ดูภาคผนวก ค)

¹⁰ NAFTA article 405 (ดูภาคผนวก ค)

ข้อยกเว้นของเกณฑ์ขั้นต่ำ ปรากฏตามมาตรา 405 วรรค 3 (เอ)–(เจ)¹¹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 7% ของราคาซื้อขายตามราคา FOB ดังกล่าวไม่ปรับใช้กับวัตถุดิบดังต่อไปนี้

(เอ) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในตอนสินค้าที่ 4 ของระบบฮาร์โมนิซ (ผลิตภัณฑ์นม) หรือประเภทพิกัดย่อย 1901.90 aa มากกว่า 10% ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าที่กำหนดในตอนสินค้าที่ 4 ของระบบฮาร์โมนิซ

(บี) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในตอนสินค้าที่ 4 ของระบบฮาร์โมนิซหรือประเภทพิกัดย่อย 1901.90 aa มากกว่า 10% ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าที่กำหนดในตอนสินค้าที่ 4 ของระบบฮาร์โมนิซ และการเตรียมการของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับนมเนยที่ใช้ในการผลิตสินค้าบางอย่างที่ส่วนประกอบของนม เนยแข็งหรือนม

(ซี) วัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำหรับผลไม้หรือพืชผักบางชนิด และน้ำผลไม้ที่ใช้ในการผลิตน้ำผลไม้บางชนิด

(ดี) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในตอนสินค้าที่ 9 ของระบบฮาร์โมนิซ ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าประเภทพิกัดย่อย 2101.10 aa (เมล็ดกาแฟที่ใช้ในการผลิตกาแฟสำเร็จรูป ตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก 401 อนุญาตให้ใช้เมล็ดกาแฟนำเข้า 60% ขึ้นไป)

(อี) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในตอนสินค้าที่ 15 ของระบบฮาร์โมนิซ ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าประเภทพิกัดย่อย 15.01- 15.08/15.12/15.14 หรือ 15.15 (ไขมัน น้ำมันจากสัตว์หรือพืช)

(เอฟ) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในประเภทพิกัด 17.01 ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าประเภทพิกัดย่อย 17.01-17.03 (น้ำตาลอ้อยที่ใช้ในการผลิตน้ำตาล น้ำเชื่อม)

(จี) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในในตอนสินค้าที่ 17 (น้ำตาลจากน้ำตาลอ้อย ลูกกวาด) หรือวัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในประเภทพิกัดย่อย 18.05 (ผงโกโก้) ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าในประเภทย่อย 1806.10 (ช็อกโกแลต และการเตรียมอาหารอื่นที่ประกอบด้วยโกโก้)

(เอช) วัตถุดิบนำเข้าที่จัดอยู่ในประเภทพิกัดย่อย 22.03-22.08 (เบียร์ ไวน์และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าในประเภทพิกัดย่อย 22.07 และ 22.08 (เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์)

(ไอ) วัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่ของเครื่องใช้ไฟฟ้า อย่างเช่น ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เตาหุงต้มและเครื่องซักผ้า

(เจ) แผนวงจรการพิมพ์นำเข้าซึ่งใช้ในการผลิตสินค้า ให้เป็นไปตามเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรซึ่งบัญญัติไว้ในภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

¹¹ NAFTA article 405 วรรค 3 (a)-(j) (ดูภาคผนวก ค)

(2) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม (Accumulation)

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม ตามมาตรา 404¹² ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดว่า วัตถุดิบนำเข้าหรือที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดที่ใช้ในการผลิตจะต้องผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิภคที่กำหนดในภาคผนวก 401 และเป็นไปตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค ในประเทศภาคีหนึ่งทั้งหมดหรือมากกว่าประเทศภาคีหนึ่ง และเป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ทั้งหมดที่กำหนดไว้ โดยอนุญาตให้ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกสินค้าเลือกที่จะรวมชิ้นส่วนของสินค้าในสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่ว่ามูลค่าที่เพิ่มขึ้นในประเทศจะเกิดขึ้นโดยผู้จัดหาวัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปก็ตาม ซึ่งถือเป็นกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมแบบทวิภาคี (Bilateral cumulative rules of origin) ซึ่งเป็นการปฏิบัติระหว่างประเทศสมาชิกตามข้อตกลงให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร โดยอนุญาตให้ประเทศสมาชิกหนึ่งสามารถใช้วัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในอีกประเทศสมาชิกหนึ่งได้ในฐานะเป็นวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดของประเทศตนหรือวัตถุดิบภายในประเทศเพื่อที่จะมีคุณสมบัติได้รับสิทธิพิเศษ

สรุป หลักเกณฑ์ของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม มีดังนี้¹³

- (2.1) ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกจะเลือกใช้กฎมูลค่าเพิ่มสะสมต้องใช้วิธีต้นทุนสุทธิ (the net cost method) ในการคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค
- (2.2) ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกสินค้าต้องได้รับข้อมูลในเรื่องต้นทุนสุทธิของวัตถุดิบที่นำเข้าที่ใช้ในการผลิตสินค้าและสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคจากผู้ผลิต (ผู้จัดหาวัตถุดิบ)
- (2.3) วัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้าต้องผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิภคศุลกากรที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และสินค้านั้นต้องผ่านเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค รวมทั้งต้องผลิตในดินแดนหนึ่งหรือหลายดินแดนของประเทศภาคีสมาชิกเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือทั้งหมด
- (2.4) สินค้านั้นต้องผ่านข้อกำหนดอื่นๆ ของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดทั้งหมด

(3) วัตถุดิบขั้นกลาง (Intermediate Material)

บทบัญญัติว่าด้วยวัตถุดิบขั้นกลาง (Intermediate Material) เป็นไปตามมาตรา 402 (10)¹⁴ และมาตรา 415 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดให้วัตถุดิบขั้นกลางอยู่ภายใต้เกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค กล่าวคือ อนุญาตให้ผู้ผลิตใช้วัตถุดิบขั้นกลางไม่

¹² NAFTA article 405 (ดูภาคผนวก ค)

¹³ Raymond Kelly, "NAFTA : A Guide to Customs Procedures" (August 1998), p.8. Available from www.customs.ustras.gov. (2004, June)

¹⁴ NAFTA article 402 (10) (ดูภาคผนวก ค)

ว่ากระบวนการผลิตขั้นใด โดยจะต้องนำมูลค่าของวัตถุดิบชั้นกลางที่ใช้ในการผลิตมาพิจารณา กำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคของสินค้าสำเร็จรูป

โดยในมาตรา 415 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือได้ให้คำนิยาม คำว่า “วัตถุดิบชั้นกลาง” คือ วัตถุดิบที่ถูกผลิตขึ้นได้เอง (a self-produced material) โดยผู้ผลิต สินค้าและสินค้านั้นได้ถูกใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปขั้นต่อไป และคำว่า “วัตถุดิบที่ถูกผลิตขึ้นได้เอง” (a self-produced material) คือ วัตถุดิบที่ถูกผลิตขึ้นโดยคู่สัญญาเดียวกันในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปและได้ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปนั้น

การกำหนดมูลค่าของวัตถุดิบชั้นกลาง เป็นไปตามมาตรา 402 (11)¹⁵ ซึ่งมี 2 วิธี ดังนี้

(3.1) ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าทั้งหมดซึ่งสามารถจัดสรรอย่างเหมาะสม สำหรับวัตถุดิบชั้นกลาง

(3.2) ต้นทุนในแต่ละส่วนที่เกิดขึ้นสำหรับวัตถุดิบชั้นกลางซึ่งสามารถจัดสรรอย่างเหมาะสมสำหรับวัตถุดิบชั้นกลาง

โดยทั้งสองวิธีข้างต้นอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการผลิต และในทางบัญชี ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

(4) วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Materials)

ตามบทบัญญัติมาตรา 415¹⁶ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือได้ให้คำนิยามคำว่า “วัตถุดิบทางอ้อม” หมายถึง วัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิต การทดสอบหรือตรวจสอบสินค้าแต่ไม่ได้เป็นส่วนประกอบของสินค้า หรือเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการบำรุงรักษาหรือเพียงแต่เป็นส่วนประกอบในขั้นตอนการประกอบสินค้าหรืออุปกรณ์ในการผลิต และรวมถึง

(ก) เชื้อเพลิง และพลังงาน

(ข) เครื่องมือ แม่พิมพ์ และเบ้าหลอม

(ค) ชิ้นส่วนและวัตถุดิบที่ใช้ในการบำรุงรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

(ง) น้ำมันหล่อลื่น จาระบี วัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมอื่นๆ และวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าหรือใช้กับอุปกรณ์ในการประกอบสินค้า

(จ) ถุงมือ แวนตา รองเท้า เสื้อผ้า อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย

(ฉ) อุปกรณ์ ชิ้นส่วนต่างๆ เพื่อใช้ในการทดสอบหรือตรวจสอบสินค้า

(ช) สารเร่งและสารทำลาย และ

¹⁵ NAFTA article 402 (11) (ดูภาคผนวก ก)

¹⁶ NAFTA article 415 (ดูภาคผนวก ก)

(ซ) วัสดุอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นส่วนประกอบของสินค้าแต่ใช้ในกระบวนการผลิตให้ถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการผลิต

โดยตามบทบัญญัติมาตรา 408¹⁷ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดว่า วัตถุดิบทางอ้อมจะต้องได้รับการพิจารณาว่าเป็นวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิด (originating material) โดยไม่ต้องพิจารณาว่าวัตถุดิบนั้นได้ผลิตขึ้นที่ใด

การกำหนดมูลค่าของวัตถุดิบทางอ้อม เป็นไปตามมาตรา 408 (12)¹⁸ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดว่า มูลค่าของวัตถุดิบทางอ้อมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการทางบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (the Generally Accepted Accounting Principles) ซึ่งปรับใช้ในประเทศที่เป็นผู้ผลิตสินค้านั้น ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค (RVC)

(5) สินค้าและวัตถุดิบทดแทน (Fungible/Interchangeable Goods and Material)

ตามบทบัญญัติมาตรา 415 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้ให้คำนิยามคำว่า “สินค้าและวัตถุดิบทดแทนหรือที่ใช่แทนกัน” หมายถึง “วัตถุดิบที่สามารถใช้แลกเปลี่ยนเพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้าและมีลักษณะสำคัญที่เหมือนกัน” (essentially identical) และตามมาตรา 406¹⁹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดว่า เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดว่าวัตถุดิบนั้นมีแหล่งกำเนิดหรือไม่

(ก) ไม่ว่าวัตถุดิบทดแทนจะมีแหล่งกำเนิดหรือไม่มีแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือซึ่งใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าวัตถุดิบนั้นมีแหล่งกำเนิดหรือไม่ แต่อาจพิจารณาโดยอยู่บนพื้นฐานวิธีการบริหารจัดการทางบัญชีที่กำหนดไว้ใน The Uniform Regulation และ

(ข) ไม่ว่าวัตถุดิบทดแทนจะมีแหล่งกำเนิดหรือไม่มีแหล่งกำเนิดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่ประกอบอยู่ในสินค้าและส่งออกไปในลักษณะเดียวกัน การพิจารณาให้อยู่บนพื้นฐานวิธีการบริหารจัดการทางบัญชีที่กำหนดไว้ใน The Uniform Regulation

จากบทบัญญัติข้างต้น วัตถุดิบทดแทนนั้น เป็นวัตถุดิบชนิดเดียวกัน มีคุณภาพทัดเทียมกันและใช้ทดแทนกันได้ โดยผู้ผลิตอาจจะรวมสินค้าทดแทนทั้งในประเทศและนอกประเทศประกอบเข้าไว้ในสินค้าได้ จึงทำให้ไม่สามารถแยกหรือระบุแหล่งที่มาของวัตถุดิบ

¹⁷ NAFTA article 408 (ดูภาคผนวก ค)

¹⁸ NAFTA article 402 (12) (ดูภาคผนวก ค)

¹⁹ NAFTA article 406 (ดูภาคผนวก ค)

เหล่านั้นได้ ดังนั้น การพิจารณาว่าสินค้าและวัตถุดิบทดแทนหรือใช้แทนกันได้มีแหล่งกำเนิดในประเทศภาคีหรือไม่ ให้พิจารณาตามวิธีการบริหารสินค้าคงคลังโดยอยู่บนพื้นฐานมาตรฐานของหลักการหรือวิธีทางบัญชีสากล เช่น วิธีเฉลี่ย หรือ Last-in, First-out : LIFO/วิธีเข้าหลังออกก่อน คือ สินค้าเข้ามาที่หลัง นำออกขายไปก่อน โดยในการคำนวณต้นทุนราคาสินค้าจะใช้ราคาครั้งหลังสุดมาคำนวณ หรือ First-in, First-out : FIFO/วิธีเข้าก่อนออกก่อน คือ สินค้าเข้ามาก่อน นำออกขายก่อน โดยในการคำนวณต้นทุนราคาสินค้าจะใช้ราคาครั้งแรกสุดมาคำนวณ ซึ่งเป็นวิธีที่รู้จักกันในหลักการทางบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของประเทศภาคีนั้นหรือประเทศภาคีที่การผลิตได้เกิดขึ้น ซึ่งระบุไว้เฉพาะใน The Uniform Regulation โดยบทบัญญัติเหล่านี้จะต้องปรับใช้อย่างเท่าเทียมกันในเรื่องวัตถุดิบทดแทนที่ใช้ในการผลิตสินค้า

(6) อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ (Accessories Spare Parts and Tools)

ตามบทบัญญัติมาตรา 407²⁰ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือว่า อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือที่จัดส่งมาพร้อมกับสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดและเป็นส่วนประกอบที่เป็นมาตรฐานของสินค้านั้น ให้ถือว่าอุปกรณ์ประกอบฯ นั้นมีแหล่งกำเนิดเดียวกับสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดนั้น และไม่ให้นำมาประกอบการพิจารณาว่าวัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดว่ามีการเปลี่ยนแปลงพิสัยตามข้อกำหนดหรือไม่ โดยมีเงื่อนไขว่า

(ก) อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ จะต้องอยู่ในบัญชีราคาสินค้าหรือใบกำกับสินค้าฉบับเดียวกันกับสินค้านั้น

(ข) ปริมาณและมูลค่าของอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ เป็นปริมาณและมูลค่าตามปกติของสินค้า

(ค) ถ้าสินค้านั้นอยู่ภายใต้เกณฑ์การคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค จะต้องนำมูลค่าของอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือเหล่านั้นมาพิจารณาเป็นวัตถุดิบที่ได้แหล่งกำเนิดหรือวัตถุดิบที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด แล้วแต่กรณีในการคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

(7) การบรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (Packaging for Retail Sale)

ในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ การบรรจุภัณฑ์ (packaging) กับการบรรจุหีบห่อ (packing) ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การบรรจุภัณฑ์ (packaging) ใช้เมื่ออ้างถึงการขายปลีก ในขณะที่การบรรจุหีบห่อ (packing) ใช้สำหรับวัตถุประสงค์ในเรื่องการขนส่ง

²⁰ NAFTA article 407 (ดูภาคผนวก ก)

ตามบทบัญญัติมาตรา 409²¹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีกว่า หากวัสดุสำหรับการบรรจุภัณฑ์และภาชนะบรรจุเพื่อการขายปลีกสามารถจำแนกประเภทพิศดเดียวกันกับสินค้านั้นแล้ว ก็ไม่ต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดว่าวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้าได้ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิศดศุลกากรที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือไม่ อย่างไรก็ตาม แต่ถ้าสินค้านั้นอยู่ภายใต้เกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค มูลค่าของวัสดุที่ใช้ในการบรรจุภัณฑ์สำหรับการขายปลีกและภาชนะบรรจุก็ต้องพิจารณาว่าเป็นวัตถุดิบในประเทศหรือนอกประเทศช่วยในการคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

(8) การบรรจุหีบห่อเพื่อการขนส่ง (Packing for Shipment)

ตามบทบัญญัติมาตรา 410²² ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการบรรจุหีบห่อเพื่อการขนส่งไว้ว่า วัสดุที่ทำหีบห่อและภาชนะบรรจุเพื่อการขนส่งไม่ต้องนำมาพิจารณา

(ก) ในการกำหนดว่าวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้าได้ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิศดศุลกากรที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือไม่ และ

(ข) ในการกำหนดว่าสินค้านั้นเป็นไปตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคหรือไม่

กล่าวคือ วัสดุที่ทำหีบห่อและภาชนะบรรจุเพื่อการขนส่ง ไม่ต้องนำมาพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าไม่ว่าสินค้านั้นจะอยู่ภายใต้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิศดศุลกากรหรือเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

(9) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะอย่าง (Provision for Specific Sector)

ในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือได้กำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะอย่างของแหล่งกำเนิดไว้สำหรับการค้าสินค้า 2 ส่วน คือ สินค้ายานยนต์ กับสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ โดยกฎเฉพาะสำหรับสินค้า 2 ส่วนนี้เป็นกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่เคร่งครัด ซึ่งมีเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้

²¹ NAFTA article 409 (ดูภาคผนวก ก)

²² NAFTA article 410 (ดูภาคผนวก ก)

(6.1) สินค้ายานยนต์ (Automotive Products) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะเป็นเกณฑ์ผสมผสานระหว่างเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรกับเกณฑ์การเพิ่มมูลค่าหรือไม่ก็เป็นเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากรอย่างเดียว ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 403 กับในภาคผนวก 403.1 , 403.2 และ 403.3 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

(6.2) สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ (Textile and Apparel) จะต้องเป็นสินค้า สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในอเมริกาเหนือนับตั้งแต่เส้นด้าย ส่วนเส้นใยที่ใช้ผลิตเส้นด้ายอาจจะนำเข้ามาได้ ตามกฎที่เรียกว่า “ YARN FORWARD ” แต่ก็มีสินค้าบางประเภทที่กำหนดให้ต้องผลิตในอเมริกาเหนือตั้งแต่ขั้นเส้นใย (FIBER FORWARD) เช่น ด้ายฝ้าย ด้ายถักผ้า ผ้าที่ยังไม่ได้ถักและสิ่งทอและเสื้อผ้าที่ทำมาจากเส้นใยสังเคราะห์

สำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่จะสามารถจำหน่ายในอเมริกาเหนือ โดยไม่ต้องเสียภาษีจะต้องตัดเย็บและใช้ผ้าฝืนในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือเท่านั้น และผ้าที่ผลิตได้ดังกล่าวยังบังคับให้ทอจากเส้นด้ายที่ผลิตในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนืออีกด้วย ยกเว้นเสื้อผ้าบางประเภทที่ผลิตในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ แม้ว่าจะไม่ได้ใช้ผ้าที่ทำในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ก็อาจได้รับสิทธิพิเศษเช่นกัน ถ้าหากเป็นผ้าที่ใช้เส้นใยหรือเส้นด้ายบางชนิด เช่น เสื้อผ้าที่ทำจากไหมและลินิน บราเซียร์ ชุดนอนสตรีและชุดชั้นในทำจากผ้าถักฝ้าย เสื้อเชิ้ตทอทำจากผ้าฝ้าย หรือผ้าฝ้ายผสมชนิดพิเศษ และเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าบางประเภท ซึ่งขาดแคลนในอเมริกาเหนือ เป็นต้น ซึ่งได้กำหนดไว้ในภาคผนวก 401.1 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

(10) การปฏิบัติการที่ทำให้ไม่ได้แหล่งกำเนิด (Operation That Do Not Confer Origin)

เกณฑ์การปฏิบัติการที่ทำให้ไม่ได้แหล่งกำเนิด เป็นไปตามมาตรา 412²³ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ถือเป็นเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยหรือการแปรสภาพอย่างง่าย ๆ อันมีผลทำให้ไม่ได้แหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งเกณฑ์การปฏิบัติการที่ทำให้ไม่ได้แหล่งกำเนิด มีหลักเกณฑ์ว่า สินค้าจะไม่ได้รับการพิจารณาแหล่งกำเนิด หากเป็นการทำให้เจือจางด้วยน้ำเท่านั้นหรือไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของสินค้า ดังนั้นหากเป็นเพียงการทำให้เจือจางแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิกัดศุลกากร ก็ไม่เพียงพอที่จะทำให้ได้แหล่งกำเนิด ตัวอย่างเช่น ประเทศแคนาดานำเข้าน้ำส้มเข้มข้นมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้วนำมาเจือจางโดยใส่น้ำเชื่อม แต่งกลิ่นแล้วนำมาบรรจุของเพื่อส่งออก ขั้นตอนทั้งหมดนี้ ถือว่าเป็นเพียงกระบวนการเจือจางเท่านั้น จึงไม่ได้แหล่งกำเนิด แหล่งกำเนิดสินค้ายังคงเป็นของประเทศฝรั่งเศสตามเดิม เป็นต้น

²³ NAFTA article 412 (ดูภาคผนวก ค)

3.1.4 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้านอกจากต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าตั้งอธิบาช้างต้นแล้ว และยังคงต้องเป็นไปตามภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือสำหรับกฎเฉพาะของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดในส่วน B (SECTION B – Specific Rules of Origin)²⁴ ของสินค้าเหล็กและเหล็กกล้าในพิกัดศุลกากรตอนที่ 72 ถึง 73 ตามระบบฮาร์โมนไนซ์ด้วย ซึ่งกำหนดให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ CC / CTH / CTSH หรือเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 โดยใช้วิธีราคาซื้อขายที่แท้จริงหรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หมวด 15	โลหะสามัญ และของทำด้วยโลหะสามัญ (chapter 72-83)
ตอน 72	เหล็กและเหล็กกล้า
72.01	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.01 จากตอนอื่น
7202.11-7202.60	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7202.11-7202.60 จากตอนอื่น
7202.70	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7202.70 จากตอนอื่น ยกเว้นจากประเภทย่อย 2613.10
7202.80-7202.99	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7202.80-7202.99 จากตอนอื่น
72.03-72.05	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.03-72.05 จากตอนอื่น
72.06-72.07	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.06-72.07 จากประเภทพิกัดที่อยู่นอกกลุ่มนั้น
72.08-72.16	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.08-72.16 จากประเภทพิกัดอื่นที่อยู่นอกกลุ่มนั้น
72.17	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.17 จากประเภทพิกัดอื่น ยกเว้นจากประเภทพิกัด 72.13-72.15
72.18-72.22	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.18-72.22 จากประเภทพิกัดอื่นที่อยู่นอกกลุ่มนั้น
72.23	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.23 จากประเภทพิกัดอื่น ยกเว้นจากประเภทพิกัด 72.21-72.22

²⁴ Annex 401 NAFTA SECTION B – Specific Rules of Origin (ดูภาคผนวก ค)

- 72.24-72.28 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.24-72.28 จากประเภทพิกัดอื่นที่อยู่
นอกกลุ่มนั้น
- 72.29 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 72.29 จากประเภทพิกัดอื่น ยกเว้นจาก
ประเภทพิกัด 72.27-72.28
- ตอน 73 ของทำด้วยเหล็กและเหล็กกล้า
- 73.01-73.03 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 73.01-73.03 จากตอนอื่น
- 73.04-7304.39 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7304.10-7304.39 จากตอนอื่น
- 7304.41
- 7304.41 aa การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7304.41 aa จากประเภทพิกัดย่อย
7304.49 หรือจากตอนอื่น
- 7304.41 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7304.41 จากตอนอื่น
- 7304.49-7304.90 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัดย่อย 7304.49-7304.40 จากตอนอื่น
- 73.05-73.07 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 73.05-73.07 จากตอนอื่น
- 73.08 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 73.08 จากประเภทพิกัดอื่น ยกเว้นการ
เปลี่ยนที่มีผลมาจากกระบวนการทำให้เป็นมูมรูปทรงหรือหน้าตัดใน
ประเภทพิกัด 72.16 ดังต่อไปนี้ :
- (ก) การเจาะรู การตอกรู การตัด การทำให้โค้ง หรือการปิดกวาด หรือการ
ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกัน
  - (ข) การติดหรือการเชื่อมโลหะสำหรับวัสดุก่อสร้าง
  - (ค) การติดสำหรับเพื่อด้ามถือ
  - (ง) การเพิ่มโดยการเชื่อมโลหะ การเชื่อมหรือการติดหน้าตัดรูป H หรือ
หน้าตัดรูป I
  - (จ) การทาสี การเคลือบด้วยสังกะสี หรือไม้ก็เป็น การเคลือบ หรือ
  - (ฉ) การเพิ่มแผ่นโลหะง่าย ๆ โดยไม่ได้ทำให้ส่วนประกอบตรงขึ้น การ
เจาะรู การตอกรู การกรีด หรือการติด อย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกัน
- 73.09-73.11 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 73.09-73.11 จากประเภทพิกัดอื่นที่อยู่
นอกกลุ่มนั้น
- 73.12-73.14 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 73.12-73.14 จากประเภทพิกัดอื่น รวมถึงอีก
ประเภทพิกัดหนึ่งที่อยู่ภายในกลุ่มนั้น

- 7315.11-7315.12 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.11-7315.12 จากประเภทพิทักษ์อื่น หรือการเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.11-7315.12 จากประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.19 จะมีการเปลี่ยนจากประเภทพิทักษ์อื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่า
- (ก) 60% โดยใช้วิธีราคาซื้อขาย
- (ข) 50% โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ
- 7315.19 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ 7315.19 จากประเภทพิทักษ์อื่น
- 7315.20-7315.89 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.20-7315.89 จากประเภทพิทักษ์อื่น หรือการเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.20-7315.89 จากประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.90 จะมีการเปลี่ยนจากประเภทพิทักษ์อื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่า
- (ก) 60% โดยใช้วิธีราคาซื้อขาย
- (ข) 50% โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ
- 7315.90 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7315.90 จากประเภทพิทักษ์อื่น
- 73.16 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ 73.16 จากประเภทพิทักษ์อื่น ยกเว้นจากประเภท 73.12 หรือ 73.15
- 73.17-73.18 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ 73.17-73.18 จากประเภทพิทักษ์ใด ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มนั้น
- 73.19-73.20 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ 73.19-73.20 จากประเภทพิทักษ์ใด ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มนั้น
- 7321.11
- 7321.11.aa การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7311.11.aa จากประเภทพิทักษ์ย่อยอื่น ยกเว้นจากประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.90.aa,7321.90.bb หรือ 7321.90.cc
- 7321.11 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.11 จากประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.90 จะมีการเปลี่ยนจากประเภทพิทักษ์อื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่า
- (ก) 60% โดยใช้วิธีราคาซื้อขาย
- (ข) 50% โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ
- 7321.12-7321.83 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.12-7321.83 จากประเภทพิทักษ์อื่น หรือการเป็นประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.12-7321.83 จากประเภทพิทักษ์ย่อย 7321.90 จะมีการเปลี่ยนจากประเภทพิทักษ์อื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่า

(ก) 60% โดยใช้วิธีราคาซื้อขาย

(ข) 50% โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ

7321.90

7321.90.aa การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7321.90.aa จากประเภทพิกต์อื่น

7321.90.bb การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7321.90.bb จากประเภทพิกต์อื่น

7321.90.cc การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7321.90.cc จากประเภทพิกต์อื่น

7321.90 การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7321.90 จากประเภทพิกต์อื่น

73.22-73.23

การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ 73.22-73.23 จากประเภทพิกต์ใด ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มนั้น

7324.10-7324.29

การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7324.10-7324.29 จากประเภทพิกต์อื่น หรือการเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7324.10-7324.29 จากประเภทพิกต์ย่อย 7324.90 จะมีการเปลี่ยนจากประเภทพิกต์อื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม หากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคไม่น้อยกว่า

(ก) 60% โดยใช้วิธีราคาซื้อขาย

(ข) 50% โดยใช้วิธีต้นทุนสุทธิ

7324.90

การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ย่อย 7324.90 จากประเภทพิกต์อื่น

73.25-73.26

การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกต์ 73.25-73.26 จากประเภทพิกต์ใด ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มนั้น

3.1.5 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ นอกจากต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าดังอธิบายข้างต้นแล้ว และยังคงต้องเป็นไปตามภาคผนวก 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือสำหรับกฎเฉพาะของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดในส่วน B (SECTION B – Specific Rules of Origin)²⁵ ของสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับในพิกต์ศุลกากรตอนที่ 71 ตามระบบฮาร์โมนิซ์ด้วย ซึ่งกำหนดให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกต์ศุลกากรในระดับ CC หรือ CTH ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หมวด 14

ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยงและรัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า และของที่ทำได้ด้วยของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหริยัญญาปน์

²⁵ Annex 401 NAFTA SECTION B – Specific Rules of Origin (ดูภาคผนวก ค)

ตอน 71	ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยงและรัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า และของที่ทำด้วยของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหริยัญญาปณ์
71.01-71.12	การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 71.01-71.12 จากตอนอื่น
71.13-71.18	หมายเหตุ: ไข่มุก ที่ร้อยถาวรแต่ไม่มีขอเกี่ยว หรือที่เป็นเครื่องประดับอื่น ๆ ทำด้วยโลหะมีค่า หรือหิน ไข่มุก จะต้องได้แหล่งกำเนิดเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นไข่มุกที่ได้มาในดินแดนของประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่า การเปลี่ยนเป็นประเภทพิกัด 71.13-71.18 จากประเภทพิกัดอื่นที่อยู่นอกกลุ่มนั้น ยกเว้นจากประเภทพิกัดย่อย 7101.10 aa หรือ 7101.22 aa

3.1.6 มาตรการศุลกากรในการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

3.1.6.1 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Facilitation of Trade Measure)

มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า ปรากฏในมาตรา 512 ข้อ 2 (ซี) และ (ดี)²⁶ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือว่า ในขอบเขตเท่าที่ปฏิบัติได้และเพื่อวัตถุประสงค์ของการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรให้เก็บรวบรวมและแลกเปลี่ยนสถิติการนำเข้าและการส่งออกสินค้า การประสานถึงเอกสารทางการค้าที่ใช้ร่วมกัน การทำให้ข้อมูลได้มาตรฐาน การยอมรับข้อมูลระหว่างประเทศที่ถูกต้องและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงในการเก็บรักษาและการส่งต่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรเท่าที่ปฏิบัติได้

3.1.6.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายของพิธีการศุลกากรในส่วนการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Harmonization and Simplification of Customs Procedures Measures)

---

²⁶ NAFTA article 512 ข้อ 2 (c) “ to the extent practicable and for purpose of facilitating the flow of trade between them, in such customs related matter as the collection and exchange of statistics regarding the importation and exportation of goods, the harmonization of documentation used in trade, the standardization of data elements, the acceptance of an international data syntax and the exchange of information ; and (d) to the extent practicable, in the storage and transmission of customs-related documentation.”

3.1.6.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายของพิธีการศุลกากรในส่วน การพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Simplification of Customs Procedures Measures)

(1) หน่วยงานที่มีอำนาจออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ เป็นระบบการรับรองด้วยตนเอง (Self – certification model) ซึ่งกำหนดให้ภาระการพิสูจน์ แหล่งกำเนิดสินค้าตกแก่ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตในประเทศผู้ส่งออก แต่อย่างไรก็ตามในรูปแบบนี้ก็ถูกโต้แย้งว่าเป็นการทำให้บทบาทของรัฐบาลในกระบวนการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าน้อยลง เนื่องจากผู้ส่งออกมีหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งหมดในการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง

(2) การยื่นคำขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ เป็นระบบการรับรองด้วยตนเอง ซึ่งกำหนดให้ภาระการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าตกแก่ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตในประเทศผู้ส่งออกนั้นเป็นผู้รับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง

(3) หลักเกณฑ์ในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ประเทศแคนาดา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดใบรับรองแหล่งกำเนิดที่เป็นแบบเดียวกันเพื่อรับรองสินค้าที่นำเข้าไปในดินแดนเหล่านี้ว่ามีคุณสมบัติที่จะขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำเข้าที่เป็นเจ้าของใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าอาจจะเรียกร้องการให้สิทธิพิเศษฯ สำหรับ “สินค้าที่ได้แหล่งกำเนิด” (originating goods) โดยการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin :CO) ที่เรียกว่า “Customs form 434”²⁷ ที่เป็นแบบเดียวกันใน 3 ประเทศ และพิมพ์เป็นภาษาสเปน ฝรั่งเศส และอังกฤษ และผู้ส่งออกจะต้องมีความรู้ในเรื่องระบบฮาร์โมนีและกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 501 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดให้ผู้ส่งออกจะต้องทำใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าโดยกรอกแบบฟอร์มครบถ้วนและลงลายมือชื่อแล้ว สำหรับการส่งออกสินค้าซึ่งอาจจะขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าไปยังอีกประเทศภาคีหนึ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- สินค้ามีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดหรือไม่เท่าที่รู้
- หนังสือของผู้ผลิตที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าสินค้านี้มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด

²⁷ คู่มือฟอร์มใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า Customs form 434 (ภาคผนวก ค)

- ใบรับรองที่กรอกแบบฟอร์มครบถ้วนและลงลายมือชื่อแล้วด้วยความสมัครใจของผู้ผลิตสำหรับสินค้าที่ถูกจัดหาโดยผู้ผลิตแล้วส่งต่อไปยังผู้ส่งออก โดยใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่กรอกแบบฟอร์มครบถ้วนและลงลายมือชื่อแล้วสามารถใช้ได้กับ

- การนำเข้าสินค้าครั้งเดียว (a single importation of a goods) หรือ
- การนำเข้าสินค้าหลายเที่ยวเรือของสินค้าเดียวกัน (multiple importations of identical goods) ที่มีขึ้นภายในช่วงเวลาที่กำหนดไว้เฉพาะ / ไม่เกิน 12 เดือน / ตามที่ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตกำหนดขึ้น

หลักเกณฑ์ในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ตามมาตรา 502²⁸ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือกำหนดให้ผู้นำเข้าที่ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าไปยังอีกประเทศภาคีหนึ่งนั้น มีหน้าที่จะต้อง

- (ก) ทำการสำแดงเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่รับรองว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด
- (ข) ใบรับรองถึงความเป็นเจ้าของในเวลาทำการสำแดง
- (ค) สำเนาใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าร้องขอ และ
- (ง) ทำการสำแดงให้ถูกต้องโดยทันทีและจ่ายค่าอากรที่ยังไม่ชำระ กรณีมีเหตุให้เชื่อได้ว่าใบรับรองที่ผู้นำเข้าสำแดงมีข้อมูลที่ผิด

(4) ข้อยกเว้นในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ตามบทบัญญัติมาตรา 503²⁹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือได้กำหนดข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่ต้องยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าไว้ 3 กรณี คือ

(ก) การนำเข้าสินค้าในเชิงพาณิชย์ซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 เหรียญสหรัฐ หรือมีจำนวนที่เท่ากันตามอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศภาคี หรือตามจำนวนที่สูงกว่านั้น หากมีการกำหนดไว้ เว้นแต่จะกำหนดเงื่อนไขว่า ใบกำกับสินค้าที่แนบมาพร้อมกับการนำเข้าได้รับรองว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด

(ข) การนำเข้าสินค้าที่ไม่ใช่ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 เหรียญสหรัฐ หรือมีจำนวนที่เท่ากันตามอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศภาคี หรือตามจำนวนที่สูงกว่านั้นหากมีการกำหนดไว้ หรือ

²⁸ NAFTA article 502 (ดูภาคผนวก ค)

²⁹ NAFTA article 503 (ดูภาคผนวก ค)

(ค) การนำเข้าสินค้าของประเทศภาคีที่นำเข้ามาในดินแดนที่มี การยกเลิกข้อกำหนดในเรื่องใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

3.1.6.2.2 มาตรการประสานพิธีการศุลกากรในส่วนการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Harmonization of Customs Procedures Measures)

(1) หลักฐานทางเอกสารศุลกากรร่วมกัน

ผู้ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ นั้น จะต้องแสดงใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ที่เรียกว่า “Customs Form 434” ตามบทบัญญัติมาตรา 501 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งเป็นเอกสารทางศุลกากรที่ประเทศภาคีทั้งหลายใช้ร่วมกันและมีแบบฟอร์มอย่างเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องทำใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่กรอกแบบฟอร์มครบถ้วนและลงลายมือชื่อแล้วสำหรับการส่งออกสินค้าซึ่งผู้นำเข้าอาจจะเรียกขานสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าไปยังอีกประเทศภาคีหนึ่งได้ รวมถึงเอกสารในทางการค้าอื่นๆ ทั้งนี้ตามมาตรา 512 ข้อ 2 (ค) ที่ได้กำหนดให้ประสานถึงเอกสารที่ใช้ในทางการค้าร่วมกันด้วย

(2) กระบวนการตรวจสอบร่วมกัน

ในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือได้กำหนดกระบวนการตรวจสอบร่วมกันในเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้า (Origin Verification) โดยให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกระทำการตรวจสอบผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตในการกำหนดว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดตามที่รับรองในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าหรือไม่ โดยหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้านั้นบัญญัติไว้ในมาตรา 506³⁰ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(2.1.1.1) เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดว่าสินค้านำเข้าที่นำเข้ามาในประเทศจากอีกประเทศภาคีหนึ่งมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าหรือไม่ ประเทศภาคีอาจจะให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทำการตรวจสอบแต่ฝ่ายเดียวโดยวิธีการ

(ก) ทำแบบสอบถามเป็นหนังสือถึงผู้ส่งออกหรือ

ผู้ผลิตในอีกประเทศภาคีหนึ่ง

³⁰ NAFTA article 506 (ดูภาคผนวก ก)

(ข) เดินทางไปตรวจสอบยังสถานที่ต่างๆของผู้
ส่งออกหรือผู้ผลิตเพื่อทบทวนการบันทึกข้อมูลต่างๆ (records) ที่อ้างถึงในมาตรา 505 (a) หรือ

(ค) ดำเนินการอื่นๆ ที่ประเทศภาคีเห็นชอบร่วมกัน

(2.1.1.2) ก่อนที่จะเดินทางไปตรวจสอบ (verification visit) ตาม

ข้อ (2.1.1.1) (ข) ประเทศภาคีรวมตลอดถึงเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้อง

(ก) แจ้งความจำเป็นที่จะเดินทางไปตรวจสอบเป็น

ลายลักษณ์อักษรให้แก่

(ก.1) ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของสถานที่ที่จะ

ตรวจสอบ

(ก.2) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีที่จะ

เดินทางไปตรวจสอบ

(ก.3) เอกอัครราชทูตของประเทศที่เสนอขอทำการ

ตรวจสอบ หากประเทศภาคีในดินแดนที่จะเดินทางไปตรวจสอบร้องขอ

(ข) ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ส่งออกหรือผู้ผลิต

ที่เป็นเจ้าของสถานที่ที่จะตรวจสอบ

(2.1.1.3) รายละเอียดในการแจ้งความจำเป็นตามข้อ (2.1.1.2) (ก)

จะต้องรวมถึง

(ก) ชื่อของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เป็นผู้แจ้ง

(ข) ชื่อของผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของสถานที่ที่

จะตรวจสอบ

(ค) วันที่และสถานที่ที่คาดว่าจะเดินทางไปตรวจสอบ

(ง) วัตถุประสงค์และขอบเขตของการเดินทางไป

ตรวจสอบรวมถึงสินค้าที่ต้องการตรวจสอบ

(จ) ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบ และ

(ฉ) เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการ

เดินทางไปตรวจสอบ

(2.1.1.4) หากผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตไม่ให้ความยินยอมเป็นหนังสือ
ในการเดินทางไปตรวจสอบภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวตามข้อ (2.1.1.2)
ประเทศภาคีผู้นำเข้าอาจจะปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่สินค้าที่อยู่ภายใต้การ
ตรวจสอบ

(2.1.1.5) เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้รับการแจ้งตามข้อ (2.1.1.2)
ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะสามารถแจ้งขอเลื่อนวันเดินทางไปตรวจสอบภายใน 15 วัน นับจาก

วันที่ได้รับการแจ้ง โดยขอเลื่อนวันที่เดินทางไปตรวจสอบออกไปอีกไม่เกิน 60 วันนับจากวันที่
เสนอมานหรือนานกว่านั้นได้หากอีกฝ่ายตกลง

(2.1.1.6) ประเทศภาคีหนึ่งจะปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้า
โดยเพราะเหตุผลเพียงการขอเลื่อนการเดินทางไปตรวจสอบตามข้อ (2.1.1.5) ไม่ได้

(2.1.1.7) ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องยินยอมให้ผู้ส่งออก
หรือผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ภายใต้การตรวจสอบสามารถแต่งตั้งผู้สังเกตการณ์ 2 คน ให้อยู่ในระหว่าง
การตรวจสอบ โดย

(ก) ผู้สังเกตการณ์ต้องไม่ได้มีส่วนร่วมมากไปกว่า
ผู้สังเกตการณ์

(ข) การที่ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตไม่สามารถแต่งตั้ง
ผู้สังเกตการณ์ได้จะไม่มีผลให้เลื่อนการตรวจสอบออกไป

(2.1.1.8) ประเทศภาคีตลอดจนเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องทำการ
ตรวจสอบตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคที่เป็นไปตามหลักการทางบัญชีอันเป็น
ที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปซึ่งปรับใช้ในประเทศภาคีที่ส่งออกสินค้านั้น

(2.1.1.9) ประเทศภาคีที่เป็นผู้ทำการตรวจสอบจะต้องจัดเตรียมให้ผู้
ส่งออกหรือผู้ผลิต ของสินค้าที่อยู่ภายใต้การตรวจสอบ ทำการตัดสินใจว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด
หรือไม่ โดยให้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงข้อเท็จจริงและหลักกฎหมายที่ใช้ในการตัดสินใจนั้น

(2.1.1.10) การตรวจสอบโดยประเทศภาคีที่ชี้ว่าการกระทำของ
ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ข้อสนับสนุนว่าสินค้านำเข้ามานั้นมีคุณสมบัติได้
แหล่งกำเนิด ประเทศภาคีอาจจะเพิกถอนการให้สิทธิพิเศษที่ให้แก่สินค้าที่ส่งออกหรือผลิต จนกว่า
บุคคลนั้นจะปฏิบัติตาม Chapter 4 ว่าด้วยกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

(2.1.1.11) ประเทศภาคีจะต้องพิจารณาว่า สินค้าบางประเภท
ที่นำเข้ามานั้นไม่มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการจำแนกประเภทพิกัด
ศุลกากรหรือเรื่องมูลค่าที่ประเทศภาคีปรับใช้กับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งแตกต่างจาก
หลักการจำแนกประเภทพิกัดศุลกากรหรือเรื่องมูลค่าที่ปรับใช้กับวัตถุดิบในประเทศภาคีที่ส่งออก
สินค้า การตัดสินใจของประเทศภาคีจะไม่มีผลจนกว่าจะได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทั้งผู้นำเข้าและบุคคลที่
ลงลายมือชื่อในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

(2.1.1.12) ประเทศภาคีจะปรับใช้การตัดสินใจที่กระทำภายใต้ข้อ
(2.1.1.11) กับการนำเข้าที่เกิดขึ้นก่อนวันที่การตัดสินใจมีผลใช้บังคับไม่ได้

(ก) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกที่ทำ
คำวินิจฉัยล่วงหน้า (advance ruling) ที่ภายใต้มาตรา 509 หรือคำวินิจฉัยใดๆ ในการจำแนก

ประเภทพิทักษ์ศุลกากรหรือมูลค่าของวัตถุดิบ หรือการปฏิบัติที่แน่นอนต่อการนำเข้าวัตถุดิบ ภายใต้หลักการจำแนกประเภทพิทักษ์ศุลกากรหรือมูลค่าที่ได้กำหนดไว้ และ

(ข) คำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือการปฏิบัติที่แน่นอนที่ได้ให้ไว้ก่อนการแจ้งการตัดสินใจ

(2.1.1.13) หากประเทศภาคีหนึ่งปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าตามข้อ (2.1.1.11) จะต้องเลื่อนวันที่ปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษฯ ให้มีผลใช้บังคับภายในไม่เกิน 90 วัน กับผู้นำเข้าสินค้าหรือบุคคลที่ลงชื่อในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ได้แสดงให้เห็นว่าได้กระทำโดยสุจริตในการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการจำแนกประเภทพิทักษ์ศุลกากรหรือมูลค่าที่ปรับใช้กับวัตถุดิบนั้นโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่ส่งออก

(3) กระบวนการควบคุมร่วมกัน

กระบวนการควบคุมร่วมกันในส่วนการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ นั้น มี 3 กระบวนการ คือ

(ก) กระบวนการตามมาตรา 505³¹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดให้ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่ ดังนี้

(ก.1) ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตในประเทศที่ได้ทำการกรอกแบบฟอร์มให้ครบถ้วนและลงลายมือชื่อไว้ในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้านั้น จะต้องเก็บรักษาเอกสารและสำเนาใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าไว้เป็นเวลา 5 ปีนับจากวันที่ลงชื่อในใบรับรองฯ หรือตามระยะเวลาที่ประเทศภาคีกำหนดไว้โดยเฉพาะ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งได้อ้างขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในอีกประเทศภาคีหนึ่ง ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวให้รวมถึง การจัดซื้อ ต้นทุน มูลค่าและค่าใช้จ่ายสำหรับสินค้าที่ส่งออก กับการจัดซื้อ ต้นทุน มูลค่าและค่าใช้จ่ายสำหรับวัตถุดิบทั้งหมดให้รวมถึงวัตถุดิบทางอ้อมตามมาตรา 408 (Indirect material) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าที่ส่งออก และกระบวนการผลิตสินค้าที่ส่งออก

(ก.2) ผู้นำเข้าที่ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้ามาในอีกประเทศภาคีหนึ่ง จะต้องเก็บรักษาเอกสารและสำเนาใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าไว้เป็นเวลา 5 ปีนับจากวันที่นำเข้าหรือตามระยะเวลาที่ประเทศภาคีกำหนดไว้เฉพาะ

(ข) กระบวนการตามมาตรา 507³² ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ (Confidentiality) ไว้ดังนี้

³¹ NAFTA article 505 (ดูภาคผนวก ก)

³² NAFTA article 507 (ดูภาคผนวก ก)

(ข.1) ประเทศภาคีจะต้องเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจที่รวบรวมได้ตาม chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร (Customs Procedures) และต้องป้องกันข้อมูลจากการเปิดเผยที่ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบในการแข่งขันของบุคคลที่ให้ข้อมูล

(ข.2) ข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจที่รวบรวมได้ตามบทที่ 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร อาจจะเปิดเผยให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการและการบังคับใช้การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากรและสรรพากรเท่านั้น

(ค) ภาระบทตามมาตรา 508³³ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้กำหนดบทลงโทษ (Penalties) ไว้ว่า ประเทศภาคีจะต้องรักษามาตรการในทางอาญาในทางแพ่งหรือบทลงโทษในการฝ่าฝืนต่อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับ chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร

(ง) ภาระบทการพิมพ์เผยแพร่กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ตามมาตรา 1802³⁴ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดว่า

(ง.1) ประเทศภาคีจะต้องทำให้มั่นใจว่ากฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ภาระบทต่างๆ และกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหารที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามความตกลงนี้จะต้องพิมพ์เผยแพร่โดยทันที และ

(ง.2) ในขอบเขตเท่าที่ปฏิบัติได้ ประเทศภาคีจะต้อง

- พิมพ์เผยแพร่มาตรการต่างๆ ล่วงหน้าก่อนมีผลใช้บังคับ
- ต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือประเทศภาคีแสดง

ความคิดเห็นต่อมาตรการต่างๆ ที่จะออกใช้บังคับ

³³ NAFTA article 508 (ดูภาคผนวก ก)

³⁴ NAFTA article 1802 “1. Each Party shall ensure that its laws, regulations, procedures and administrative rulings of general application respecting any matter covered by this Agreement are promptly published or otherwise made available in such a manner as to enable interested persons and Parties to become acquainted with them.

2. To extent possible, each Party shall:

(a) publish in advance any such measure that it proposes to adopt; and

(b) provide interested persons and Parties a reasonable opportunity to comment on such proposed measures.”

(4) การปฏิเสธผลประโยชน์หรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร

(Denial of Benefits)

การปฏิเสธผลประโยชน์หรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 502³⁵ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดว่าให้ประเทศภาคีจัดให้ผู้นำเข้าผู้นำเข้าที่ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าไปยังอีกประเทศภาคีหนึ่งนั้น

(ก) ประเทศภาคีอาจจะปฏิเสธให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร หากผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดใน chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร

(ข) ผู้นำเข้าจะไม่ต้องอยู่ภายใต้บทลงโทษในกรณีที่ทำกรำแดงไม่ถูกต้อง หากผู้นำเข้าได้ทำให้การสำแดงถูกต้องขึ้นมาโดยทันทีและได้จ่ายค่าอากรที่ยังไม่ได้ชำระ

กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าอาจจะปฏิเสธผลประโยชน์หรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในกรณีที่ไม่นปฏิบัติตามกฎระเบียบของศุลกากร เช่น บุคคลที่ลงชื่อในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าไม่ได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรเดินทางไปตรวจสอบแหล่งกำเนิดภายใน 30 วันหลังจากวันที่ส่งการแจ้งเดินทางไปตรวจสอบเช่นนั้น เป็นต้น

และประเทศภาคีหนึ่งอาจจะปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษฯ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ตรวจสอบแล้วว่าสินค้าไม่มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด การตรวจสอบสองครั้งหรือมากกว่านั้นที่บ่งชี้ว่าการกระทำของผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตมีข้อผิดพลาดหรือไม่มีข้อสนับสนุนในการแสดงว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิด เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าก็อาจจะเพิกถอนการให้สิทธิพิเศษกับสินค้าที่ส่งออกจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

(5) การทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิด (Country of Origin Marking)

(5.1) หลักการทั่วไปในการการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดหรือการแสดงแหล่งกำเนิดสินค้า (Country of Origin Marking)

สำหรับสินค้าที่ผลิตในหนึ่งประเทศโดยไม่ได้ใช้วัตถุดิบนอกประเทศหรือนำเข้า ประเทศแหล่งกำเนิดก็คือ ประเทศที่ผลิตสินค้านั้น อย่างไรก็ตามการเพิ่มขึ้นของสินค้าที่ผ่านกระบวนการผลิตหลายประเทศโดยใช้ทั้งวัตถุดิบในประเทศและนอกประเทศก็อาจมีความซับซ้อนในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ในความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือจึงได้กำหนดไว้ในมาตรา 311 และใน Annex 311

³⁵ NAFTA article 502 (ดูภาคผนวก ก)

กฎการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดหรือการแสดงแหล่งกำเนิดสินค้านั้นเป็นเรื่องที่แยกออกจากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งใช้ในการกำหนดว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดภายใต้มาตรา 401 ของความตกลงฯ หรือไม่ แต่กฎการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดหรือการแสดงแหล่งกำเนิดสินค้านั้นอยู่บนพื้นฐานการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรและใช้เหมือนกันในประเทศภาคีทั้งสามประเทศ โดยสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศแคนาดา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกาอาจจะมีบางส่วนที่ใช้มาตรการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค กำหนดว่า สินค้าที่นำเข้าจะต้องทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดที่บัญญัติเหมือนกับสินค้าในประเทศ เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นที่ว่าประเทศภาคีทั้งสามประเทศกำหนดว่าสินค้านำเข้าจากอีกประเทศภาคีเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือจะต้องทำเครื่องหมายให้เห็นเด่นชัด อ่านง่าย คงทนและบ่งชี้ถึงประเทศแหล่งกำเนิดสินค้าของผู้จัดซื้อสุดท้าย (the ultimate purchaser the country of origin) อย่างถาวร โดยข้อกำหนดในการทำเครื่องหมายต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติทั่วไปของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือว่าด้วยวิธีการทำเครื่องหมายและข้อยกเว้น³⁶ ดังต่อไปนี้

(5.2) วิธีการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิด

โดยทั่วไป สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดของประเทศแคนาดา เม็กซิโกและสหรัฐอเมริกาอาจจะทำเครื่องหมายโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมรวมถึงให้ใช้สติ๊กเกอร์ ฉลาก ป้ายชื่อ หรือระบายสี ซึ่งการทำเครื่องหมายต้องให้เห็นเด่นชัด อ่านง่าย และถาวรเพื่อใช้ในการจำหน่ายและเก็บสินค้า

(5.3) ข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่ต้องทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดมีดังนี้

(ก) กรณีเนื้อหาสาระสำคัญไม่สมบูรณ์

(ข) กรณีที่ผู้นำเข้าได้นำเข้ามาใช้และไม่ได้เจตนานำมาขาย

ในสภาพเดียวกับที่นำเข้า

(ค) กรณีผู้นำเข้าได้ผ่านกระบวนการผลิตในประเทศผู้นำเข้าหรือในกรณีที่สินค้านั้นกลายเป็นสินค้าของประเทศผู้นำเข้าภายใต้กฎการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิด

(ง) ด้วยเหตุผลของลักษณะ หรือพฤติการณ์ต่างๆในการนำเข้า ผู้จัดซื้อคนสุดท้ายมีเหตุอันควรรู้ถึงประเทศแหล่งกำเนิดแม้ว่าจะไม่ได้ทำเครื่องหมายก็ตาม

(จ) กรณีสินค้าที่ผลิตมาแล้วมากกว่า 20 ปีก่อนการนำเข้า

³⁶ Raymond Kelly, "NAFTA : A Guide to Customs Procedures" (August 1998), p.24-25. Available from www.customs.ustras.gov. (2004,June)

- (ฉ) เพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องเขตปลอดภาษี ในการข้ามแดน หรือในคลังสินค้าหรือในกรณีอื่นภายใต้อารักขาของเจ้าหน้าที่ศุลกากร
- (ซ) ในกรณีเป็นงานศิลปะดั้งเดิม
- (ซ) สินค้าในประเภทพิกัดย่อย 6904.10 (อิฐ กระเบื้อง) ประเภทพิกัด 8541 (หลอดวิทยุ ทรานซิสเตอร์) หรือประเภทพิกัด 8542 (แผงวงจรไฟฟ้ารวม)

(6) กระบวนการในการทำคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance Ruling Procedures)

ตามบทบัญญัติมาตรา 509³⁷ แห่งความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการคำวินิจฉัยล่วงหน้าไว้ว่า ให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องกำหนดให้มีการทำคำวินิจฉัยล่วงหน้าเป็นหนังสือ ก่อนการนำเข้าสินค้าเข้ามาในประเทศให้แก่ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิต โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ที่ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตสินค้าเสนอหรือร้องขอ โดยเกี่ยวกับ

(ก) วัตถุประสงค์ที่นำเข้าจากประเทศนอกภาคีซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าที่ผ่านเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดที่กำหนดในภาคผนวก 401 โดยผลของกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมดในดินแดนประเทศภาคีหนึ่งหรือมากกว่า

(ข) สินค้าที่ปฏิบัติตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค ไม่ว่าจะโดยวิธีราคาซื้อขายหรือวิธีต้นทุนสุทธิที่กำหนดขึ้นในมาตรา 402

(ค) เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดว่าสินค้าที่ปฏิบัติตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค โดยพื้นฐานหรือวิธีการที่เหมาะสมสำหรับมูลค่าที่ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตปรับใช้ในอีกประเทศภาคีหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของประมวลกฎหมายว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากร (Customs Valuation Code) สำหรับในการคำนวณราคาซื้อขายของสินค้าหรือของวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า

(ง) เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดว่าสินค้าที่ปฏิบัติตามเกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค โดยพื้นฐานที่เหมาะสมหรือวิธีการจัดสรรต้นทุน ที่สอดคล้องกับวิธีการจัดสรรที่กำหนดใน Uniform Regulation สำหรับในการคำนวณต้นทุนสุทธิของสินค้าหรือมูลค่าของวัตถุดิบชั้นกลาง

(จ) สินค้ามีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ Chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าหรือไม่

³⁷ NAFTA article 509 (คูภาคผนวก ค)

โดยแต่ละประเทศภาคีจะต้องปรับใช้หรือรักษากระบวนการในการ
 ทำคำวินิจฉัยล่วงหน้ารวมถึงคำอธิบายและกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีหน้าที่ ดังนี้

(ก) ไม่ว่าในเวลาใดๆ ในระหว่างประเมินราคาให้ปรับใช้การทำคำ
 วินิจฉัยล่วงหน้าโดยอาจจะขอข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลที่ร้องขอให้ทำคำวินิจฉัยล่วงหน้าได้

(ข) หลังจากที่ ได้รับข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมดแล้วจากบุคคลที่ร้องขอให้คำ
 วินิจฉัยล่วงหน้าแล้ว ให้ออกคำวินิจฉัยภายใน 120 วันตามที่กำหนดไว้โดยเฉพาะใน Uniform Regulation และ

(ค) การทำคำวินิจฉัยล่วงหน้า นั้น หากบุคคลที่ร้องขอให้ทำคำวินิจฉัย
 ล่วงหน้าไม่พอใจ ต้องให้เหตุผลในการทำคำวินิจฉัยล่วงหน้าให้แก่บุคคลนั้น

(ง) จะต้องปรับใช้คำวินิจฉัยล่วงหน้ากับการนำเข้าสินค้าที่นำเข้ามาใน
 ประเทศที่ร้องขอให้ทำคำวินิจฉัยล่วงหน้า โดยให้เริ่มมีผลในวันที่ออกหรือวันที่กำหนดไว้
 โดยเฉพาะในคำวินิจฉัยนั้น

(จ) จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลใดๆ ที่ร้องขอให้ทำคำวินิจฉัยล่วงหน้า
 ล่วงหน้าให้เหมือนกัน รวมถึงการตีความและการปรับใช้บทบัญญัติใน Chapter 4 ว่าด้วยกฎ
 แหล่งกำเนิดสินค้าให้เหมือนกันด้วยโดยให้ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ที่แสดงถึงเนื้อหาสาระทั้งหมด

ทั้งนี้การทำคำวินิจฉัยล่วงหน้าของประเทศภาคีอาจจะมีการแก้ไขหรือ
 ยกเลิกได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) หากคำวินิจฉัยล่วงหน้า นั้นไม่ถูกต้องในเรื่อง

- ของข้อมูล
- ในการจำแนกประเภทพิกัดศุลกากรของสินค้าหรือวัตถุดิบที่อยู่
- ในการปรับใช้เกณฑ์สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาคที่อยู่

ภายใต้ Chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า

(ข) หากคำวินิจฉัยล่วงหน้า นั้นไม่สอดคล้องกับการตีความที่ประเทศให้
 ความเห็นชอบแล้วใน Chapter 3 (ว่าด้วยการปฏิบัติอย่างคนชาติและการเข้าสู่ตลาดของสินค้า) หรือ
 Chapter 4

(ค) ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่สำคัญในคำวินิจฉัยล่วงหน้า

(ง) เพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับการแก้ไข Chapter 3 / 4 / 5 / 7 กฎการทำ
 เครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิด หรือใน Uniform Regulation หรือ

(จ) เพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำตัดสินของศาลหรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
 กฎหมายภายใน

(7) กระบวนการทบทวนและอุทธรณ์คดีด้านการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

(Review and Appeal of Origin Determination)

ตามบทบัญญัติมาตรา 510³⁸ แห่งความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องกระบวนการทบทวนและอุทธรณ์คดีด้านการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าไว้ว่า ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องให้สิทธิอย่างเดียวกันในการทบทวนและอุทธรณ์คดีด้านการกำหนดการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิด การกำหนดประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า และคำวินิจฉัยล่วงหน้าโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ออกให้แก่ผู้นำเข้าหรือบุคคลใดๆ โดยผู้มีสิทธิร้องขอให้ทบทวนและอุทธรณ์ คือ

(ก) ผู้ที่ลงลายมือชื่อในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าที่อยู่ภายใต้การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าตามมาตรา 401

(ข) สินค้าที่อยู่ภายใต้การทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดตามมาตรา 311 หรือ

(ค) ผู้ที่ได้รับคำวินิจฉัยล่วงหน้าตามมาตรา 509 (1)

นอกเหนือจากมาตรา 1804 (กระบวนการในการบริหารจัดการ) และ มาตรา 1805 (การทบทวนและการอุทธรณ์) ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องให้สิทธิอย่างเดียวกันในการทบทวนและอุทธรณ์ และให้รวมถึงการเข้าถึง

(ก) ความเป็นอิสระของเจ้าหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการกำหนด ภายใต้การทบทวนในอย่างน้อยหนึ่งขั้นตอนของการทบทวน และ

(ข) ต้องให้สอดคล้องกับกฎหมายภายใน คำวินิจฉัยหรือกึ่งคำวินิจฉัย (quasijudicial) ที่ได้ทบทวนคำตัดสินหรือคำตัดสินที่ได้รับในชั้นที่สุด

3.1.7 มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคืนอากร (Drawback Measure)

หลักเกณฑ์ในเรื่องการคืนอากรเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 502³⁹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งกำหนดว่า ให้ประเทศภาคีกำหนดให้สินค้าที่มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าเมื่อนำเข้ามาในดินแดนของประเทศภาคี แต่ไม่ได้ขอใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในเวลานำเข้า ผู้นำเข้าอาจจะขอคืนอากรที่จ่ายไปแล้วได้ โดยไม่เกินกว่า 1 ปี หลังจากวันที่นำเข้า ในฐานะที่สินค้านั้นไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร โดยต้องแสดง

(ก) สำแดงเป็นหนังสือว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าในเวลานำเข้า

(ข) สำเนาใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า และ

³⁸ NAFTA article 510 (ดูภาคผนวก ค)

³⁹ NAFTA article 502 (ดูภาคผนวก ค)

(ค) เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรนำเข้าสินค้าตามที่ประเทศภาคีร้องขอ

ภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ การคืนอากร หมายถึง การคืนเงิน การลดหรือสละสิทธิในอากรศุลกากรที่ประเมินแล้วทั้งหมดหรือบางส่วนหรือการคืนอากรกรณีนำเข้าวัตถุดิบมาผลิตเพื่อส่งออก กล่าวคือ จำนวนเงินอากรศุลกากรที่จะต้องคืน ลดหรือสละเป็นจำนวนน้อยกว่าจำนวนทั้งหมดของอากรศุลกากรที่จ่ายไปแล้วสำหรับสินค้าหรือวัตถุดิบที่นำเข้ามาในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือและจำนวนทั้งหมดของอากรศุลกากรที่จ่ายไปแล้วสำหรับสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้ามาในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือแล้วส่งออก

ตามมาตรา 502 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ที่กำหนดว่า ให้ประเทศภาคีกำหนดให้สินค้าที่มีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าเมื่อนำเข้ามาในดินแดนของประเทศภาคี แต่ไม่ได้ขอใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในเวลานำเข้า ผู้นำเข้าอาจจะขอคืนอากรที่จ่ายไปแล้วได้ โดยไม่เกินกว่า 1 ปี หลังจากวันที่นำเข้า ในฐานะที่สินค้านั้นไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร หมายถึง ภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือไม่อนุญาตให้ผู้นำเข้าขอคืนอากรหากผู้นำเข้าได้ขอใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดในเวลานำเข้า เว้นแต่ผู้นำเข้าจะไม่ได้ขอใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดในเวลานำเข้า ก็มีสิทธิขอคืนอากรได้โดยให้ยื่นขอคืนอากรไม่เกิน 1 ปีนับจากวันนำเข้าพร้อมเอกสารประกอบดังกล่าว

3.1.8 องค์กรกำกับดูแล (Supervisory Organization Measure)

องค์กรกำกับดูแล ปรากฏในมาตรา 513⁴⁰ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ว่า ประเทศภาคีจะต้องก่อตั้ง “คณะทำงานกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า” (Working Group on Rules of Origin) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประเทศภาคีแต่ละประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่า การปฏิบัติการหรือการบริหารจัดการตามมาตรา 303 (Restriction on Drawback and Duty Deferral Programs) มาตรา 308 (อัตราอากร MFN ในสินค้าบางประเภท) และมาตรา 311 /chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า /chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร/กฎการทำเครื่องหมาย (Marking Rules) และ Uniform Regulation อย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการด้านศุลกากรใน chapter 3 อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยคณะทำงานกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า จะต้องประชุมกันอย่างน้อย 4 ครั้งต่อปีและตามที่ประเทศภาคีร้องขอ ซึ่งคณะทำงานดังกล่าว มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำกับดูแลการดำเนินการและการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีตามมาตรา 303, 308 และ 311 /chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า /chapter 5

⁴⁰ NAFTA article 513 (ดูภาคผนวก ก)

ว่าด้วยพิธีการศุลกากร /กฎการทำเครื่องหมายและ Uniform Regulation เพื่อให้มั่นใจว่า การตีความเป็นเอกภาพ

(2) การให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับคำร้องขอของประเทศภาคี ข้อเสนอขอแก้ไข ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรา 303 , 308 และ 311 /chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า /chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร /กฎการทำเครื่องหมายและ Uniform Regulation

(3) การแจ้งความเห็นชอบเกี่ยวกับการแก้ไขหรือเพิ่มเติม Uniform Regulation ต่อคณะกรรมการ

(4) เสนอการแก้ไขหรือเพิ่มเติมมาตรา 303 , 308 และ 311 /chapter 4 ว่าด้วย กฎแหล่งกำเนิดสินค้า /chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากร /กฎการทำเครื่องหมายและ Uniform Regulation หรือบทบัญญัติใดๆ ตามความตกลงนี้ต่อคณะกรรมการ ซึ่งอาจจะกำหนดให้มีการ เปลี่ยนแปลงระบบฮาร์โมนไนซ์

(5) พิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่อ้างถึงโดยประเทศภาคี

(6) สิ่งที่ไม่ปรากฏในchapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากรนี้จะต้องตีความหรือ อธิบายเพื่อป้องกันประเทศภาคีหนึ่งจากการพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าหรือการกำหนด กฎเกณฑ์ล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้รับการพิจารณาโดยคณะทำงานกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

3.1.9 มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Cooperation and Mutual Assistance Measure)

มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรากฏในมาตรา 512⁴¹ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ว่า

(1) ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องแจ้งประเทศภาคีอื่น ในเรื่องการตัดสินใจ (determination) มาตรการ และกฎเกณฑ์ รวมถึงการปรับใช้ที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเท่าที่ปฏิบัติได้

(ก) การตัดสินใจแหล่งกำเนิดสินค้าจากการตรวจสอบที่ปฏิบัติตามมาตรา 506 (1)

(ข) การตัดสินใจแหล่งกำเนิดสินค้าที่แตกต่างกัน ให้ประเทศภาคีทราบถึง

(ข.1) คำวินิจฉัยที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของอีกประเทศภาคีหนึ่งใน เรื่องการจำแนกพิกัดอัตราศุลกากร หรือมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า หรือการจัดสรรต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลในการคำนวณต้นทุนสุทธิของสินค้า ที่อยู่ภายใต้ การตัดสินใจแหล่งกำเนิดสินค้า หรือ

(ข.2) การปฏิบัติที่แน่นอนของเจ้าหน้าที่ศุลกากรของอีกประเทศภาคีหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการจำแนกพิกัดอัตราศุลกากร หรือมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

⁴¹ NAFTA article 512 (ดูภาคผนวก ก)

สินค้า หรือการจัดสรรต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลในการคำนวณต้นทุนสุทธิของสินค้า ที่อยู่ภายใต้การตัดสินแหล่งกำเนิดสินค้า

(ค) มาตรการที่กำหนดขึ้นหรือนโยบายของฝ่ายบริหารที่มีการแก้ไขในสาระสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินแหล่งกำเนิดสินค้าในอนาคต ข้อกำหนดในการทำเครื่องหมายประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า หรือการตัดสินว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติเป็นสินค้าของประเทศภาคีที่อยู่ภายใต้กฎการทำเครื่องหมาย และ

(ง) คำวินิจฉัยล่วงหน้า หรือคำวินิจฉัยที่มีการแก้ไขหรือมีการยกเลิกที่เป็นไปตามมาตรา 509

(2) ประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับศุลกากรหรือกฎระเบียบที่ดำเนินการตามความตกลงนี้ และภายใต้ข้อตกลงการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางศุลกากร หรือข้อตกลงอื่นๆ ที่เกี่ยวกับศุลกากร

(ข) เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจพบหรือการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายในเรื่องการถ่ายลำของสินค้าเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์สิ่งทอของประเทศนอกภาคี ในการบังคับใช้ข้อห้ามหรือการจำกัดโควตา รวมถึงการตรวจสอบโดยประเทศภาคีหนึ่งๆ ที่ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดในchapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากรนี้ ความสามารถในการผลิตสินค้าของผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตในอีกประเทศภาคีหนึ่ง ที่กำหนดให้เข้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีระทำการร้องขอตรวจสอบโดยก่อนระทำการตรวจสอบจะต้อง

(ข.1) ได้รับความยินยอมของประเทศภาคีที่การตรวจสอบจะเกิดขึ้น

(ข.2) แจ้งความจำนงถึงผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของสถานที่ที่จะตรวจสอบ

3.1.10 มาตรการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Measure)

มาตรการระงับข้อพิพาท ปรากฏในบทที่ 20 (Chapter 20 Section B - Dispute Settlement) ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ซึ่งปรับใช้กับข้อพิพาททั้งหมดที่เกี่ยวกับการตีความหรือการปรับใช้ความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ โดยกระบวนการระงับข้อพิพาทเริ่มต้นจากรัฐบาลของประเทศภาคีหนึ่งกับรัฐบาลของอีกประเทศภาคีหนึ่งปรึกษาหารือกัน ถ้าหากข้อพิพาทนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ ประเทศภาคีหนึ่งอาจจะร้องขอต่อที่ประชุมของคณะกรรมการเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA Free-Trade Commission ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีทางการค้าของประเทศภาคี) ถ้าหากคณะกรรมการเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือไม่สามารถแก้ไขข้อพิพาทนั้นได้ ประเทศภาคีที่ปรึกษาหารือกันนั้นอาจจะร้องขอให้มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ 5 คนจากประเทศภาคีขึ้นเป็นผู้วินิจฉัย (a five-member arbitral panel) ซึ่งประเทศภาคี 2 ฝ่ายที่เรียกร้องก็จะเลือกคณะลูกขุน 2 คน ที่มีสัญชาติของประเทศภาคีที่ถูกร้อง และประเทศภาคี

ที่ถูกเรียกร้องก็จะเลือกคณะลูกขุน 2 คน ที่มีสัญชาติของประเทศภาคีที่เรียกร้อง แล้วก็จะมีการเลือกประธานคณะลูกขุนซึ่งจะต้องไม่ใช่คนที่มีสัญชาติของประเทศภาคีคู่พิพาท⁴²

3.1.11 มาตรการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Review Rules of Origin Measure)

มาตรการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ปรากฏในมาตรา 414⁴³ ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ว่า

(1) ประเทศภาคีจะต้องปรึกษาหารือเพื่อทำให้มั่นใจได้ว่าใน chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้านี้ สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเอกภาพ และมั่นคงแน่นอน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และจะต้องร่วมมือกันบริหารจัดการใน chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า ให้สอดคล้องกับใน chapter 5 ว่าด้วยกระบวนการหรือพิธีการศุลกากร

(2) ประเทศภาคีจะต้องพิจารณาว่ากรณีที่ยื่นขอให้มีการแก้ไขปรับปรุง chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า จะได้รับการพิจารณาหากเป็นเรื่องการพัฒนาของกระบวนการผลิตหรือในเรื่องอื่นๆ ที่อาจจะยื่นข้อเสนอขอแก้ไขปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าโดยมีเหตุผลสนับสนุนและการศึกษาวิจัยใดๆ ที่จะทำให้ประเทศภาคีอื่นพิจารณาและปฏิบัติการใดๆ ที่เห็นสมควรภายใต้ Chapter 5 ว่าด้วยกระบวนการหรือพิธีการศุลกากร

3.1.12 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในขอบเขตของการตอบโต้การทุ่มตลาด

3.1.12.1 บทบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Provision)

การไต่สวนการตอบโต้การทุ่มตลาดในสหรัฐอเมริกา และการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดอาจจะมีผลจากการไต่สวนที่จะชี้ถึงสินค้าที่ระบุไว้เฉพาะ (specified products) จากประเทศที่ระบุไว้เฉพาะ (specified countries) ดังนั้นแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นองค์ประกอบภายในที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ของกระบวนการไต่สวนการตอบโต้การทุ่มตลาดในสหรัฐอเมริกา ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าจึงทำให้มีการเพิ่มเติมโดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการตอบโต้การทุ่มตลาด

⁴² Overview of the Dispute Settlement Provisions of the North American Free Trade Agreement (NAFTA). Available from www.nafta-sec-alena.org. (2004, July)

⁴³ NAFTA article 414 (ดูภาคผนวก ก)

และนอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเติมในบทบัญญัติการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด (Anti-Circumvention Provision) ไว้ในกฎหมายการตอบโต้การทุ่มตลาด ซึ่งทำให้เกิดความเป็นไปได้ที่สินค้าจะถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดเพิ่มมากขึ้น นโยบายทางพาณิชย์และบทบัญญัติการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาดเพื่อต่อต้านผู้ส่งออกที่ได้ให้แหล่งกำเนิดสินค้าในกระบวนการได้สวนการตอบโต้การทุ่มตลาด⁴⁴

3.1.12.2 บทบัญญัติหรือมาตรการการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด (Anti-Circumvention Provision/Measures)

บทบัญญัติการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด เป็นบทบัญญัติที่ระบุถึงสินค้าสำเร็จรูปหรือวัตถุดิบที่ประกอบในสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศที่สาม ซึ่งเป็นสินค้าประเภทหรือชนิดเดียวกันซึ่งจะถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดซึ่งอาจจะรวมถึง⁴⁵

(ก) ส่วนประกอบหรือวัตถุดิบที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศที่สาม

(ข) ความแตกต่างระหว่างมูลค่าของสินค้าสำเร็จรูปกับมูลค่าของ

ส่วนประกอบหรือวัตถุดิบที่มีราคาเล็กน้อย และ

(ค) การพิจารณาถึงความเหมาะสมในการป้องกันการหลบเลี่ยงการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด

3.1.13 ข้อพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

จากการศึกษาโครงสร้างของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือแล้ว มีข้อพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้

3.1.13.1 หลักการทั่วไปของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

(1) หลักการเปิดเสรีทางการค้า

หลักการเปิดเสรีทางการค้า ปรากฏในวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ มาตรา 102 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ที่ว่าใน

⁴⁴ Edwin Vemulst, Paul Wear & Jacques Bourgeois eds, Rules of Origin in International Trade : A Comparative Study, (The University of Michigan Press ,1994), p.73-74.

⁴⁵ Ibid., p.74-75.

หลักการและกฎต่างๆ ของความตกลง รวมถึงการปฏิบัติต่อคนชาติ การปฏิบัติเชิงชาติที่ได้รับ การอนุเคราะห์ยิ่ง และหลักความโปร่งใส นั้น จึงถือได้ว่า NAFTA มีหลักการหรือนโยบายเปิดเสรีทางการค้า ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 24 ของแกตต์ 1994 ที่อนุญาตให้ประเทศภาคีแกตต์ยกเว้น หลักการปฏิบัติเชิงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง MFN ได้เมื่อมีการทำข้อตกลงหรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

(2) หลักการอำนวยความสะดวกทางการค้า

หลักการอำนวยความสะดวกทางการค้า ปรากฏชัดเจนในมาตรา 512 ข้อ 2 (ค)–(ง) ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ที่ว่า เท่าที่ปฏิบัติได้และเพื่อวัตถุประสงค์ของการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรให้เก็บรวบรวมและแลกเปลี่ยนสถิติการนำเข้าและการส่งออกสินค้า การประสานถึงเอกสารที่ใช้ในทางการค้าร่วมกัน การทำให้ข้อมูลได้มาตรฐาน การยอมรับข้อมูลระหว่างประเทศ ที่ถูกต้องและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ และรวมถึงในการเก็บรักษาและการส่งต่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรเท่าที่ปฏิบัติได้ ซึ่งส่งผลเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างผู้ทำการค้า และทำให้เกิดปริมาณทางการค้ามากยิ่งขึ้น อันก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย จึงถือว่า NAFTA ได้กำหนดหลักการอำนวยความสะดวกทางการค้าไว้อย่างชัดเจน

(3) หลักความชัดเจน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะเห็นได้ว่ามีความชัดเจน เนื่องจากใน NAFTA ได้กำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าทุกรายการโดยจำแนกประเภทพิกัดตามระบบฮาร์โมนไนซ์ ในภาคผนวก 401 รวมถึงยังมีการกำหนดหลักเกณฑ์เสริมอื่นๆ ที่ช่วยทำให้ได้แหล่งกำเนิดง่ายขึ้นในกรณีที่มีการใช้วัตถุดิบนำเข้าในการผลิตสินค้าและยังช่วยทำให้การพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าได้ชัดเจนขึ้นด้วย ได้แก่ เกณฑ์ขั้นต่ำ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดแบบสะสม วัตถุดิบชั้นกลาง วัตถุดิบทางอ้อม สินค้าและวัตถุดิบทดแทน เป็นต้น

(4) หลักความแน่นอน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักความแน่นอน เนื่องจากสามารถพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าได้ง่ายและจะมีอัตวิสัย (Subjective) น้อยกว่าวิธีอื่นๆ กล่าวคือ ไม่ได้ให้ดุลยพินิจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า รวมทั้งการจำแนกประเภทพิกัดอัตราศุลกากรต่างๆ โดยใช้ระบบฮาร์โมนไนซ์นั้น เป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันอย่างแพร่หลายทั่วโลกหรือเป็นสากล ทั้งตัวเจ้าหน้าที่ศุลกากรและผู้ที่ทำการค้าระหว่างประเทศด้วย และสะท้อนถึงกระบวนการผลิตที่แท้จริง และเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้านั้นยังเป็นไปตามภาคผนวก 401 ของ NAFTA ที่กำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรไว้อย่างชัดเจน

และแน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม อาจเกิดปัญหาในตัวพิกัดศุลกากรตามระบบฮาร์โมนีซึ่งไม่ได้กำหนดมาสำหรับวัตถุประสงค์ในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า และไม่เพียงพอที่ใช้ในการพิจารณาความสำคัญของกระบวนการผลิต ซึ่งในแต่ละประเทศก็ยังมีพิกัดศุลกากรที่แตกต่างกัน และสินค้าบางชนิดก็ยากต่อการจำแนกพิกัดอัตราศุลกากร ทำให้หาพิกัดอัตราศุลกากรที่แน่นอนไม่ได้จึงส่งผลให้การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้านั้นทำได้ยากขึ้น หรือในกรณีที่จำแนกพิกัดศุลกากรตามระบบฮาร์โมนีซึ่งไม่ถูกต้องก็ส่งผลให้การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้านั้นไม่ถูกต้องไปด้วย

(5) หลักการคาดการณ่วงหน้าได้

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักการคาดการณ่วงหน้าได้ กล่าวคือ สามารถคาดการณ่วงหน้าได้ว่าสินค้าจะมีแหล่งกำเนิดในประเทศใดเนื่องจากใน NAFTA ได้กำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดสำหรับสินค้าทุกรายการโดยจำแนกประเภทพิกัดตามระบบฮาร์โมนี ในภาคผนวก 401 ทำให้ผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตสามารถวางแผนการผลิตหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตหรือพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า หรืออาจจะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศไปยังประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร เพื่อให้สินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งส่งผลให้การเข้าสู่ตลาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตเองก็ยังสามารถกำหนดต้นทุนการผลิตและราคาขายสินค้าได้อย่างแน่นอนไว้ล่วงหน้าได้

(6) หลักความเป็นกลาง

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักความเป็นกลางเนื่องจากเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรเป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นกลางทั้งในการปรับใช้และผลที่ได้ถึงแม้จะนำไปใช้ในระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา เพราะเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรจะคำนึงถึงกระบวนการผลิตเป็นสำคัญที่จะมีผลทำให้ได้แหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งจะสะท้อนถึงกระบวนการผลิตที่แท้จริง โดยไม่ได้คำนึงถึงสัดส่วนมูลค่าของการใช้วัตถุดิบในประเทศ ซึ่งมีผลทำให้ในแต่ละประเทศสมาชิกแม้จะมีอัตราค่าแรงงานที่ไม่เท่ากันก็ตาม การปฏิบัติการหรือกระบวนการผลิตอย่างหนึ่งที่เหมือนกันไม่ว่าจะกระทำในประเทศใดก็จะทำให้สินค้าได้แหล่งกำเนิดในประเทศนั้น แต่หากใช้เกณฑ์มูลค่าเพิ่ม การได้แหล่งกำเนิดสินค้าจะกระทำได้ง่ายในประเทศซึ่งมีค่าแรงงานสูงกว่าประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำกว่า จึงถือว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของ NAFTA เป็นเกณฑ์ที่เป็นกลางและไม่เลือกปฏิบัติ

(7) หลักความโปร่งใส

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะเห็นได้ว่ามีความโปร่งใส เนื่องจากในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าไม่ได้ให้ดุลยพินิจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่การได้แหล่งกำเนิดสินค้าจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในภาคผนวก 401 และยังสามารถให้มีการพิมพ์เผยแพร่กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าให้ทราบทั่วกัน โดยจะต้องพิมพ์เผยแพร่ล่วงหน้าก่อนมีผลใช้บังคับและจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือประเทศภาคีแสดงความความคิดเห็นต่อกฎต่างๆ ที่จะออกใช้บังคับได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 1802 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จึงถือว่า NAFTA เป็นไปตามหลักความโปร่งใสทั้งในตัวเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของสาธารณชน

(8) หลักการทบทวน

หลักการทบทวน ปรากฏในมาตรา 414 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ มาตรการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า โดยมีหลักเกณฑ์ว่าประเทศภาคีจะต้องพิจารณาว่ากรณีที่ต้องการให้มีการแก้ไขปรับปรุง Chapter 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า จะได้รับการพิจารณาหากเป็นเรื่องการพัฒนาของกระบวนการผลิตหรือในเรื่องอื่นๆ ที่อาจจะยื่นข้อเสนอขอแก้ไขปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งต้องมีเหตุผลสนับสนุนและการศึกษาวิจัยใดๆ ที่จะทำให้ประเทศภาคีอื่นพิจารณาและปฏิบัติการใดๆ ที่เห็นสมควรภายใต้ Chapter 5 ว่าด้วยพิธีการศุลกากรนั้น รวมถึงได้กำหนดให้ประเทศภาคีให้สิทธิอย่างเท่าเทียมกันในการทบทวนหรืออุทธรณ์คัดค้านการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าแก่ผู้ลงลายมือชื่อในใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย ทั้งนี้ตามมาตรา 510 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จึงถือว่า NAFTA ได้กำหนดหลักการทบทวนไว้อย่างชัดเจนทั้งในส่วนกระบวนการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าและการให้สิทธิทบทวนหรืออุทธรณ์คัดค้านการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อให้เกิดความเป็นกลางและความโปร่งใสด้วย

(9) หลักการระงับข้อพิพาท

หลักการระงับข้อพิพาท ปรากฏใน Chapter 20 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ มาตรการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี โดยกระบวนการระงับข้อพิพาทเริ่มต้นจากประเทศภาคีคู่พิพาทจะต้องปรึกษาหารือกัน ถ้าหากข้อพิพาทนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ ประเทศภาคีหนึ่งอาจจะร้องขอต่อที่ประชุมของคณะกรรมการเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และถ้าหากคณะกรรมการฯ ไม่สามารถแก้ไขข้อพิพาทนั้นได้อีก ประเทศภาคีที่ปรึกษาหารือกันนั้น อาจจะร้องขอให้มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการขึ้นเพื่อให้มีคำวินิจฉัยได้ จึงถือว่า NAFTA ได้กำหนดหลักการระงับข้อพิพาทไว้อย่างชัดเจน

3.1.13.2 หลักการเฉพาะของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษทางการค้า

(1) หลักการลดหรือยกเว้นภาษีศุลกากร

หลักการลดหรือยกเว้นภาษีศุลกากร ปรากฏในภาคผนวก 302.2(1) ซึ่งมีหลักการว่า กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขจัดอัตราภาษีศุลกากรให้เป็นไปอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย ซึ่งกำหนดให้ขจัดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับการค้าสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในแคนาดา เม็กซิโก หรือสหรัฐอเมริกา และอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดจะถูกขจัดทันทีหรือภายใน 5 ปีหรือ 10 ปีหรือ 15 ปี (ตาม Annex 302.2) โดยตารางการลดภาษีของแต่ละประเทศได้ทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของความตกลง NAFTA และตารางการลดภาษีนี้นั้นก็จะเป็นไปตามความตกลงเขตการค้าเสรีแคนาดากับสหรัฐอเมริกา ส่วนเม็กซิโกโดยทั่วไปจะให้ขยายหรือยืดเวลาการขจัดอัตราภาษีศุลกากรออกไปได้

(2) หลักดินแดน

หลักดินแดน ปรากฏในมาตรา 401 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ สินค้าจะได้แหล่งกำเนิดใน NAFTA จะต้องผลิตในดินแดนของประเทศภาคี และเป็นไปตามหลักการขนส่งโดยตรง จากประเทศภาคีหนึ่งมายังอีกประเทศภาคีหนึ่งโดยตรงโดยไม่ผ่านประเทศนอกภาคี เว้นแต่เป็นการถ่ายลำ (Transshipment) ตามมาตรา 411 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

(3) หลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืน

หลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืน คือมาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายของพิธีการศุลกากรในส่วนการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ตั้งแต่หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า เอกสารทางศุลกากรที่ใช้ร่วมกัน แบบฟอร์มใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า “Customs Form 434” ที่ใช้แบบเดียวกัน จึงถือว่า NAFTA ได้กำหนดหลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืนไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศภาคี

(4) หลักการตรวจสอบและควบคุม

หลักการตรวจสอบและควบคุม คือกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้านี้ ซึ่งได้มีการกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ และระยะเวลาไว้อย่างละเอียด รวมถึงกระบวนการควบคุมร่วมกัน ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร การทำเรื่องประเทศแหล่งกำเนิด คำวินิจฉัยแหล่งกำเนิดสินค้านี้ล่วงหน้า (Advance Ruling on Origin) จะเห็นได้ว่าใน NAFTA นั้นมีกระบวนการตรวจสอบและควบคุมที่เกี่ยวกับกฎแหล่งกำเนิดสินค้าอย่างละเอียดครบถ้วนและโปร่งใสมาก

(5) หลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรากฏในมาตรา 512 ของความตกลงเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยประเทศภาคีแต่ละประเทศจะต้องแจ้งประเทศภาคีอื่นให้ทราบถึงการตัดสินใจ มาตรการ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า รวมถึงมาตรการที่กำหนดขึ้นหรือนโยบายของฝ่ายบริหารที่มีการแก้ไขในสาระสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจแหล่งกำเนิดสินค้าในอนาคตเท่าที่ปฏิบัติได้ด้วย จึงถือว่า NAFTA ได้กำหนดหลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไว้อย่างชัดเจน

3.2 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Area : EEA)

ตามความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (Agreement on the European Economic Area) ซึ่งได้ลงนามในความตกลงในวันที่ 2 พฤษภาคม 2535 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2537 โดยปัจจุบันประกอบด้วยประเทศสมาชิก 28 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EUROPEAN UNION) 25 ประเทศ (ประเทศเบลเยียม สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก สหพันธรัฐเยอรมัน เอสโตเนีย กรีซ สเปน ฝรั่งเศส ไอร์แลนด์ อิตาลี ไชปรัส ลักเซมเบิร์ก ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก ฮังการี มอลตา เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย โปรแลนด์ โปรตุเกส สโลวีเนีย สโลวาเกีย ฟินแลนด์ สวีเดน และอังกฤษ) กับประเทศสมาชิกสมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association : EFTA) 3 ประเทศ (ประเทศไอซ์แลนด์ ลิชเทินสไตน์ และนอร์เวย์)

3.2.1 วัตถุประสงค์และขอบเขต

3.2.1.1 วัตถุประสงค์ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป

วัตถุประสงค์ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้กำหนดไว้ในมาตรา 1 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

(1) จุดมุ่งหมายของความตกลง คือ ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางการค้าและทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความสมดุลในระหว่างประเทศภาคีสมาชิกด้วยข้อกำหนดในการแข่งขันที่เท่าเทียมกันและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ด้วยการสร้างเขตเศรษฐกิจยุโรปที่เหมือนกัน⁴⁶

⁴⁶ Agreement on the European Economic Area Article 1 “1. The aim of this Agreement of association is to promote a continuous and balanced strengthening of trade and economic relations between the Contracting Parties with equal conditions of competition , and the respect

(2) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในวรรค 1 ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับความตกลงนี้ คือ

(เอ) เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายสินค้า

(บี) เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายบุคคล

(ซี) เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายการบริการ

(ดี) เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายทุน

(อี) การกำหนดระบบที่ทำให้มั่นใจได้ว่าการแข่งขันนั้นไม่ถูกบิดเบือนและอยู่ภายใต้กฎต่างๆ ที่เท่าเทียมกัน

(เอฟ) ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในเรื่องอื่นๆ อย่างเช่น การวิจัยและการพัฒนา สิ่งแวดล้อม การศึกษาและนโยบายทางสังคม⁴⁷

จากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโดยหลักการพื้นฐาน 4 หลักเกี่ยวกับตลาดภายในประเทศ ซึ่งเรียกว่า “เสรีภาพ 4 ประการ” (the four freedoms) ได้แก่ เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายสินค้า (ไม่รวมถึงเกษตรกรรม และการประมง ซึ่งถูกรวมอยู่ในความตกลงที่มีขอบเขตจำกัดมากเท่านั้น) บุคคล การบริการ และทุน บทบัญญัติที่เกี่ยวกับเสรีภาพ 4 ประการนั้นอยู่ในเรื่องนโยบายทางสังคม การคุ้มครองผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม กฎหมายหุ้นส่วนบริษัทและสถิติที่สมบูรณ์ที่ครอบคลุมตลาดภายในประเทศ

of the same rules, with a view to creating a homogeneous European Economic Area , hereinafter referred to as the EEA.”

⁴⁷ Agreement on the European Economic Area Article 1 “ 2. In order to attain the objectives set out in paragraph 1, the association shall entail, in accordance with the provisions of this Agreement :

(a) the free movement of goods;

(b) the free movement of person;

(c) the free movement of services;

(d) the free movement of capital;

(e) the setting up of a system ensuring that competition is not distorted and that the rules thereon are equally respected ; as well as

(f) closer cooperation in other fields, such as research and development, the environment, education and social policy.”

3.2.1.2 ขอบเขตของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป

(1) ตามบทบัญญัติมาตรา 8 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้กำหนดสินค้าที่อยู่ในขอบเขตของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป คือ สินค้าที่ได้จำแนกพิกัดศุลกากรตามระบบฮาร์โมนไนซ์ในตอนสินค้าที่ 27-97 ซึ่งก็หมายความว่า ไม่รวมถึงสินค้าตามการจำแนกพิกัดศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์ในตอนสินค้าที่ 1-24 อันได้แก่ สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป⁴⁸

(2) ตามบทบัญญัติมาตรา 9 (1) และ(2)⁴⁹ ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้กำหนดว่า

(2.1) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่กำหนดไว้ในพิธีสาร 4 ต้องปราศจากอคติต่อพันธกรณีระหว่างประเทศและในความตกลงแกตต์สำหรับประเทศที่ได้ลงนาม

(2.2) ในขอบเขตของผลในการพัฒนาเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามความตกลงนี้ ประเทศภาคีจะต้องพยายามที่จะปรับปรุงและทำให้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเรียบง่ายในทุกๆ ด้านและเพิ่มความร่วมมือในเรื่องศุลกากรด้วย

3.2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

ตามมาตรา 2⁵⁰ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin) ได้กำหนดเงื่อนไขทั่วไปว่าเพื่อวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามความตกลงนี้ สินค้าดังต่อไปนี้จะต้องได้รับการพิจารณาว่ามีแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป คือ

(ก) สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด ตามความในมาตรา 4

⁴⁸ Therese Blanchet, Risto Piipponen, Maria Westman-Clement, The Agreement on the European Economic Area (EEA): A Guide to the Free Movement of Goods and Competition Rules, (Clarendon Press- Oxford, 1994), p.42.

⁴⁹ EEA article 9 “1.The rules of origin are set out in Protocol 4. They are without prejudice to any international obligations which have been, or may be, subscribed to by the Contracting Parties under the General Agreement on Tariffs and Trade.

2.With a view to developing the results achieved in this Agreement, the Contracting Parties will continue their efforts in order further to improve and simplify all aspects of rules of origin and to increase cooperation in customs matters.”

⁵⁰ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 2 (ดูภาคผนวก ง)

(ข) สินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าหรือที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดซึ่งไม่ใช่สินค้าที่มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด โดยวัตถุดิบเช่นนั้นจะต้องผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรป ตามความในมาตรา 5

เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 นี้ ดินแดนของประเทศสมาชิกทั้งหลายซึ่งความตกลงนี้ใช้บังคับต้องได้รับการพิจารณาเป็นหนึ่งดินแดน (a single territory) กล่าวคือ สหภาพยุโรปและประเทศในเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้รับพิจารณาเป็นหนึ่งดินแดน ดังนั้น สินค้าที่จะได้แหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรป มีหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

3.2.2.1 เกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในประเทศหนึ่งประเทศเดียวทั้งหมด

ภายใต้พิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปได้กำหนดคำนิยามของเกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในประเทศหนึ่งประเทศเดียวทั้งหมด (Wholly obtained products) ไว้ในมาตรา 4⁵¹ ดังนี้

- (เอ) ผลิตภัณฑ์แร่ซึ่งสกัดมาจากพื้นดินหรือจากท้องทะเลของประเทศนั้น
- (บี) ผลิตผลทางการเกษตรซึ่งเก็บเกี่ยวได้ในประเทศนั้น
- (ซี) สัตว์ที่เกิดและเลี้ยงเติบโตในประเทศนั้น
- (ดี) ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์มีชีวิตที่เลี้ยงเติบโตในประเทศนั้น
- (อี) ผลิตผลอันได้มาจากการล่าสัตว์หรือการประมงที่ทำในประเทศนั้น
- (เอฟ) ผลิตผลที่ได้มาจากการประมงทะเลและผลิตผลอื่นๆที่ได้จากทะเลนอกเขตทะเลอาณาเขตของประเทศภาคีสัญญาโดยเรือของประเทศนั้น
- (จี) ผลิตผลที่ผลิตขึ้นหรือทำขึ้นบนเรือผลิตสินค้าของประเทศนั้น โดยเฉพาะผลิตผลตามข้อ (เอฟ) ข้างต้น
- (เอช) ของที่ใช้แล้วที่รวบรวมได้ในประเทศนั้นเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับการนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบรวมถึงของที่ใช้แล้วที่เหมาะสมสำหรับการถมหรือสำหรับใช้เป็นของเสีย
- (ไอ) ของเสียหรือเศษของของที่เกิดจากการผลิตที่ทำขึ้นในประเทศนั้น
- (เจ) ผลิตผลซึ่งสกัดได้มาจากใต้ท้องทะเลนอกเขตที่มีสิทธิเพียงผู้เดียวที่จะดำเนินการบนพื้นดินหรือใต้ดิน
- (เค) สินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศนั้นโดยเฉพาะสินค้าตามข้อ (เอ) ถึง (เจ) ข้างต้น

⁵¹ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 4 (ดูภาคผนวก ง)

3.2.2.2 เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิต

เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิต สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ

(1) เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอ (Sufficiently worked or processed products)

เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอ หรือเรียกว่า “Positive list” เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงลักษณะของการกระทำใดที่ทำให้ได้แหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 5⁵² ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป มีหลักการว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 6 เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 2 สินค้าซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในประเทศหนึ่งประเทศเดียวทั้งหมด ต้องพิจารณาตามเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบัญชีในภาคผนวก 2 โดยเงื่อนไขที่อ้างถึงดังกล่าว ครอบคลุมถึงสินค้าทั้งหมด เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอซึ่งใช้กับวัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตและปรับใช้กับวัตถุดิบเช่นนั้นเท่านั้น กล่าวคือ สินค้าจะมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้า ต่อเมื่อสินค้านั้นได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือกระบวนการใดๆ ที่กำหนดไว้เฉพาะในภาคผนวก 2 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (EEA ANNEX II) คือ บัญชีของกระบวนการผลิตที่กำหนดทำให้วัตถุดิบนำเข้าหรือที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดมาปฏิบัติการเพื่อให้สินค้าที่ผลิตขึ้นนั้น ได้สถานะแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เรียกว่า “Product Specific Origin Rules” ใน EEA เป็นเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่ผสมผสานระหว่างเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตและเกณฑ์มูลค่าเพิ่ม

(2) เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงพอ (Insufficient working or processing)

เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงพอ หรือเรียกว่า “Negative list” เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงลักษณะของการกระทำที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 6⁵³ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

⁵² EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 5 (ดูภาคผนวก ง)

⁵³ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 6 (ดูภาคผนวก ง)

(2.1) นอกเหนือจากข้อ (2.2) นี้ การปฏิบัติการดังต่อไปนี้ จะต้องพิจารณาว่าเป็นการผ่านกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ได้แหล่งกำเนิดสินค้าหรือไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 5

- (๑) การรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพดีในระหว่างขนส่งและการเก็บสินค้า
  - (บี) การแยกออกเป็นส่วนและการบรรจุหีบห่อ
  - (ซี) การซัก การทำความสะอาด การกำจัดฝุ่น ออกไซด์ น้ำมัน ทาสี
  - (ดี) การรีดผ้า
  - (อี) การระบายสีแบบง่ายๆ และการขัดต่างๆ
  - (เอฟ) การเอาเปลือกหุ้มออก การลอกขาวบางส่วนหรือทั้งหมด การขัด และเคลือบด้วยวัสดุพิษและข้าว
  - (จี) การเปลี่ยนสีของน้ำตาล หรือการทำให้เป็นน้ำตาลก้อน
  - (เอช) การแกะเปลือก การปลอกผลไม้ ถั่วและพืชผัก
  - (ไอ) การลืบมิด การบดอย่างง่ายๆ หรือการตัดอย่างง่ายๆ
  - (เจ) การร่อน การตัดแยก การจัดประเภท การจำแนก การเปลี่ยนแปลง การจับคู่ (รวมถึงการนำของมาประกอบหรือรวมเข้ากันเป็นชุด)
  - (เค) การบรรจุขวด กระจบอง หลอดแก้ว กระจเป่า หีบกล่องอย่างง่ายๆ ติดกระดาษแข็งหรือกระดาษไม้และการบรรจุหีบห่ออย่างง่ายๆ อื่นๆ
  - (เอล) การประทับตรา การติดเครื่องหมาย ฉลาก สัญลักษณ์ และเครื่องหมายพิเศษอื่นๆ บนสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์
  - (เอ็ม) การผสมของสินค้าอย่างง่ายๆ หรือไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน
  - (เอ็น) การนำชิ้นส่วนมาประกอบเข้ากันอย่างง่ายๆ เพื่อที่จะทำให้กลายเป็นสินค้าที่สมบูรณ์ขึ้นหรือการถอดแยกออกเป็นชิ้นส่วนของสินค้า
  - (โอ) การปฏิบัติการหรือกระทำรวมกัน 2 ข้อหรือมากกว่าตามที่ระบุในข้อ (เอ) ถึง (เอ็น)
  - (พี) การฆ่าสัตว์
- (2.2) การปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นไปตามความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปว่าด้วยสินค้าจะต้องพิจารณาตามเกณฑ์กระบวนการผลิตโดยอยู่ภายใต้คำนิยามของกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงพอดังกล่าวใน (เอ) – (พี)

ตัวอย่างคดีหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความของศาลประชาคมยุโรปในเรื่องเกณฑ์กำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอหรือไม่เพียงพอที่จะได้แหล่งกำเนิด เช่น

- คดี *Überseehandel v. Handelskammer Kassel*/คดีสารเคซีน (Casein HS 3501.10 European Court of Justice Case 49/76 1977 ECR 41) เป็นการตีความที่แตกต่างกันระหว่างศาลประชาคมยุโรปกับผู้นำเข้าสารเคซีนในเรื่องการผลิตและการแปรรูป สหภาพยุโรปนำเข้าสารเคซีนที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการใดๆ จากประเทศลัตเวียและโปแลนด์ มาทำความสะอาดโดยแยกสารแปลกปลอม บดละเอียด คัดเกรดและบรรจุหีบห่อ และส่งออกโดยแจ้งว่าสินค้านี้มีแหล่งกำเนิดเป็นสหภาพยุโรป แต่ศาลประชาคมยุโรป ตัดสินว่าสินค้านี้ไม่ใช่แหล่งกำเนิดของสหภาพยุโรป เพราะไม่ได้ผ่านกระบวนการผลิตที่แปรสภาพอย่างเพียงพอ สินค้าที่แปรรูปในขั้นสุดท้ายไม่มีคุณลักษณะเฉพาะของตัวเองที่แตกต่างจากไปจากวัตถุดิบเดิมที่นำเข้า

- คดี *Cousin*/คดีฝ้ายที่ยังไม่ได้ฟอก (Unbleached Cotton Yarn HS 5205 European Court of Justice Case 162/82 1983 ECR 1101) เป็นคดีที่เกี่ยวกับการตีความกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดเฉพาะในสินค้าสิ่งทอ ซึ่งเป็นคดีพิพาทเรื่องการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าที่แตกต่างกันระหว่างประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสเกี่ยวกับการแปรรูปของฝ้ายที่ยังไม่ได้ฟอก โดยเยอรมนีนำเข้าฝ้ายที่ยังไม่ได้ฟอกเข้ามาจากอียิปต์และสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาทอขน ชูปมันและเอาเส้นด้ายย้อมพันแกน และนำมากรอใหม่ เพื่อส่งออกไปยังฝรั่งเศส โดยแจ้งว่าแหล่งกำเนิดเป็นของเยอรมนี แต่ฝรั่งเศสพิจารณาแล้วเห็นว่าสินค้านี้ไม่ใช่แหล่งกำเนิดของเยอรมนี เนื่องจากสินค้านั้นไม่มีการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร เยอรมนีจึงนำเรื่องดังกล่าวฟ้องต่อศาลประชาคมยุโรป ซึ่งศาลฯ พิจารณาว่าการหาแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าแปรรูปโดยใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากรแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องกฎเกณฑ์อื่นประกอบด้วย กล่าวคือ ควรพิจารณาถึงลักษณะพิเศษของสินค้าแปรรูปที่เกิดขึ้นด้วยซึ่งจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละสินค้านั้นๆ

- คดี *Zentrag v. Hauptzllamt Bochura* /คดีเนื้อสัตว์ (Meat HS 0202 European Court of Justice Case 93/83 1984 ECR 1095) เป็นการตีความที่แตกต่างกันระหว่างศาลประชาคมยุโรปกับผู้นำเข้าประเทศออสเตรีย ในเรื่องการผลิตและแปรรูปเนื้อสัตว์ ข้อเท็จจริง คือ ผู้ผลิตเนื้อในออสเตรียนำเนื้อที่ชำแหละแล้วและชำแหละเป็น 4 ส่วนจากประเทศฮังการีเข้ามาทำเป็นเนื้อเลาะกระดูก เนื้อตัดแต่งและเลาะเอ็นออกตัดเป็นชิ้นและบรรจุในหีบห่อสุญญากาศและส่งออกไปสหภาพยุโรป เพื่อจะเสียอัตราค่าธรรมเนียมต่ำ (lower import levies) ภายใต้กรอบ the Common Agricultural Policy : CAP) ศาลประชาคมยุโรปพิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยอาศัยกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะสินค้าเนื้อสัตว์ แล้วตัดสินว่ากระบวนการที่เกิดขึ้นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่มากเพียงพอ ไม่ได้สร้างสินค้าใหม่ให้เกิดขึ้นหรือไม่ได้ผ่านขั้นตอนการผลิตที่สำคัญ แม้ว่าจะมีมูลค่าเพิ่มในการผลิตเนื้อที่ออสเตรียถึง 22% ก็ตาม แต่สินค้านี้เนื้อสัตว์นั้นจะได้แหล่งกำเนิดก็

ต่อเมื่อประเทศนั้นนำสัตว์มีชีวิตเข้ามาเลี้ยง 1 เดือน ก่อนชำแหละและแปรรูปซึ่งเกิดขึ้นในประเทศเดียวกันทั้งหมด

3.2.2.3 หลักเกณฑ์ในเรื่องดินแดน

(1) หลักดินแดน (Principle of territoriality)

(1.1) หลักเกณฑ์ในเรื่องหลักดินแดน กำหนดไว้ในมาตรา 11⁵⁴ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

(ก) ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา 3 และในข้อ (ค) นี้เงื่อนไขที่จะได้รับแหล่งกำเนิดต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในเรื่องเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ คือ

(ข) ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา 3 สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดที่ส่งออกจากเขตเศรษฐกิจยุโรปไปอีกประเทศหนึ่งเพื่อส่งกลับคืน จะไม่ได้แหล่งกำเนิด หากไม่สามารถแสดงให้เห็นที่พอใจต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ว่า

(ข.1) สินค้าที่ส่งกลับถือเสมือนเป็นสินค้าที่ส่งออก

(ข.2) กรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามนอกเหนือไปกว่าความจำเป็นในการรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพดีในประเทศนั้นหรือในขณะที่ส่งออก

(ค) การที่จะได้แหล่งกำเนิดสินค้าตามเงื่อนไขที่กำหนดในเรื่องเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า จะไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการที่กระทำภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป ด้วยวัตถุดิบที่ส่งออกจากเขตเศรษฐกิจยุโรปและโดยผลของการนำเข้าอีก (reimport) ดังนี้

(ค.1) วัตถุดิบที่ได้มาจากหรือผลิตทั้งหมดในเขตเศรษฐกิจยุโรป หรือผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิต นอกเหนือไปกว่าการปฏิบัติที่อ้างถึงในมาตรา 6 เพื่อการส่งออก

(ค.2) สามารถแสดงให้เห็นที่พอใจต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ว่า

- สินค้าที่นำเข้าอีกนั้นได้มาจากวัตถุดิบ

ส่งออกที่ได้ผ่านกระบวนการ

⁵⁴ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 11 (คูภาคผนวก ง)

- มูลค่าเพิ่มขึ้นทั้งหมดที่ได้ภายนอกเขต

เศรษฐกิจยุโรป ตามบทบัญญัตินี้ต้องไม่เกิน 10 % ของราคาโรงงานของสินค้าสำเร็จรูป จึงจะถือว่าได้แหล่งกำเนิดสินค้า

(ง) เพื่อวัตถุประสงค์ในข้อ (ค) เงื่อนไขที่จะได้แหล่งกำเนิดสินค้าที่กำหนดในเรื่องเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ไม่ปรับใช้กับการผ่านกระบวนการที่กระทำนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป แต่ในบัญชีในภาคผนวก 2 กฎที่กำหนดมูลค่าสูงสุดของวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตให้ปรับใช้กับการพิจารณาแหล่งกำเนิดของสินค้าสำเร็จรูป และมูลค่ารวมทั้งหมดของวัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในเขตเศรษฐกิจยุโรป

(จ) เพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับใช้บทบัญญัติในข้อ (ค) และ (ง) คำว่า “ มูลค่าเพิ่มขึ้นทั้งหมด ” จะหมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป รวมถึงราคาของวัตถุดิบที่นำเข้ามาประกอบ

(ฉ) บทบัญญัติในข้อ (ค) และ (ง) ไม่นำไปใช้บังคับกับสินค้าตามพิกัดศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์คอนสินค้า (chapter) ที่ 50 ถึง 63 (สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ)

(ช) บทบัญญัติในข้อ (ค) และ (ง) ไม่นำไปใช้บังคับกับสินค้าที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในบัญชีภาคผนวก 2 หรือ ซึ่งสามารถที่จะพิจารณาตามเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอเท่านั้นในกรณีที่น่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 (2) มาใช้บังคับ

(ซ) ไม่ว่ากระบวนการใดๆ ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ และได้กระทำภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรปซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้ความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปนี้

จากบทบัญญัติข้างต้น หลักดินแดน (Principle of territoriality) หมายถึง การผ่านกระบวนการผลิตต้องกระทำในดินแดนของประเทศสมาชิก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยืนยันว่าสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรหรือสิทธิประโยชน์ใดๆ ที่จะได้รับภายใต้ความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปถูกจำกัดให้เฉพาะประเทศสมาชิกเท่านั้น เพราะหากมีประเทศที่สามที่ไม่ได้เป็นประเทศสมาชิกเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตแล้วจะมีความเสี่ยงที่จะหลบเลี่ยงแหล่งกำเนิดสินค้าได้ง่าย ดังนั้น ในหลักดินแดนนี้จึงกำหนดไว้ชัดเจนว่าถ้าสินค้าส่งออกจากประเทศสมาชิกไปยังประเทศที่สามและนำกลับเข้ามาอีกในประเทศสมาชิกนั้น ผู้ผลิตในประเทศสมาชิกจะต้องพิสูจน์ให้ได้ประการแรกว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในประเทศตนและ

ไม่ได้ผ่านกระบวนการผลิตใดๆ ในประเทศที่สามก่อนที่จะส่งกลับเข้ามาวันแต่เป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อสงวนรักษาสินค้านั้นให้อยู่ในสภาพที่ดีเท่านั้น⁵⁵

(1.2) แต่อย่างไรก็ตาม หลักคินแดนดังกล่าวข้างต้น มีข้อยกเว้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผ่านกระบวนการผลิตที่กระทำภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้⁵⁶

(ก) วัตถุดิบที่ใช้ได้มาจากในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด หรือได้ผ่านกระบวนการผลิตซึ่งมากกว่าการปฏิบัติการที่ไม่เพียงพอในมาตรา 6 ก่อนที่จะส่งออกไปภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรป

(ข) การนำเข้าสินค้าใหม่อีก (reimport) เป็นผลมาจากการผ่านกระบวนการผลิตของวัตถุดิบที่ส่งออกไปแล้ว

(ค) มูลค่าเพิ่มทั้งหมดที่ได้รับนอกเขตเศรษฐกิจยุโรปไม่เกินกว่า 10 % ของราคาสินค้าจากโรงงานของสินค้าสำเร็จรูปซึ่งได้กล่าวอ้างว่ามีแหล่งกำเนิด

(ง) การนำเข้าสินค้าใหม่อีกโดยไม่สูญเสียแหล่งกำเนิด ถ้าสินค้าที่กลับมาเหมือนกับที่ส่งออกไปและไม่ได้ผ่านกระบวนการใดๆ มากไปกว่าความจำเป็นในการเก็บรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพดี (ตามมาตรา 12)

(จ) ในหลักการการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ปรับใช้กับสินค้าที่ขนส่งโดยตรงเข้ามาในเขตเศรษฐกิจยุโรป อย่างไรก็ตาม สินค้าที่ตราส่งในประเทศหนึ่งอาจจะขนส่งผ่านประเทศที่สามโดยเป็นการถ่ายลำ หรือการเก็บสินค้าในคลังสินค้าในประเทศนั้น โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ศุลกากรและไม่ได้ผ่านกระบวนการอื่นใดมากกว่าการขนถ่ายสินค้าขึ้นและลง หรือการกระทำอื่นใดที่จำเป็นแก่การเก็บรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพที่ดีเท่านั้น (ตามมาตรา 12)

(ฉ) สินค้าที่ได้ส่งมาจากประเทศภาคีหนึ่งเพื่องานแสดงสินค้าในประเทศที่สามและได้ขายให้แก่บุคคลหนึ่งในอีกประเทศภาคีซึ่งอาจจะนำเข้ามายังหลังโดยที่ไม่สูญเสียแหล่งกำเนิดสินค้า (ตามมาตรา 13)

⁵⁵ Nicholas A Zaimis & Clifford Chance, European Practice Library EC : Rules of origin, (London : Chancery Law Publishing ,1992), p.157.

⁵⁶ Therese Blanchet, Risto Piipponen, Maria Westman-Clement, The Agreement on the European Economic Area (EEA): A Guide to the Free Movement of Goods and Competition Rules , p.57-58.

(2) หลักการขนส่งโดยตรง (Direct transport)

หลักการขนส่งโดยตรง กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 12⁵⁷ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป คือ

(2.1) การที่จะได้รับสิทธิพิเศษภายใต้ความตกลงนี้บังคับให้ใช้กับสินค้าเท่านั้น ซึ่งจะต้องขนส่งโดยตรงเข้ามาภายในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือผ่านอาณาเขตของประเทศที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แต่อย่างไรก็ตามสินค้าที่ส่งจากประเทศหนึ่งอาจจะขนส่งโดยผ่านอาณาเขตของประเทศอื่นได้ หากเป็นการถ่ายลำหรือเก็บรักษาไว้ชั่วคราวในอาณาเขตนั้น โดยอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในประเทศและไม่ได้กระทำการอื่นใดมากไปกว่าการขนถ่ายสินค้าขึ้นและลงหรือการกระทำอื่นใดที่จำเป็นแก่การเก็บรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพที่ดีเท่านั้น สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดอาจจะขนส่งโดยวิธีการส่งสินค้าข้ามดินแดนอื่นของเขตเศรษฐกิจยุโรปได้

(2.2) หลักฐานที่แสดงถึงเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ (2.1) จะต้องนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่นำเข้า

(ก) เอกสารการขนส่งในหนึ่งประเทศที่ระบุถึงเส้นทางจากประเทศที่ส่งออกไปยังประเทศที่ผ่านแดน หรือ

(ข) ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ออกให้โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่ผ่านแดน

(ข.1) ใ้รายละเอียดของสินค้า

(ข.2) ระบุถึงวันที่ขนถ่ายสินค้าขึ้นและลง และสถานที่ชื่อของเรือหรือวิธีการขนส่งอื่นที่ใช้

(ข.3) การรับรองสภาพของสินค้าที่ยังคงเหลืออยู่ในประเทศที่ผ่านแดน หรือ

(ค) หากไม่มีเอกสารดังกล่าว ให้ใช้เอกสารอื่นใดที่สามารถยืนยันหรือพิสูจน์ได้

หลักการขนส่งโดยตรงมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงในการฉ้อฉลและหลบเลี่ยงแหล่งกำเนิดสินค้าที่แท้จริง โดยเฉพาะเพื่อที่จะทำให้มั่นใจว่าจะไม่เกิดการสับเปลี่ยนสินค้าในระหว่างขนส่งหรือสินค้าที่มาถึงประเทศนำเข้าเป็นสินค้าเดียวกันกับสินค้าที่ออกจากประเทศที่ส่งออกและเพื่อป้องกันประเทศที่สามที่ไม่ใช่ประเทศภาคีสมาชิกได้รับประโยชน์หรือ

⁵⁷ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 12 (ดูภาคผนวก ง)

สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรที่ให้แก่ประเทศสมาชิกโดยเพียงการส่งกลับ (Re-export) มายังประเทศสหภาพยุโรปซึ่งโดยมีเจตนาจะจำหน่ายในตลาดภายในประเทศตนเองเท่านั้น

(3) การแสดงสินค้าในงานแสดงสินค้า (Exhibitions)

การแสดงสินค้าในงานแสดงสินค้า ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน มาตรา 13⁵⁸ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

(3.1) สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดที่ได้ส่งไปในงานแสดงสินค้าในประเทศอื่นที่ระบุในมาตรา 3 และได้ขายไปหลังจากงานแสดงสินค้าได้สิ้นสุดลง สำหรับการนำเข้ามาในเขตเศรษฐกิจยุโรปจะได้รับสิทธิประโยชน์จากการนำเข้าต่อเมื่อสามารถแสดงให้เห็นที่พอใจต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ว่า

(ก) ผู้ส่งออกได้ส่งสินค้าเหล่านั้นจากประเทศสมาชิกหนึ่งไปยังประเทศที่จัดงานแสดงสินค้าและได้ตั้งแสดงในงานดังกล่าว

(ข) สินค้านั้นได้ขายหรือผู้ส่งออกได้จัดให้กับบุคคลหนึ่งในอีกประเทศสมาชิกหนึ่ง

(ค) สินค้านั้นได้ถูกส่งมอบในระหว่างงานแสดงสินค้าหรือในทันทีภายหลังจากงานได้สิ้นสุดลงโดยสินค้านั้นอยู่ในสภาพเดียวกับเวลาที่ถูกส่งไปเพื่อใช้ในงานแสดงสินค้า

(ง) สินค้านั้นจะไม่ได้รับสิทธิพิเศษ หากเป็นการส่งมอบเพื่อใช้งานแสดงสินค้าโดยใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือไปจากการแสดงในงานแสดงสินค้า

(3.2) การพิสูจน์แหล่งกำเนิดต้องเป็นไปตามบทบัญญัติใน TITLE 5 (เรื่องการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า) และยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่นำเข้า โดยต้องระบุชื่อและที่ตั้งจัดงานแสดงสินค้า ในกรณีจำเป็นอาจจะต้องแสดงเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมตามเงื่อนไขที่กำหนดด้วย

(3.3) กรณีตามข้อ (3.1) ให้ใช้บังคับกับการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรืองานแสดงงานฝีมือ งานแสดงสินค้า หรืองานแสดงสาธารณชนอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน หรือการจัดแสดงที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัวในร้านค้าหรือสถานประกอบการที่ขายสินค้าต่างประเทศและในระหว่างที่สินค้างังคงอยู่ในความควบคุมของศุลกากร

⁵⁸ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 13 (ดูภาคผนวก ง)

หลักเกณฑ์ในเรื่องการแสดงสินค้านี้ถือเป็นข้อยกเว้นของ หลักการขนส่งโดยตรง กล่าวคือ สินค้านั้นต้องถูกส่งโดยประเทศภาคีสมาชิกเพื่อไปแสดงในงานแสดงสินค้าที่ประเทศที่สามซึ่งไม่ได้เป็นภาคีสมาชิก โดยเฉพาะผู้ส่งออกที่ได้รับอนุญาตให้ส่งสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดไปแสดงสินค้าในประเทศที่สามและส่งกลับมายังประเทศสหภาพยุโรปหรือประเทศภาคีสมาชิกอื่น โดยสินค้านั้นจะไม่สูญเสียสิทธิพิเศษทางศุลกากรแต่อย่างใด

3.2.2.4 หลักฐานทางเอกสาร

ตามบทบัญญัติมาตรา 15 วรรค 1⁵⁹ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป บัญญัติว่า “ สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดซึ่งนำเข้ามาในประเทศภาคีหนึ่ง จะได้รับสิทธิพิเศษตามความตกลงนี้ขึ้นอยู่กับการยื่นเอกสารอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(ก) ใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1 (a movement certificate EUR.1) ซึ่งตัวอย่างปรากฏใน Annex 3 ซึ่งก็คือใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ใช้ในเขตเศรษฐกิจยุโรปนั่นเอง (ในการศึกษานี้จะใช้คำว่า “ ใบรับรอง EUR.1 ”) หรือ

(ข) ในกรณีพิเศษที่ระบุไว้ในมาตรา 20 (1) การสำแดง ที่เรียกว่า การสำแดงใบกำกับสินค้า (invoice declaration) โดยผู้ส่งออกเป็นผู้สำแดงในใบกำกับสินค้าบันทึกหรือเอกสารในทางการค้าอื่นใดซึ่งอธิบายให้รายละเอียดของสินค้าที่เพียงพอโดยสามารถบ่งชี้ถึงลักษณะของสินค้าได้ด้วยการสำแดงข้อความในใบกำกับสินค้าอันปรากฏใน Annex 4 ” โดยจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปในหัวข้อ 3.2.6 เรื่องมาตรการศุลกากรในการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป

3.2.3 หลักเกณฑ์เสริมในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

3.2.3.1 เกณฑ์ขั้นต่ำ (General tolerance rule)

ตามมาตรา 5 วรรค 2⁶⁰ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป กำหนดว่า วัตถุดิบนำเข้าหรือที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด (non-originating materials) ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบัญชีที่กำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอ ไม่นำไปใช้กับการผลิตสินค้าที่แม้ว่าจะใช้วัตถุดิบนำเข้าผลิตก็ตาม ในกรณีดังต่อไปนี้

⁵⁹ EEA Agreement Protocol 4 on rules of Origin Article 15 (ดูภาคผนวก ง)

⁶⁰ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 5 วรรค 2 (ดูภาคผนวก ง)

- (1) มูลค่าทั้งหมดต้องไม่เกิน 10 % ของราคาโรงงานของสินค้า
- (2) เปอร์เซนต์สูงสุดของมูลค่าวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดที่กำหนดในบัญชีเกินกว่าที่กำหนดในวรรคนี้

โดยเกณฑ์ขั้นต่ำนี้ไม่ใช้บังคับกับสินค้าตามพิกัตศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์ตอนสินค้า (Chapter) ที่ 50 ถึง 63 (สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ)

เกณฑ์ขั้นต่ำ หมายถึง เกณฑ์ที่อนุญาตให้ผู้ผลิตใช้วัตถุดิบนำเข้าไปเปอร์เซนต์ที่กำหนดไว้เฉพาะของมูลค่าของราคาโรงงาน (value of the ex-works price) โดยจะต้องผ่านเกณฑ์กำหนดกระบวนการผลิตเฉพาะก่อนแล้วจึงจะสามารถใช้วัตถุดิบนำเข้าได้โดยจะใช้ได้ไม่เกินเปอร์เซนต์ที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการ และตามมาตรา 5 วรรค 2 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป กำหนดไว้ว่ามูลค่าของวัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดต้องไม่เกิน 10 % ของราคาโรงงานของสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม เกณฑ์ขั้นต่ำนี้มีข้อยกเว้น คือ ไม่ใช้บังคับกับสินค้าตามพิกัตศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์ตอนสินค้า (Chapter) 50 ถึง 63 ซึ่งเป็นสินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

3.2.3.2 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 3⁶¹ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

(1) นอกเหนือจากบทบัญญัติมาตรา 2 สินค้านั้นจะได้รับการพิจารณาว่ามีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรป หากสินค้านั้นผลิตจากวัตถุดิบที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดหรือที่นำเข้ามาจากประเทศบังกลาเทศ สวิตเซอร์แลนด์ (รวมถึงลีชเทินสไตน์) สาธารณรัฐเช็ก เอสโทเนีย ไอซ์แลนด์ ลิทัวเนีย ลัตเวีย นอร์เวย์ โปแลนด์ โรมาเนีย สโลวีเนีย สวีต ครุกี หรือในสหภาพยุโรป ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารนี้ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งแนบท้ายความตกลงระหว่างประเทศภาคีสมาชิกกับแต่ละประเทศเหล่านี้ จะต้องใช้เกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่กระทำขึ้นในเขตเศรษฐกิจยุโรป นอกเหนือจากการปฏิบัติการที่อ้างถึงในมาตรา 6 โดยวัตถุดิบนั้นไม่จำเป็นจะต้องผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอ

(2) การผ่านกระบวนการผลิตที่กระทำขึ้นในเขตเศรษฐกิจยุโรป โดยไม่ใช่เป็นการปฏิบัติการที่กำหนดในมาตรา 6 สินค้านั้นจะได้รับการพิจารณาว่ามีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรป หากได้มีการเพิ่มมูลค่าที่มากกว่ามูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตซึ่งมีแหล่งกำเนิดในประเทศใดประเทศหนึ่งที่ยังถึงในข้อ (1) แต่ถ้าหากไม่มีการเพิ่มมูลค่าดังกล่าว

⁶¹ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 3 (ดูภาคผนวก ง)

สินค้านั้นจะได้รับการพิจารณาว่ามีแหล่งกำเนิดในประเทศที่มีมูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปสูงสุด

(3) สินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในประเทศใดประเทศหนึ่งที่ยังถึงในข้อ (1) ซึ่งไม่ได้ผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรป ยังคงได้แหล่งกำเนิดสินค้า ถ้าหากส่งออกไปยังประเทศใดประเทศหนึ่งดังกล่าว

(4) การสะสมที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ อาจจะปรับใช้กับวัตถุดิบและสินค้าซึ่งได้แหล่งกำเนิดโดยการปรับใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตามพิธีสารนี้

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ตลอดจนคณะกรรมการของสหภาพยุโรปจะต้องกำหนดรายละเอียดของความตกลงและให้สอดคล้องกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งปรับใช้กับประเทศอื่นๆ ที่อ้างถึงในข้อ (1) โดยคณะกรรมการของสหภาพยุโรปจะต้องพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่เป็นทางการของสหภาพยุโรป (Official Journal of the European Union)

ดังนั้น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมภายใต้เขตเศรษฐกิจยุโรป สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท⁶² คือ

(ก) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมทั้งหมด (Full cumulation) เป็นกฎที่ใช้ระหว่างประเทศภาคีสมาชิกของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปด้วยกัน โดยถือว่าเป็นหนึ่งดินแดน (a single territory) ซึ่งจะต้องได้แหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรป (a common EEA originating status)

(ข) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมหลายฝ่าย (Diagonal cumulation) เป็นกฎที่ใช้ระหว่างประเทศภาคีสมาชิกของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกับประเทศสมาชิกของ the pan-European system ตามพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า และมาตรา 3 (the pan-European system of cumulation of origin) กล่าวคือ ประเทศสมาชิกเขตเศรษฐกิจยุโรปสามารถใช้สินค้าหรือวัตถุดิบที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศที่กำหนดไว้เฉพาะในมาตรา 3 ซึ่งมิใช่ประเทศสมาชิก โดยถือว่ามีแหล่งกำเนิดในประเทศที่ส่งออกหรือในฐานะเป็นวัตถุดิบภายในประเทศเพื่อที่จะมีคุณสมบัติได้รับสิทธิพิเศษภายใต้เขตเศรษฐกิจยุโรป

ตัวอย่างการตีความของศาลประชาคมยุโรปในเรื่องเกณฑ์มูลค่าเพิ่มและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เช่น

⁶² General Aspects of Preferential Origin : European Economic Area.

- คดี Rapides Savoyards/คดีปากกาลูกกลิ้ง (Ball Point Pen HS 9608.10

European Court of Justice Case 218/83 1984 ECR 3,105) เป็นคดีพิพาทเรื่องการคิดมูลค่าขึ้นส่วนนำเข้า ระหว่างสวิตเซอร์แลนด์กับฝรั่งเศส ปี 1983 โดยที่สวิตเซอร์แลนด์นำเข้าชิ้นส่วนของปากกาลูกกลิ้งจากสหรัฐอเมริกาประกอบในประเทศตน และส่งขายไปที่ฝรั่งเศส โดยอ้างว่ามีแหล่งกำเนิดเป็นของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรหรืออัตราอากรภายใต้ EFTA preferential origin rules แต่ฝรั่งเศสวิเคราะห์หามูลค่าของปากกาดังกล่าวแล้วพบว่า ส่วนประกอบที่นำเข้าจากสหรัฐอเมริกานั้นเกิน 50% ซึ่งไม่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของ EFTA จึงถือว่าแหล่งกำเนิดยังเป็นของสหรัฐอเมริกาอยู่ แต่สวิตเซอร์แลนด์ได้นำเรื่องดังกล่าวฟ้องต่อศาลประชาคมยุโรป โดยอ้างว่าควรยึดอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่นำเข้าสินค้าสำเร็จรูปตามกฎหมายระเบียบศุลกากรของฝรั่งเศส ในที่สุดศาลฯ ตัดสินว่าการพิจารณาเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าที่มีชิ้นส่วนนำเข้าจากต่างประเทศและมีอัตราแลกเปลี่ยนเข้ามาเกี่ยวข้องนั้น ควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ส่งออกสินค้าสำเร็จรูปนั้นๆ (สวิตเซอร์แลนด์) ไม่ใช่เป็นของประเทศผู้นำเข้า (ฝรั่งเศส)

3.2.3.3 วัตถุดิบหรือส่วนประกอบทางอ้อม (Neutral element/Indirect Materials)

วัตถุดิบหรือส่วนประกอบทางอ้อม ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 10⁶³ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ไม่จำเป็นต้องกำหนดแหล่งกำเนิดของสิ่งดังต่อไปนี้

- (ก) พลังงานและเชื้อเพลิง
- (ข) เครื่องจักรและเครื่องมือ
- (ค) เครื่องจักรรถยนต์และเครื่องมือ
- (ง) สิ่งของที่ไม่ได้ประกอบเข้ารวมไว้หรือซึ่งไม่ได้ตั้งใจให้เข้ารวม

ไว้เป็นส่วนประกอบสุดท้ายของสินค้า

โดยวัตถุประสงค์ที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ ชั้นกลางนี้ขึ้น เพื่อไม่เป็นการขัดขวางการลงทุนและหรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยผู้ผลิตต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศภาคีสมาชิก⁶⁴

⁶³ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 10 (ดูภาคผนวก ง)

⁶⁴ Nicholas A Zaimis & Clifford Chance, European Practice Library EC : Rules of origin, p.157-158.

3.2.3.4 Unit of Qualification

Unit of Qualification ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 7⁶⁵ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

(1) Unit of Qualification เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพิธีสารนี้ สินค้าที่จะได้รับการพิจารณาตามการจำแนกพิกัดอัตราศุลกากรในระบบฮาร์โมนีซ์เป็นหน่วยพื้นฐาน

(ก) กรณีสินค้าที่เป็นกลุ่มหรือการประกอบขึ้นส่วนเข้าด้วยกันซึ่งได้จำแนกประเภทตามคำศัพท์เทคนิคในระบบฮาร์โมนีซ์ในประเภทพิกัดเดียวกัน Unit of Qualification ที่กำหนดขึ้นทั้งหมด

(ข) เมื่อการส่งมอบสินค้าประกอบด้วยสินค้าหลายชนิดภายใต้ประเภทพิกัดเดียวกันในระบบฮาร์โมนีซ์ ต้องพิจารณาเป็นรายสินค้าแต่ละอย่าง เมื่อปรับใช้ตามบทบัญญัติของพิธีสารนี้

(2) ภายใต้อีกกฎทั่วไปในการตีความของระบบฮาร์โมนีซ์ข้อ 5⁶⁶ ให้รวมถึงการบรรจุหีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการจำแนกพิกัดศุลกากร และเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย

ในเรื่อง Unit of Qualification ที่กำหนดดังกล่าว เป็นเรื่องการบรรจุ หีบห่อสินค้า ซึ่งในบางครั้งก็อาจจะมีความสำคัญในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า โดยเฉพาะมูลค่าของการบรรจุหีบห่อที่ได้รับการพิจารณา โดยทั่วไปการบรรจุหีบห่อนั้นอาจจะพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าหรืออาจจะพิจารณาแยกจากตัวสินค้าก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการบรรจุหีบห่อนี้ต้องอยู่ภายใต้อีกกฎทั่วไปในการตีความของระบบฮาร์โมนีซ์ข้อ 5 กล่าวคือ วัสดุหรือภาชนะสำหรับการบรรจุสินค้าเข้ามา ให้จำแนกประเภทเดียวกันกับสินค้านั้น ถ้าวัสดุหรือภาชนะนั้นเป็นชนิดที่ตามปกติใช้สำหรับบรรจุสินค้านั้น กล่าวคือ วัสดุหรือภาชนะนี้เมื่อเห็นได้ชัดว่าวัสดุหรือภาชนะสำหรับการบรรจุสินค้านั้นเหมาะสำหรับใช้ซ้ำได้อีก ดังนั้น วัสดุหรือภาชนะสำหรับการบรรจุสินค้าเข้ามา ให้จำแนกประเภทเดียวกันกับสินค้านั้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการจำแนกประเภทพิกัดศุลกากรและเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย

⁶⁵ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 7 (ดูภาคผนวก ง)

⁶⁶ General rules for the interpretation of the Harmonized System Rule 5 (b) “ Subject to the provision of Rule 5 (a) , packing materials and packing containers presented with the goods therein shall be classified with the goods if they are of a kind normally used for packing such goods. However, this provision is not binding when such packing materials or packing containers are clearly suitable for repetitive use.”

3.2.3.5 อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ (Accessories spare parts and tools)

อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 8⁶⁷ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ ที่จัดส่งมากับใน ส่วนของเครื่องมือ เครื่องจักรเครื่องยนต์ อุปกรณ์หรือพาหนะ ซึ่งเป็นชิ้นส่วนของเครื่องมือปกติ และได้รวมเข้าไว้ในราคาร้านหรือซึ่งไม่ได้แยกไว้ในใบกำกับสินค้า ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ เครื่องมือ เครื่องจักรเครื่องยนต์ อุปกรณ์หรือพาหนะ

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะปรับใช้กับส่วนประกอบทั้งหมด ของเครื่องมือ และอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองหรือเครื่องมือ ดังนั้น แม้ว่าอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ นั้น อาจจะไม่มีการแหล่งกำเนิด แต่ก็อาจจะได้รับประโยชน์จากสิทธิ พิเศษทางศุลกากรได้ โดยมูลค่าของอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือต้องรวมอยู่ใน ราคาของชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่มีแหล่งกำเนิดหรือซึ่งไม่ได้แยกไว้ในใบกำกับสินค้า กล่าวคือ ราคา ของอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือให้นำไปคำนวณในส่วนของวัตถุดิบนำเข้าได้ แต่ไม่นำมาพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า

ตัวอย่างการตีความในเรื่องอุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือ เช่น

- คติชุดประกอบเครื่องถ่ายเอกสาร (Kits of Photocopiers in parts) เป็นการตีความ ที่แตกต่างระหว่างศาลเยอรมันและบริษัทผู้นำเข้าชุดประกอบเครื่องถ่ายเอกสารจากญี่ปุ่นเข้ามา ประกอบในโรงงานเยอรมัน โดยชี้แจงว่าชิ้นส่วนที่นำเข้านั้นคือ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อื่นๆของ เครื่องถ่ายเอกสาร (parts and accessories of photocopiers) ซึ่งถือว่าเมื่อนำมาผลิตต่อก็จะได้ แหล่งกำเนิดสินค้า แต่เจ้าหน้าที่ศุลกากรเยอรมันพิจารณาว่าชิ้นส่วนที่นำเข้านั้นเป็นเพียงการแยก ชิ้นส่วนประกอบออกจากกันหรือประกอบเข้าด้วยกัน (disassembled or unassembled) ซึ่งจัดอยู่ใน พิภพศุลกากรเดียวกันกับสินค้าสำเร็จรูป สินค้าดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นแหล่งกำเนิดของเยอรมัน แต่ยังคงเป็นแหล่งกำเนิดของญี่ปุ่นอยู่ ซึ่งจะถูกเก็บอากรตอบโต้เช่นเดียวกับชุดประกอบเครื่อง ถ่ายเอกสารที่ส่งออกจากญี่ปุ่น บริษัทเยอรมนีชี้แจงต่อศาลภายในประเทศเยอรมันเองว่า การ ประกอบชิ้นส่วนดังกล่าว ต้องใช้พนักงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและได้รับการฝึกอบรมมาเป็น อย่างดี อย่างไรก็ตาม ศาลฯ ตัดสินว่า การพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับชุดประกอบเครื่องถ่าย เอกสาร ให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิภพศุลกากรเป็นหลัก

⁶⁷ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 8 (ดูภาคผนวก ง)

3.2.3.6 ชุด (Sets)

หลักเกณฑ์ในเรื่องชุด ได้กำหนดไว้ในมาตรา 9⁶⁸ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

“คำว่า ชุด/Sets ได้กำหนดคำนิยามไว้ในกฎทั่วไปในการตีความของระบบฮาร์โมนิซซ์ข้อ 3⁶⁹ โดยจะถือว่ามิแหล่งกำเนิดต่อเมื่อส่วนประกอบแต่ละอย่างทั้งหมดมีแหล่งกำเนิดนอกเหนือจากนี้ ชุดที่เป็นส่วนประกอบของสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดและที่ไม่มีแหล่งกำเนิด จะถือว่าชุดนั้นได้แหล่งกำเนิดต่อเมื่อมูลค่าของสินค้าที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดรวมแล้วไม่เกิน 15 % ของราคาโรงงานของชุดนั้น ”

คำว่า “ Sets ” นั้นหมายถึง สินค้าที่ประกอบด้วยสิ่งของที่แตกต่างกันโดยขยับไปด้วยกัน เช่น เครื่องบันทึกเสียงจะประกอบไปด้วยเทปบันทึกและคู่มือที่มาด้วยกันเป็นชุด เป็นต้น⁷⁰ โดยจะถือว่ามิแหล่งกำเนิดสินค้า ต่อเมื่อ

(1) ถ้าส่วนประกอบแต่ละอย่างทั้งหมดพิสูจน์ได้ว่ามิแหล่งกำเนิด หรือ

⁶⁸ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 9 (ดูภาคผนวก ง)

⁶⁹ General rules for the interpretation of the Harmonized System Rule 3 “ When by application of Rule 2 (b) or for any other reason, goods are ,prima facie, classifiable under two or more heading, classification shall be effected as follows:

(a) The heading which provides the most specific description shall be preferred to heading provide a more general description. However, when two or more heading each refer to part only of the materials or substances contained in mixed or composite goods or to part only of the items in a set put up for retail sale, those headings are to be regarded as equally specific in relation to those goods , even if one of them gives a more complete or precise description of the goods.

(b) Mixtures, composite goods consisting of different materials or made up different component, and goods put up in set for retail sale , which cannot be classified by reference to 3 (a) , shall be classified if they consisted of the material or component which gives them their essential character, insofar as this criterion is applicable.

(c) When goods cannot be by reference to 3 (a) or 3 (b) , shall be classified under the heading which occurs last in numerical order among those which equally merit consideration.”

⁷⁰ Nicholas A Zaimis & Clifford Chance, European Practice Library EC : Rules of origin, p.163.

(2) ถ้ากรณีมีส่วนประกอบมีทั้งที่มีแหล่งกำเนิดและไม่มีแหล่งกำเนิด จะถือว่าชุดนั้นทั้งหมดมีแหล่งกำเนิด หากราคาของส่วนประกอบที่ไม่มีแหล่งกำเนิดไม่เกิน 15 % ของราคาโรงงานของชุดนั้นทั้งหมด

หลักเกณฑ์ในเรื่องชุดดังกล่าวนำมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎทั่วไปของระบบฮาร์โมนิไซส์ในกรณีที่ไม่สามารถจัดประเภทให้อยู่ในประเภทพิทักษ์ศุลกากรเดียวกันได้เท่านั้น ดังนั้น ถ้าสินค้านั้นสามารถจำแนกประเภทพิทักษ์เป็นประเภทพิทักษ์เดียวกันกับสินค้าชุดนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ถือว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าก็จะเป็นไปตามประเภทพิทักษ์ศุลกากรที่ปรับใช้ ตัวอย่างเช่น ชุดอุปกรณ์สำหรับตัดจะประกอบด้วยมีด ซ้อนและซอมในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งจัดประเภทพิทักษ์ศุลกากรให้อยู่ในพิทักษ์ 82.15 กรณีเช่นนี้ก็จะอยู่ภายใต้กฎการเปลี่ยนแปลงการจำแนกพิทักษ์ศุลกากรจะไม่นำเกณฑ์ขั้นต่ำ 15 % ดังกล่าวมาใช้กับชุดอุปกรณ์สำหรับตัดนั้น เป็นต้น⁷¹

3.2.3.7 การแบ่งแยกในทางบัญชี (Accounting Segregation)

หลักเกณฑ์ในเรื่องการแบ่งแยกในทางบัญชี ได้กำหนดไว้ในมาตรา 19a⁷² ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

(1) เมื่อพิจารณาถึงราคาหรือความยากลำบากที่เกิดขึ้นในการเก็บรักษาการแบ่งแยกวัตถุดิบคงคลัง (stocks) ในประเทศกับนอกประเทศซึ่งมีลักษณะที่เหมือนกัน และสามารถจะใช้แลกเปลี่ยนกันได้ เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจจะร้องขอเป็นหนังสือโดยการมอบอำนาจ ซึ่งเรียกว่า วิธีการการแบ่งแยกทางบัญชี (accounting segregation method) ที่ใช้ในการจัดการกับวัตถุดิบคงคลังเช่นนั้น

(2) วิธีนี้จะต้องทำให้มั่นใจถึง ระยะเวลาที่อ้างถึงไว้โดยเฉพาะ จำนวนสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิด ซึ่งจะได้แหล่งกำเนิดเหมือนกันถ้ามีการแบ่งแยกสินค้าคงคลัง

(3) เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจจะมอบอำนาจให้โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เห็นสมควร

(4) วิธีนี้ใช้วิธีการบันทึกและปรับใช้โดยอยู่บนพื้นฐานหลักการทางบัญชีทั่วไปที่ใช้ในประเทศที่ผลิตสินค้านั้น

(5) ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการอำนวยความสะดวกนี้อาจจะใช้กับการพิสูจน์แหล่งกำเนิดในกรณีปริมาณสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิด

⁷¹ Ibid., p.163-164.

⁷² EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 19a (ดูภาคผนวก ง)

(6) เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องควบคุมการมอบอำนาจและอาจจะเพิกถอนในเวลาใดๆ ที่ผู้ได้รับผลประโยชน์ทำให้การมอบอำนาจเป็นไปโดยไม่ถูกต้องไม่ว่าทางใด หรือไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพิธีสารนี้ได้

หลักเกณฑ์ในเรื่องการแบ่งแยกในทางบัญชีมีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยเหลือผู้ผลิตในกรณีที่มีการพิสูจน์ที่มีความยากลำบากเกินไปหรือมีค่าใช้จ่ายสูงในการแยกวัตถุดิบคงคลัง (stocks) ในประเทศกับนอกประเทศซึ่งมีลักษณะที่เหมือนกันและสามารถจะใช้แลกเปลี่ยนกันได้ วัตถุดิบที่มีคุณสมบัติทางการค้าและมีลักษณะทางกายภาพและทางเทคนิคที่เหมือนกันและรวมเข้าในสินค้าสำเร็จรูปซึ่งไม่สามารถแยกความแตกต่างออกจากวัตถุดิบประสงค์ในเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้า โดยผู้ผลิตอาจจะร้องต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรให้อนุญาตให้ใช้หลักการแบ่งแยกทางบัญชี ซึ่งเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ โดยจะต้องบ่งชี้ถึงวิธีการทางบัญชีที่ใช้และระบุถึงช่วงระยะเวลาด้วย⁷³

3.2.4 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เป็นไปตามเกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด ตามความในมาตรา 4 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป และเกณฑ์สินค้า ที่ผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าที่ไม่ใช่สินค้าที่มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด โดยวัตถุดิบเช่นนั้นจะต้องผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรปตามความในมาตรา 5 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (Positive List) โดยเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรปสำหรับสินค้าเหล็กและเหล็กกล้าตามพิกัดศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์ในตอนสินค้าที่ 72-73 กำหนดไว้ในภาคผนวก 2 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้⁷⁴

⁷³ General Aspects of Preferential Origin : Pan European System.

Available from www.europa.eu.int/comm/taxation_customs/law_en.htm. (2004, June)

⁷⁴ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin Annex II (ดูภาคผนวก ง)

ภาคผนวก 2 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (EEA ANNEX II)
 บัญชีของกระบวนการผลิตที่ทำให้วัตถุดิบนำเข้ามาผ่านกระบวนการ เพื่อให้สินค้าที่ผลิตขึ้นนั้นได้
 สถานะแหล่งกำเนิดสินค้า (List of working or processing required to be carried out on non-
 originating materials in order that the product manufactured can obtain originating status)

ประเภทพิกัดศุลกากร (HS heading)	รายการสินค้า	กระบวนการผลิตที่ทำให้วัตถุดิบนำเข้าได้สถานะแหล่งกำเนิด สินค้า (Working or processing carried out on non-originating materials which confer originating status)	
1	2	3	หรือ 4
Ex Chapter 72	เหล็กและเหล็กกล้า ยกเว้น	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัดใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้านั้น ๆ	
7207	ผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป ทำด้วย เหล็ก หรือเหล็กกล้าไม่เจือ	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัด 7201, 7202, 7203, 7204 หรือ 7205	
7208-7216	ผลิตภัณฑ์แผ่นรีด ท่อนและเส้น มุด รูปทรง และหน้าตัดรูปต่าง ๆ ทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้าไม่เจือ	ผลิตจากอินกอตหรือมีลักษณะ ขั้นปฐมอื่น ๆ ของประเภทพิกัด 7206	
7217	ลวดทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า ไม่เจือ	ผลิตจากวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูป ประเภทพิกัด 7207	
ex 7218, 7219-7222	ผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์แผ่นรีดท่อนและเส้น มุด รูปทรง และหน้าตัดรูปต่าง ๆ ทำด้วยเหล็กกล้าไม่เป็สนิท	ผลิตจากอินกอตหรือมีลักษณะ ขั้นปฐมอื่น ๆ ของประเภทพิกัด 7218	
7223	ลวดทำด้วยเหล็กกล้าไม่เป็สนิท	ผลิตจากวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูปของ ประเภทพิกัด 7218	
ex 7224, 7225-7228	ผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์แผ่นรีดท่อนและเส้น ที่ได้จากการรีดร้อน, ขดเป็น ม้วนอย่างไม่เป็นระเบียบ มุด รูปทรง และหน้าตัดรูปต่าง ๆ ทำด้วยเหล็กกล้าไม่เจืออื่นๆ ท่อนกลางและเส้นกลางที่ใช้ใน การเจาะทำด้วยเหล็กกล้าเจือ หรือเหล็กกล้าไม่เจือ	ผลิตจากอินกอต หรือลักษณะ ขั้นปฐมอื่น ๆ ของประเภทพิกัด 7206, 7218 หรือ 7224	

7229	ลวดทำด้วยเหล็กกล้าไม่เจือ อื่นๆ	ผลิตจากวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูปของ ประเภทพิกัด 7224	
Ex Chapter 73	สิ่งของของเหล็กและเหล็กกล้า ยกเว้น	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัดใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้านั้น ๆ	
Ex 7301	ซีดีไฟลิง	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัด 7206	
7302	วัสดุก่อสร้างรางรถไฟหรือราง รถรางทำด้วยเหล็กหรือ เหล็กกล้าดังต่อไปนี้ ราง ราง บังคับ และรางที่ติดเพื่องทวิ ลิน กระแงเหล็กหัวตะเข้ คันยัด เครื่องประแงและเครื่องสับราง อื่นๆ หมอน เหล็กประกบราง แท่นจับราง ลิมยัดแท่นจับราง แผ่นรองรางเหล็กจับฐานราง แผ่นฐาน เหล็กยึดฐาน และวัตถุ อื่นที่ใช้เฉพาะสำหรับการต่อ หรือยึดราง	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัด 7206	
7304,7305 และ 7306	ลวดหรือท่อ และ โพรไฟล์กลวง	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัด 7206 7207 7218 หรือ 7224	
Ex 7307	อุปกรณ์ติดตั้งของลวดหรือท่อ ทำด้วยเหล็กกล้าไม่เป็สนินิท (ISD No XSCeNiMo 1712) ประกอบด้วยชิ้นส่วนต่างๆ	การหมุน (turning) การเจาะรู (drilling) การขยายรู (reaming) การร้อย (threading) deburring และการเป่าหรือ พ่น (sandblasting of forged blanks) โดยมีมูลค่าทั้งหมดของเหล็กหลอม (forged blanks) นี้ใช้ไม่เกิน 35% ของ ราคาโรงงานของสินค้า (The ex-works price of the product)	

ราคาโรงงาน (Ex-works price) หมายถึง ราคาสินค้า ณ โรงงานผู้ผลิตในประเทศสมาชิกที่มีการผ่านกระบวนการผลิตสุดท้าย ซึ่งราคานี้รวมถึงมูลค่าของวัตถุดิบทั้งหมด (ราคาสุทธากร ณ เวลามาวัตถุดิบนำเข้านั้นเข้ามาหรือราคาที่สืบถามได้ครั้งแรกที่ใช้ในการจ่ายค่าวัตถุดิบในประเทศสมาชิก) ที่ใช้ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มที่จ่ายเมื่อส่งออกสินค้า

7308	<p>สิ่งก่อสร้าง (ไม่รวมถึง อาคารสำเร็จรูป ตามประเภทที่ 94.06) และ ส่วน ประกอบ ของ สิ่งก่อสร้าง (เช่น สะพาน และ ส่วนของสะพาน ประตูน้ำ หอคอย เสา ที่มี โครงประสานกัน หลังคา โครงหลังคา ประตูหน้าต่าง กรอบของประตูหน้าต่าง และธรณีประตู บานเลื่อน ลูกกรง เสาแบบพิลลาร์ และคอล์มน์) ทำด้วยเหล็ก หรือเหล็กกล้า รวมทั้งแผ่น เส้น มุม รูปทรงหน้าตัดรูปต่างๆ หลอดหรือท่อ และของที่คล้ายกันที่นำไปเพื่อใช้เป็นสิ่งก่อสร้าง ทำด้วยเหล็ก และเหล็กกล้า</p>	<p>ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัดใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้านั้น ๆ อย่างไรก็ตามการเชื่อมโลหะเป็นมุม รูปทรงและหน้าตัดรูปต่างๆ ของประเภทพิกัด 7301 อาจจะใช้ไม่ได้</p>	
Ex 7315	โซ่ชนิดสคิด (Skid chain)	ผลิตในมูลค่าของวัตถุดิบทั้งหมดของประเภทพิกัด 7315 ที่ใช้ไม่เกิน 50% ของราคาโรงงานของสินค้า	

3.2.5 หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นไปตามเกณฑ์สินค้าที่ได้มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด ตามความในมาตรา 4 และเกณฑ์สินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าที่ไม่ใช่สินค้าที่มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด โดยวัตถุดิบเช่นนั้นจะต้องผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรป (Positive List) ตามความในมาตรา 5 โดยเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรปสำหรับสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับตามพิกัดศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์ในคอนสินค้าที่ 71 ซึ่งกำหนดไว้ในภาคผนวก 2 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

ประเภทพิกัดศุลกากร (HS heading)	รายการสินค้า	กระบวนการผลิตที่ทำให้วัตถุดิบนำเข้าได้สถานะแหล่งกำเนิด สินค้า (Working or processing carried out on non-originating materials which confer originating status)	
1	2	3	หรือ 4
<p>Ex Chapter 71</p> <p>Ex 7101</p> <p>Ex 7102, ex 7103 และ ex 7104</p> <p>7106, 7108 และ 7110</p>	<p>ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุก เลี้ยง รัตนชาติหรือกึ่งรัตน ชาติ ทำด้วยโลหะมีค่า และ สิ่งของของดั่งกล่าว อัญมณี สังเคราะห์ เหริชญู ยกเว้น ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุก เลี้ยง คัดแล้วและร้อยเข้า ด้วยกันชั่วคราวเพื่อความ สะดวกแก่การขนส่ง รัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติที่ ตกแต่งแล้ว (จากธรรมชาติ, สังเคราะห์ หรือทำขึ้นใหม่) โลหะมีค่า</p> <p>- ยังไม่ได้ขึ้นรูป</p> <p>- ลักษณะกึ่งสำเร็จรูปหรือเป็นผ</p>	<p>ผลิตขึ้นจากวัตถุดิบของประเภท พิกัดใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้า นั้น ๆ</p> <p>ผลิตขึ้น โดยมีมูลค่าของวัตถุดิบ ทั้งหมดที่ใช้ไม่เกิน 50% ของราคา โรงงานของสินค้า</p> <p>ผลิตจากรัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติที่ ยังไม่ได้ตกแต่ง</p> <p>ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกัดใด ๆ ยกเว้นประเภทพิกัด 7106, 7108 และ 7110</p> <p>หรือ</p> <p>การแยกสาร โดยใช้กระแสไฟฟ้า การแยกโดยความร้อน หรือสารเคมี ของโลหะมีค่าตามประเภทพิกัด 7106, 7108 หรือ 7110</p> <p>หรือ</p> <p>การผสมของโลหะมีค่าตามประเภท พิกัด 7106, 7108 หรือ 7110 ด้วย สิ่งอื่น หรือด้วยโลหะสามัญ</p> <p>ผลิตจากโลหะมีค่าที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป</p>	
<p>Ex 7107, ex 7109 และ ex 7111</p> <p>7116</p>	<p>โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า/ กึ่งสำเร็จรูป</p> <p>สิ่งของของไข่มุกธรรมชาติ หรือไข่มุกเลี้ยงรัตนชาติหรือ กึ่งรัตนชาติ (จากธรรมชาติ/</p>	<p>ผลิตจากโลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะ มีค่า / ยังไม่ได้ขึ้นรูป</p> <p>ผลิตขึ้น โดยมีมูลค่าของวัตถุดิบ ทั้งหมดที่ใช้ไม่เกิน 50% ของราคา โรงงานของสินค้า</p>	

7117	สังเคราะห์ หรือทำขึ้นใหม่) อัญมณีสังเคราะห์	ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกต์ใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้านั้นๆ หรือ ผลิตจากวัตถุดิบของประเภทพิกต์ใด ๆ ยกเว้นผลิตจากตัวสินค้านั้นๆ หรือ ผลิตจากชิ้นส่วน โลหะสามัญ ยัง ไม่ได้รูปด้วยโลหะมีค่า ซึ่งมีมูลค่า ของวัตถุดิบทั้งหมดที่ใช้ไม่เกิน 50% ของราคาโรงงานของสินค้า	
------	--	---	--

3.2.6 มาตรการศุลกากรในการพิสูจน์และการออกไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ เขตเศรษฐกิจยุโรป

3.2.6.1 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Facilitation of Trade Measure)

มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า ปรากฏในมาตรา 21 (1) ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งกำหนดว่า “เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน ประเทศภาคีจะต้องทำให้เกิดความเรียบง่ายในการควบคุมและในระเบียบพิธีการ โดยวัตถุประสงค์ กำหนดไว้ในพิธีสาร 10”⁷⁵ และเมื่อได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า เพื่อที่จะให้สินค้าที่มีคุณสมบัติตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า เพื่อให้ได้รับสิทธิในการขอรับ สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในเขตเศรษฐกิจยุโรป นอกจากนั้นยังจะต้องมีการออกไปรับรอง แหล่งกำเนิดสินค้า เพื่อทำให้เกิดความรวดเร็ว รวมทั้งไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า ระหว่างอาณาเขตของประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรี โดยได้กำหนดการออกไปรับรอง แหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรปเป็นการรับรองในระบบ 2 ขั้นตอน (The two-step system) ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในข้อ 3.2.6.2.1 (1)

⁷⁵ EEA article 21 “1. In order to facilitate trade between them, the Contracting Parties shall simplify border controls and formalities. Arrangements for this purpose are set out in Protocol 10.”

3.2.6.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายของพิธีการศุลกากร ในส่วนการพิสูจน์และออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Harmonization and Simplification of Customs Procedures Measures)

3.2.6.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายของพิธีการศุลกากรใน ส่วนการพิสูจน์และออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Simplification of Customs Procedures Measures)

(1) หน่วยงานที่มีอำนาจออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ตามบทบัญญัติมาตรา 15 วรรค 1 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎ
แหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป บัญญัติว่า “ สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดซึ่งนำเข้ามา
มาในประเทศภาคีหนึ่ง จะได้รับสิทธิพิเศษตามความตกลงนี้ขึ้นอยู่กับการยื่นเอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง
คือ “ใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1” (a movement certificate EUR.1) ซึ่งตัวอย่าง
ปรากฏใน Annex 3 หรือในกรณีพิเศษที่ระบุไว้ในมาตรา 20 (1) การสำแดง ที่เรียกว่า “การ
สำแดงใบกำกับสินค้า” (invoice declaration) โดยผู้ส่งออกเป็นผู้สำแดงในใบกำกับสินค้า บันทึก
หรือเอกสารในทางการค้าอื่นใดซึ่งอธิบายให้รายละเอียดของสินค้าที่เพียงพอโดยสามารถบ่งชี้ถึง
ลักษณะของสินค้าได้ด้วยการสำแดงข้อความในใบกำกับสินค้าอันปรากฏใน Annex 4 ”
(ดูแบบฟอร์มในภาคผนวก ง) กล่าวคือ การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป
เป็นการรับรองในระบบ 2 ขั้นตอน ซึ่งได้กำหนดความเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่
ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกเป็นผู้ออกใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1 กับทั้งเพิ่มขั้นตอน
ให้ผู้ส่งออกสามารถดำเนินการในการรับรองเองด้วย คือ ระบบการสำแดงใบกำกับสินค้า ทั้งนี้
เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า

(2) การยื่นคำขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ตามบทบัญญัติมาตรา 16 วรรค 1⁷⁶ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎ
แหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า “ใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1
จะต้องออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกโดยที่ผู้ส่งออกยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือหรือ
อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ส่งออกหรือโดยตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจ ” กล่าวคือ หน่วยงาน

⁷⁶ EEA Agreement Protocol 4 on rules of Origin Article 16 “ 1. A movement certificate EUR.1 shall be issued by customs authorities of the exporting country on application having been made in writing by the exporter or, under the exporter,s responsibility, by his authorized representation.”

ที่มีอำนาจในการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า EUR.1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออก

(2.1) หลักเกณฑ์ในการยื่นคำขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดไว้ใน มาตรา 16⁷⁷ วรรค 2 ถึงวรรค 7 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

(ก) ผู้ส่งออกหรือตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจะต้องกรอกแบบฟอร์มทั้งในใบรับรอง EUR.1 และใบแบบฟอร์มคำร้องขอ ตามตัวอย่างที่ปรากฏใน Annex 3 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป โดยแบบฟอร์มเหล่านี้จะต้องทำให้สมบูรณ์ด้วยภาษาที่ความตกลงนี้ร่างขึ้นและสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของประเทศผู้ส่งออก หากเขียนด้วยลายมือจะต้องทำให้สมบูรณ์ด้วยหมึกที่มีอักษรแบบตัวพิมพ์ รายละเอียดของสินค้าจะต้องระบุไว้โดยไม่มี การขีดฆ่า ในส่วนที่เป็นช่องว่างให้กากบาทไว้

(ข) ผู้ส่งออกจะต้องเตรียมยื่นใบรับรอง EUR.1 ไม่ว่าในเวลาใดๆ ตามคำร้องขอของเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกซึ่งได้ออกใบรับรอง EUR.1 โดยเอกสารทั้งหมดที่ใช้ในการพิสูจน์สถานะแหล่งกำเนิดของสินค้าที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้

(ค) ใบรับรอง EUR.1 จะต้องออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประชาคมหรือของสมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป หากสินค้านั้นเกี่ยวข้องกับกำหนดยกเว้นสินค้ามีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 และปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้

(ง) เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ออกใบรับรอง EUR.1 ต้องตรวจสอบแหล่งกำเนิดของสินค้าและปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้ โดยในการตรวจสอบนี้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีสิทธิเรียกหลักฐานใดๆ และทำการตรวจสอบผู้ส่งออกหรือตรวจสอบสิ่งอื่นใดตามที่เห็นควรพิจารณา โดยต้องทำให้มั่นใจได้ว่าแบบฟอร์มที่กรอกไว้นั้นถูกต้องสมบูรณ์โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องตรวจสอบรายละเอียดของสินค้าว่าถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ นอกเหนือจากในเรื่องการฉ้อฉล

(จ) วันที่ออกใบรับรอง EUR.1 ต้องระบุไว้ในช่อง 11 ของใบรับรอง EUR.1

⁷⁷ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 16 (ดูภาคผนวก ง)

(ฉ) ใบรับรอง EUR.1 จะต้องออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร และในทันทีที่ผู้ส่งออกได้ส่งออกไปจริง

(2.2) หลักเกณฑ์ในการสำแดงใบกำกับสินค้า (invoice declaration)

ตามบทบัญญัติมาตรา 20⁷⁸ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกำหนดหลักเกณฑ์ในการสำแดงใบกำกับสินค้า คือ

(ก) การสำแดงใบกำกับสินค้า อาจจะใช้ปฏิบัติหรือกระทำ

(ก.1) โดยความเห็นชอบของผู้ส่งออก (Approved exporter)

ตามความหมายในมาตรา 21

(ก.2) โดยผู้ส่งออกในกรณีการตราส่งที่ประกอบด้วย หีบห่อที่บรรจุสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดหลายหีบห่อ โดยมีมูลค่ารวมทั้งหมดไม่เกิน 6,000 ยูโร

(ข) การสำแดงใบกำกับสินค้า จะต้องกระทำต่อเมื่อสินค้านั้น ได้พิจารณาแล้วว่ามีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 และปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้

(ค) ผู้ส่งออกที่เป็นผู้ทำการสำแดงใบกำกับสินค้าจะต้องเตรียม ขึ้นเอกสารทั้งหมดที่ใช้ในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า และปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้ ในเวลาที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกร้องขอ

(ง) การสำแดงใบกำกับสินค้าต้องกระทำโดยผู้ส่งออกด้วยการ พิมพ์ การประทับตราหรือการพิมพ์ในใบกำกับสินค้า เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดส่งหรือเอกสาร ในทางพาณิชย์อื่น โดยสำแดงตามข้อความที่ปรากฏในภาคผนวก 4 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎ แหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปและต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย ภายในของประเทศผู้ส่งออก ถ้าเป็นการสำแดงโดยเขียนด้วยลายมือจะต้องเขียนด้วยหมึกใน ลักษณะตัวพิมพ์

(จ) การสำแดงใบกำกับสินค้าจะต้องถือตามที่อยู่ของผู้ส่งออกลงชื่อใน ดันฉบับ อย่างไรก็ตาม ความเห็นชอบของผู้ส่งออกตามความหมายในมาตรา 21 ไม่ได้กำหนดว่า จะต้องลงชื่อในการสำแดงที่ได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออก

(ฉ) ผู้ส่งออกอาจจะทำการสำแดงใบกำกับสินค้า เมื่อสินค้าได้ ส่งออกหรือหลังจากการส่งออกตามข้อกำหนดในประเทศผู้นำเข้า โดยไม่นานกว่า 2 ปีหลังจาก วันที่นำเข้าสินค้าที่เกี่ยวข้อง

⁷⁸ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 20 (ดูภาคผนวก ง)

(2.3) หลักเกณฑ์ในการทำความเห็นชอบของผู้ส่งออก (Approved exporter)

ตามบทบัญญัติมาตรา 21⁷⁹ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำความเห็นชอบของผู้ส่งออก ดังนี้

(ก) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกจะมอบอำนาจให้ผู้ส่งออก ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “ การทำความเห็นชอบของผู้ส่งออก ” ซึ่งได้ทำการขนส่งสินค้าทางเรือภายใต้ความตกลงนี้การสำแดงใบกำกับสินค้าโดยไม่คำนึงถึงราคาของสินค้า ผู้ส่งออกที่ได้รับมอบอำนาจต้องให้หลักประกันเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เพื่อที่จะตรวจสอบสถานะแหล่งกำเนิดของสินค้าและการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้

(ข) เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะให้สถานะผู้ส่งออกในการทำความเห็นชอบ ภายใต้เงื่อนไขที่เห็นควรพิจารณา

(ค) เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องให้อำนาจในการทำความเห็นชอบของผู้ส่งออกที่ปรากฏอยู่ในการสำแดงใบกำกับสินค้า

(ง) เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องควบคุมการใช้อำนาจที่ได้มอบหมายให้ผู้ส่งออกทำความเห็นชอบ

(จ) เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจจะเพิกถอนการมอบอำนาจในเวลาใดก็ได้ โดยไม่ช้ากว่าการให้หลักประกันตามข้อ (ก) ไม่ช้ากว่าการปฏิบัติตามเงื่อนไขตามข้อ (ข) หรือในกรณีที่ทำให้การมอบอำนาจไม่ถูกต้อง

แต่ในกรณีสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าหรือนอกประเทศที่ไม่ใช่สินค้าที่มาจากหรือผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปทั้งหมด โดยวัตถุดิบเช่นนั้นจะต้องผ่านเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอในเขตเศรษฐกิจยุโรป ตามความในมาตรา 5 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตจะต้องยื่นใบรับรอง EUR.1 หรือการสำแดงใบกำกับสินค้าในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าแล้ว ยังมีหน้าที่ต้องยื่นการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ (Supplier's declaration) อีกด้วย

(2.4) หลักเกณฑ์ในการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ (Supplier's declaration)

ตามบทบัญญัติมาตรา 26⁸⁰ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบไว้ดังนี้

(ก) ในกรณีที่ได้มีการออกใบรับรอง EUR.1 หรือได้ทำการสำแดงใบกำกับสินค้าในประเทศสมาชิกหนึ่งสำหรับสินค้าที่มีแหล่งกำเนิด ส่วนในการผลิตสินค้า

⁷⁹ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 21 (ดูภาคผนวก ง)

⁸⁰ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 26 (ดูภาคผนวก ง)

ที่ได้มาจากประเทศสมาชิกอื่นซึ่งได้ผ่านกระบวนการผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปโดยไม่ได้รับ สิทธิพิเศษในสถานะมีแหล่งกำเนิดสินค้า จะต้องมีการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบสำหรับสินค้านั้น

(ข) การสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบนั้น จะต้องมีหลักฐานการผ่าน กระบวนการผลิตในเขตเศรษฐกิจยุโรปเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดว่าวัตถุดิบนั้นใช้ในการผลิต สินค้าหรือไม่ โดยสามารถพิจารณาได้ว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรปและปฏิบัติ เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นของพิธีสารนี้

(ค) การสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบจะต้องแยกออกมา ให้ทำโดย ผู้จัดหาวัตถุดิบในแต่ละการตราส่งตามแบบฟอร์มที่กำหนดในภาคผนวก 5 ว่าด้วยเอกสารที่แนบ ท้ายใบกำกับสินค้าของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ใบส่งมอบสินค้า (delivery note) หรือเอกสารทางพาณิชย์อื่น ๆ ที่สามารถให้รายละเอียดของ สินค้าได้อย่างเพียงพอ เว้นแต่ในกรณีการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบในระยะยาว (a long term supplier's declaration) อาจทำการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบฉบับเดียวโดยครอบคลุมการตราส่ง สินค้าเหล่านั้นได้ ซึ่งการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบในระยะยาว จะต้องทำโดยผู้จัดหาวัตถุดิบตาม แบบฟอร์มที่กำหนดไว้ใน Annex 6 (ดูแบบฟอร์มในภาคผนวก ง) และต้องสามารถอธิบายให้ รายละเอียดของสินค้าอย่างเพียงพอโดยจะต้องจัดให้ผู้บริโภครู้ก่อนทันทีในเวลาตราส่งสินค้า ครั้งแรกซึ่งต้องครอบคลุมทั้งหมด

(ง) การสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ จะต้องพิมพ์โดยใช้ภาษาใด ภาษาหนึ่งที่ใช้ร่างความตกลงนี้ โดยให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศที่สร้างขึ้นและต้อง มีลายมือชื่อของผู้จัดหาวัตถุดิบในต้นฉบับ การสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบอาจเขียนด้วยลายมือได้ โดยต้องเขียนด้วยหมึกที่มีลักษณะแบบตัวพิมพ์ โดยผู้จัดหาวัตถุดิบที่ทำการสำแดงจะต้องเตรียมยื่น เอกสารทั้งหมดที่ใช้ในการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่สำแดงนั้นถูกต้องไม่ว่าในเวลาใดหรือตามคำร้องขอ ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่ทำการสำแดง

(3) หลักเกณฑ์ในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

หลักเกณฑ์ในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า มีกำหนดไว้ตาม บทบัญญัติมาตรา 22 ถึง 24⁸¹ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขต เศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

(3.1) การพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าจะต้องทำภายใน 4 เดือน หลังจากวันที่ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในประเทศผู้ส่งออกและต้องยื่นภายในเวลาที่

⁸¹ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 22-24 (ดูภาคผนวก ง)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้ากำหนด เว้นแต่กรณีที่ต้องยื่นการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าว อาจจะยอมรับได้หากมีเหตุขัดข้องในการยื่นเอกสารเหล่านั้น เนื่องจากเข้าข่ายกเว้นกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ

(3.2) การพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าจะต้องยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าโดยปฏิบัติให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดในประเทศนั้น โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจจะกำหนดเงื่อนไขให้แปลใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าและให้สำแดงการนำเข้าไปพร้อมกับข้อมูลจากผู้นำเข้าที่มีผลทำให้สินค้านั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

(3.3) กรณีการนำเข้าหลายเที่ยวเรือ (Importation by instalments) หมายถึง สินค้าที่นำเข้ามาโดยถอดแยกออกจากกันหรือยังไม่ได้ประกอบเข้าด้วยกันที่อยู่ในความหมายของกฎทั่วไปของระบบฮาร์โมนิซซัส 2 (a) หรือประเภทพิกัด 7308 และ 9406 ที่นำเข้ามาหลายเที่ยวเรือ ให้ใช้การพิสูจน์แหล่งกำเนิดครั้งเดียวสำหรับสินค้านั้นที่จะต้องยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าในเวลาที่นำเข้าครั้งแรก โดยผู้นำเข้าต้องยื่นคำร้องขอและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้ากำหนดด้วย

(4) ข้อยกเว้นในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

ข้อยกเว้นในการยื่นใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าหรือในการพิสูจน์แหล่งกำเนิด มีกำหนดไว้ในมาตรา 25⁸² ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

(4.1) สินค้าที่ได้ส่งมาด้วยหีบห่อเล็กๆ จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง หรือกระเป๋าค้นทางของผู้โดยสาร โดยสินค้านั้นไม่ได้นำเข้ามาเพื่อในทางการค้าและให้สำแดงตามข้อกำหนดของพิธีสารนี้ ให้ถือว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดโดยไม่ต้องยื่นการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า วิธีเดียวกันนี้ให้ใช้กับกรณีสินค้าที่ส่งทางไปรษณีย์ด้วย

(4.2) การนำเข้าสินค้าที่เป็นของใช้ส่วนตัวของผู้รับหรือผู้โดยสารหรือของครอบครัว จะได้รับการพิจารณาว่าไม่ใช่เป็นการนำเข้ามาเพื่อในทางการค้าหากมีหลักฐานและปริมาณของสินค้าแสดงได้ว่าไม่มีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์นั้น ไม่ต้องยื่นการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า

(4.3) นอกเหนือจากนี้ สินค้าที่มีมูลค่าไม่เกิน 500 ยูโร ในกรณีที่เป็นหีบห่อเล็กๆ หรือมูลค่าไม่เกิน 1,200 ยูโร ในกรณีเป็นกระเป๋าค้นทางของผู้โดยสารนั้น ไม่ต้องยื่นการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า

⁸² EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 25 (ดูภาคผนวก ง)

3.2.6.2.2 มาตรการประสานพิธีการศุลกากรในส่วนการพิสูจน์และออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Harmonization of Customs Procedures Measures)

(1) หลักฐานทางเอกสารศุลกากรร่วมกัน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผู้ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตเศรษฐกิจยุโรปนั้น จะต้องแสดงใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ที่เรียกว่า “ใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1”⁸³ (a movement certificate EUR.1) ซึ่งก็คือ ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ใช้ในเขตเศรษฐกิจยุโรป หรือใช้ “การสำแดงใบกำกับสินค้า” (invoice declaration) โดยผู้ส่งออกเป็นผู้สำแดงในใบกำกับสินค้าเอง ตามบทบัญญัติมาตรา 15 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารทางศุลกากรที่ประเทศสมาชิกทั้งหลายใช้ร่วมกันและมีแบบฟอร์มอย่างเดียวกัน สำหรับใช้ในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในเขตเศรษฐกิจยุโรป

นอกเหนือจากเอกสารดังกล่าวยังมีเอกสารที่ใช้สนับสนุน (Supporting documents) ร่วมกันในการยื่นขอใบรับรอง EUR.1 ตามมาตรา 16 หรือการทำการสำแดงใบกำกับสินค้าตามมาตรา 20 หรือการทำการสำแดงของผู้จัดท้าวัตถุคิบัติ ตามมาตรา 26 นั้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิสูจน์ว่าสินค้านั้นได้ใบรับรอง EUR.1 หรือในการสำแดงใบกำกับสินค้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นได้แหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นของพิธีสารนี้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 27⁸⁴ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

(ก) หลักฐานในการผ่านกระบวนการโดยตรง โดยผู้ส่งออก หรือผู้จัดท้าวัตถุคิบัติที่ได้รับสินค้าซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างในทางบัญชีหรือการทำบัญชีภายใน

(ข) เอกสารที่พิสูจน์ถึงสถานะแหล่งกำเนิดของวัตถุคิบัติที่ใช้ซึ่งออกในประเทศสมาชิก

(ค) เอกสารที่พิสูจน์ถึงการผ่านกระบวนการของวัตถุคิบัติภายในเขตเศรษฐกิจยุโรปซึ่งออกในประเทศสมาชิก

(ง) ใบรับรอง EUR.1 หรือการสำแดงใบกำกับสินค้าที่พิสูจน์ถึงสถานะแหล่งกำเนิดของวัตถุคิบัติที่ใช้ซึ่งออกในประเทศสมาชิกอื่นตามที่กำหนดในพิธีสารนี้

⁸³ คู่มือฟอร์มใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า a movement certificate EUR.1 (ภาคผนวก ง)

⁸⁴ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 27 (คู่มือภาคผนวก ง)

หรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่กำหนดในมาตรา 3 โดยเป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าโดยเฉพาะกฎต่างๆ ในพิธีสารนี้

(จ) การสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบที่พิสูจน์ถึงการผ่านกระบวนการของวัตถุดิบที่ใช้ในเขตเศรษฐกิจยุโรปซึ่งทำในประเทศสมาชิกอื่นที่เป็นไปตามพิธีสารนี้

(ฉ) หลักฐานที่เกี่ยวกับการผ่านกระบวนการภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรปตามข้อยกเว้นในเรื่องหลักดินแดนตามมาตรา 11 (กรณีมูลค่าเพิ่มขึ้นทั้งหมดที่ได้ภายนอกเขตเศรษฐกิจยุโรปต้องไม่เกิน 10 % ของราคาโรงงานของสินค้าสำเร็จรูป จึงจะถือว่าได้แหล่งกำเนิดสินค้า) ซึ่งให้พิสูจน์ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรา 11

(2) กระบวนการตรวจสอบร่วมกัน

กระบวนการตรวจสอบร่วมกันในเรื่องการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป สามารถแบ่งเป็น 2 กระบวนการ คือกระบวนการตรวจสอบการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า กับ กระบวนการตรวจสอบการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ

(ก) กระบวนการตรวจสอบการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า

ตามบทบัญญัติมาตรา 32⁸⁵ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้านี้ ดังนี้

(ก.1) การตรวจสอบการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า จะทำการสุ่มหรือเมื่อใดก็ตามที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้ามีเหตุอันสมควรสงสัยถึงความแท้จริงของเอกสาร สถานะแหล่งกำเนิดของสินค้าที่พิจารณาหรือการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้

(ก.2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้บทบัญญัติตามข้อ (ก) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าจะต้องส่งใบรับรอง EUR.1 และใบกำกับสินค้า ถ้าเป็นการยื่นการสำแดงใบกำกับสินค้าหรือสำเนาของเอกสารเหล่านั้น ให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกในการสืบสวนหาข้อเท็จจริง เอกสารใดๆ และข้อมูลที่ได้จากการพิสูจน์แหล่งกำเนิดที่ไม่ถูกต้องจะต้องให้ไว้ในคำร้องขอตรวจสอบ

(ก.3) การตรวจสอบจะต้องทำโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออก เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีสิทธิที่จะเรียกหลักฐานใดๆ และทำการสืบสวนบัญชีของผู้ส่งออกหรือตรวจสอบสิ่งอื่นใดที่เห็นควรพิจารณา

⁸⁵ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 32 (ดูภาคผนวกง)

(ก.4) หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าตัดสินใจระงับการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าในระหว่างที่กำลังรอผลการตรวจสอบไว้เป็นการชั่วคราว จะตรวจปล่อยสินค้านั้นไปก่อนภายใต้มาตรการทางศาลตามที่เห็นว่าจำเป็น

(ก.5) เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบจะต้องแจ้งผลการตรวจสอบทันทีเท่าที่เป็นไปได้ โดยผลการตรวจสอบต้องแสดงให้เห็นโดยชัดเจนว่าเป็นเอกสารแท้จริงหรือไม่และสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่กำหนดในมาตรา 3 และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดอื่นๆ ของพิธีสารนี้หรือไม่

(ก.6) ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรสงสัย หากไม่ตอบกลับภายใน 10 เดือนนับแต่วันที่ร้องขอให้ตรวจสอบหรือตอบกลับมาโดยมีข้อมูลไม่เพียงพอในการพิจารณาถึงความแท้จริงของเอกสารหรือแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าแล้ว เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบจะต้องปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษเว้นแต่เข้าข้อยกเว้นในพฤติการณ์พิเศษ

(ข) กระบวนการตรวจสอบการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบตามบทบัญญัติมาตรา 33⁸⁶ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ ดังนี้

(ข.1) การตรวจสอบการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบหรือการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบในระยะยาว อาจจะมีการสุ่มหรือเมื่อใดก็ตามที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่การสำแดงนั้นได้รับการพิจารณาในการออกใบรับรอง EUR.1 หรือในการสำแดงใบกำกับสินค้าโดยมีเหตุอันควรสงสัยถึงความแท้จริงของเอกสารหรือความถูกต้องของข้อมูลที่ให้ไว้ในเอกสาร

(ข.2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้บทบัญญัติตามข้อ (ก) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศดังกล่าวข้างต้นจะต้องส่งการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบและใบกำกับสินค้า เอกสารในการจัดส่งหรือเอกสารในทางพาณิชย์อื่นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำการสำแดงนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่การสำแดงได้ทำขึ้นตามที่เห็นสมควร รวมถึงเหตุผลที่เป็นสาระสำคัญหรือรูปแบบในการสืบสวน และเจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องส่งคำร้องในการตรวจสอบเอกสารใดๆ และแสดงถึงข้อมูลที่ได้ให้ไว้ในการสำแดงของผู้จัดหาไม่ถูกต้อง

(ข.3) การตรวจสอบจะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศที่ทำการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ

⁸⁶ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 33 (ดูภาคผนวก ง)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรนั้นมีสิทธิเรียกให้ส่งหลักฐานใดๆและทำการสืบสวนบัญชีของผู้จัดหาหรือตรวจสอบสิ่งอื่นใดซึ่งเห็นควรพิจารณา

(ข.4) เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบจะต้องแจ้งผลการตรวจสอบทันทีเท่าที่เป็นไปได้ โดยผลการตรวจสอบต้องแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่า การให้ข้อมูลในการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบถูกต้องหรือไม่และสามารถเป็นไปได้หรือไม่และขอบเขตของการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบที่ได้รับการพิจารณาในการออกใบรับรอง EUR.1 หรือสำหรับการทำการสำแดงใบกำกับสินค้า

(3) กระบวนการควบคุมร่วมกัน

กระบวนการควบคุมร่วมกันในเรื่องการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายในเขตเศรษฐกิจยุโรปนั้น มี 3 กระบวนการ คือ

(ก) ตามมาตรา 28⁸⁷ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ส่งออก ผู้จัดหาวัตถุดิบและเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการเก็บรักษาการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า การสำแดงของผู้จัดหาและเอกสารประกอบไว้ คือ

(ก.1) ในกรณีการออกใบรับรอง EUR.1 ผู้ส่งออกจะต้องเก็บรักษาเอกสารประกอบต่างๆ ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

(ก.2) ในกรณีการสำแดงใบกำกับสินค้า ผู้ส่งออกจะต้องเก็บรักษาการสำแดงใบกำกับสินค้าและเอกสารประกอบต่างๆ ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

(ก.3) ในกรณีการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้จัดหาวัตถุดิบจะต้องเก็บรักษาสำเนาของการสำแดงและสำเนาของใบกำกับสินค้า บันทึกการจัดส่งสินค้า หรือเอกสารในทางพาณิชย์อื่นๆ และเอกสารต่างๆ ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี รวมถึงกรณีการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบในระยะยาว ผู้จัดหาวัตถุดิบจะต้องเก็บรักษาสำเนาเอกสารต่างๆ ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปีนับจากวันสุดท้ายในการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบในระยะยาว

(ก.4) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้ส่งออกซึ่งเป็นผู้ออกใบรับรอง EUR.1 จะต้องเก็บรักษาเอกสารต่างๆ ไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

(ก.5) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าจะต้องเก็บรักษาใบรับรอง EUR.1 และการสำแดงใบกำกับสินค้าที่ขึ้นไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

⁸⁷ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 28 (ดูภาคผนวก ง)

(ข) ตามมาตรา 29⁸⁸ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปได้กำหนดกรณีเกิดความไม่ตรงกันและข้อผิดพลาด (Discrepancies and formal errors) ไว้ดังนี้

(ข.1) ความไม่ตรงกันระหว่างข้อความในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดกับเอกสารที่สร้างขึ้นที่ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร เพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติในการนำเข้า จะไม่ทำให้การพิสูจน์แหล่งกำเนิดไม่มีผลและเสียเปล่าไป หากข้อความในเอกสารที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับสินค้า

(ข.2) ข้อผิดพลาดที่เป็นทางการที่เห็นเด่นชัด เช่น การพิมพ์ผิดพลาด ในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดไม่ควรถือเป็นเหตุที่จะปฏิเสธเอกสารนี้ หากข้อผิดพลาด เช่นนั้น ไม่ได้มีข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อความที่ทำไว้ในเอกสารนั้น

(ค) ตามมาตรา 35⁸⁹ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้นำเข้าที่ล้าผล ว่า บทลงโทษต่างๆ จะต้องเอาโทษกับผู้ที่ร่างหรือเป็นเหตุให้ร่างเอกสารที่มีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเพื่อวัตถุประสงค์ในการขอรับสิทธิพิเศษสำหรับสินค้า

(4) การปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร

การปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในเขตเศรษฐกิจยุโรป ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรสงสัย หากไม่ตอบกลับภายใน 10 เดือนนับแต่วันที่ร้องขอให้ตรวจสอบหรือตอบกลับมาโดยมีข้อมูลไม่เพียงพอในการพิจารณาถึงความแท้จริงของเอกสารหรือแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าแล้ว เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบจะต้องปฏิเสธการให้สิทธิพิเศษเว้นแต่เข้าข้อยกเว้นในพหุติการณพิเศษ (ทั้งนี้ตามมาตรา 32)

3.2.7 มาตรการที่เกี่ยวกับการคืนอากร (Drawback Measure)

หลักเกณฑ์ในเรื่องกฎข้อห้ามในการคืนอากร (Prohibition of drawback of ,or exemption from, customs duties) ได้กำหนดไว้ในมาตรา 14⁹⁰ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่า

⁸⁸ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 29 (ดูภาคผนวก ง)

⁸⁹ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 35 (ดูภาคผนวก ง)

⁹⁰ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 14 (ดูภาคผนวก ง)

(1) วัตถุดิบนำเข้า (non-originating materials) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในเขตเศรษฐกิจยุโรปหรือในประเทศใดประเทศหนึ่งที่ระบุไว้ในมาตรา 3 เพื่อการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าหรือเป็นไปตามบทบัญญัติในเรื่องหัวข้อ 5 เรื่องการพิสูจน์แหล่งกำเนิด ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามจะไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการคืนอากรหรือข้อยกเว้นจากภาษีศุลกากร

(2) ตามความใน (1) จะต้องปรับใช้กับเรื่องการคืนภาษี การยกเว้นภาษีหรือการไม่ต้องเสียภาษีไม่ว่าบางส่วนหรือทั้งหมดของภาษีศุลกากรหรือภาระอย่างอื่นที่มีผลอย่างเดียวกันซึ่งปรับใช้กับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของประเทศภาคีสมาชิก

(3) ผู้ส่งออกสินค้าจะต้องเตรียมยื่นเอกสารทั้งหมดในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าไม่ว่าในเวลาใดๆ ที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรร้องขอ เอกสารทั้งหมดที่ใช้ในการพิสูจน์ว่าไม่ต้องการคืนอากรสำหรับวัตถุดิบนอกประเทศที่ใช้ในการผลิตสินค้าและภาษีศุลกากรทั้งหมดหรือภาระภาษีอย่างอื่นที่มีผลอย่างเดียวกันซึ่งวัตถุดิบนั้นได้จ่ายไปจริง

(4) บทบัญญัติตาม (1) ถึง (3) จะต้องปรับใช้ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติเรื่องการบรรจุหีบห่อตามความหมายในมาตรา 7 (2) อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือตามความหมายในมาตรา 8 และสินค้าที่มาด้วยกันเป็นชุดตามความหมายในมาตรา 9 หากสิ่งนั้นเป็นวัตถุดิบนอกประเทศ

(5) บทบัญญัติตามข้อ (1) ถึง (4) จะต้องปรับใช้เฉพาะกับวัตถุดิบที่ความตกลงนี้ปรับใช้เท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้วจะไม่ปรับใช้กับระบบการคืนอากรในการส่งออกสำหรับสินค้าเกษตร แต่จะปรับใช้กับการส่งออกที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของความตกลงนี้

โดยทั่วไปแล้ว การคืนอากร (drawback) หมายถึง การคืนอากรสำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ามาเพื่อใช้ผลิตสินค้าแล้วส่งออกไป แต่การที่กำหนดบทบัญญัติห้ามคืนอากรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าภาระค่าภาษีอากรในวัตถุดิบของประเทศที่สามต้องจ่ายและมีความจำเป็นในเขตการค้าเสรีเพื่อป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาดภายในประเทศด้วย โดยผู้ส่งออกมีหน้าที่ยื่นเอกสารทั้งหมดในการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าและเอกสารทั้งหมดที่ใช้ในการพิสูจน์ว่าไม่ต้องการคืนอากรสำหรับวัตถุดิบนอกประเทศที่ใช้ในการผลิตสินค้าและภาษีศุลกากรทั้งหมดหรือภาระภาษีอย่างอื่นที่มีผลอย่างเดียวกันซึ่งวัตถุดิบนั้นได้จ่ายไปจริง เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรร้องขอ

นอกเหนือจากนี้ กฎข้อห้ามในการคืนอากรยังต้องปรับใช้ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติเรื่องการบรรจุหีบห่อตามความหมายในมาตรา 7 (2) อุปกรณ์ประกอบ ชิ้นส่วนสำรองและเครื่องมือตามความหมายในมาตรา 8 และสินค้าที่มาด้วยกันเป็นชุดตามความหมายในมาตรา 9 หากสิ่งนั้นเป็นวัตถุดิบนอกประเทศ โดยจะไม่ปรับใช้กับระบบการคืนอากรในการส่งออกสำหรับสินค้าเกษตร

3.2.8 องค์กรกำกับดูแล (Supervisory Organization Measure)

ตามบทบัญญัติมาตรา 34 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป กำหนดว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบตาม มาตรา 32 และ 33 ซึ่งไม่สามารถระงับได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบหรือปัญหาในการตีความพิธีสาร ให้ยื่นต่อคณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป (EEA Joint Committee) ดังนั้น องค์กรในการกำกับดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎแหล่งกำเนิดสินค้า ก็คือ คณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวกับการจัดการให้ความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปดำเนินไปได้ และกำหนดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจโดยใช้ฉันทามติในการร่วมมือกันในการบัญญัติกฎหมายของประชาคมยุโรปแล้วนำมาไว้ในความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งโดยทั่วไปจะประชุมกันเดือนละครั้งซึ่งจัดขึ้นโดยเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกเขตเศรษฐกิจยุโรป และตัวแทนจาก คณะกรรมการสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป รวมถึงมีคณะกรรมการย่อย 4 คณะ ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป อันได้แก่ เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายสินค้า /เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายทุนและการบริการรวมถึงกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท /เสรีภาพในการเคลื่อนย้ายบุคคล และเรื่องเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ อย่างเช่น การวิจัยและพัฒนา นโยบายทางสังคม สิ่งแวดล้อม สถิติ การศึกษา การคุ้มครองผู้บริโภค วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การท่องเที่ยว สาขาบันเทิง และการคุ้มครองพลเมือง⁹¹

3.2.9 มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Cooperation and Mutual Assistance Measure)

มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรากฏชัดเจนในมาตรา 21 (2) ซึ่งกำหนดว่า “ประเทศภาคีจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางศุลกากรเพื่อให้มั่นใจว่าการปรับใช้กฎหมายศุลกากรได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวัตถุประสงค์กำหนดไว้ในพิธีสาร 11”⁹² และใน มาตรา 21 (3) กำหนดว่า “ประเทศภาคีจะต้องทำให้เกิดความมั่นคงและขยายความร่วมมือด้วย เป้าหมายของการทำให้เกิดความเรียบง่ายในพิธีการสำหรับการค้าสินค้า โดยเฉพาะในขอบเขตของ

⁹¹ EEA Joint Committee . Available from www.secretariat.efta.int. (2004, August)

⁹² EEA article 21 “2. The Contracting Parties shall assist each other in customs matters in order to ensure that customs legislation is correctly applied. Arrangements for this purpose are set out in Protocol 11.”

โครงการของประชาคมยุโรป และการปฏิบัติที่มีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า”⁹³ โดยการดำเนินการศุลกากรในส่วนที่เกี่ยวข้องการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า และการปรับใช้ความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปนี้ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยมาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งปรากฏในมาตรา 31⁹⁴ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีในแต่ละประเทศ ตลอดจนคณะกรรมการประชาคมยุโรป (Commission of the European Communities) จะต้องกำหนดหรือจัดตัวอย่างตราประทับของสำนักงานศุลกากรในการออกใบรับรอง EUR.1 และที่อยู่ของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องของใบรับรอง EUR.1 และการสำแดงใบกำกับสินค้าให้แก่กัน

(2) เพื่อให้มั่นใจถึงการปรับใช้ความตกลงนี้ ประเทศภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการบริหารด้านศุลกากร ในการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของใบรับรอง EUR.1 และการสำแดงใบกำกับสินค้า หรือการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ รวมถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ให้ด้วย

3.2.10 มาตรการการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Measure)

ตามบทบัญญัติมาตรา 34⁹⁵ ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปกำหนดมาตรการในการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าไว้ดังนี้

(1) ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบตามมาตรา 32 และ 33 ซึ่งไม่สามารถระงับได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบหรือปัญหาในการตีความพิธีสาร ให้ยื่นต่อคณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป (EEA Joint Committee)

(2) สำหรับในกรณีการระงับข้อพิพาททุกกรณี ระหว่างผู้นำเข้ากับเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศผู้นำเข้า ให้อยู่ภายใต้การบัญญัติกฎหมายของประเทศผู้นำเข้า

⁹³ EEA article 21 “3. The Contracting Parties shall strengthen and broaden cooperation with the aim of simplifying the procedures for trade in goods, in particular in the context of Community programmes, projects and actions aimed at trade facilitation, in accordance with the rules set out in Part VI.”

⁹⁴ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 31 (ดูภาคผนวก ง)

⁹⁵ EEA Agreement Protocol 4 on Rules of Origin article 34 (ดูภาคผนวก ง)

3.2.11 มาตรการการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

มาตรการการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ปรากฏในมาตรา 9 (3) ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งกำหนดว่า “การทบทวนครั้งแรกจะต้องเกิดขึ้นก่อนสิ้นปี ค.ศ. 1993 ผลของการทบทวนจะต้องมีขึ้นทุกๆ 2 ปี โดยการทบทวนจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่ประเทศภาคีดำเนินการตัดสินใจด้วยมาตรการที่เหมาะสมที่รวมไว้ในความตกลงนี้”⁹⁶ โดยมี คณะกรรมาธิการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการ ทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า และจะต้องมีการทบทวนทุกๆ 2 ปี ซึ่งกำหนดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจโดยใช้ฉันทามติในการร่วมมือกันในการบัญญัติกฎหมายของประชาคมยุโรปแล้วนำมาไว้ในความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป

3.2.12 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในขอบเขตของการตอบโต้การทุ่มตลาด

ในสหภาพยุโรป กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ามีบทบาทสำคัญในกระบวนการ ตอบโต้การทุ่มตลาด ที่จะบ่งชี้ถึงขอบเขตในการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการหลบเลี่ยง การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด และความหมายของอุตสาหกรรมภายใน⁹⁷

3.2.12.1 บทบัญญัติการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Duty Provision)

กรณี “ การทุ่มตลาด ” เกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งออกได้ขายสินค้าในตลาด สหภาพยุโรปในราคาต่ำกว่าสินค้าที่เหมือนกันหรือมีลักษณะอย่างเดียวกัน (the same or equivalent product) ที่ขายในตลาดภายในประเทศผู้ส่งออก โดยวัตถุประสงค์ของมาตรการตอบโต้การ ทุ่มตลาด เพื่อจะเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากการทุ่มตลาดของผู้ส่งออก ในบางสถานการณ์ การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดอาจจะเก็บจากสินค้าที่ประกอบในสหภาพยุโรปจากชิ้นส่วน ที่นำเข้า (คือกรณีการหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด)⁹⁸

⁹⁶ EEA article 9 “3. A first review will take place before the end of 1993. Subsequent reviews will take place at two-yearly intervals. On the basis of these reviews, the Contracting Parties undertake to decide on the appropriate measures to be included in this Agreement.”

⁹⁷ Edwin Vermulst, Paul Wear & Jacques Bourgeois eds, Rules of Origin in International Trade : A Comparative Study, p.159.

⁹⁸ Nicholas A. Zaimis & Clifford Chance, European Practice Library EC : Rules of origin, p.93-94.

บทบัญญัติว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาดของสหภาพยุโรปที่ใช้บังคับในปัจจุบัน คือ Council Regulation (EEC) No.2423/88 ซึ่งกำหนดว่าทั้งประเทศผู้ส่งออกและประเทศแหล่งกำเนิดสินค้าที่สามารถใช้เป็นมาตรฐานในการปรับใช้เป็นมาตรการการตอบโต้การทุ่มตลาด โดยในบทบัญญัติว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาดของสหภาพยุโรป ก่อนข้างจะคลุมเครือในเรื่องขอบเขตของการได้สวนการตอบโต้การทุ่มตลาด โดยการนำเข้าสู่กระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด กำหนดว่าในหนังสือทางการที่แจ้งเริ่มเข้าสู่กระบวนการได้สวนการตอบโต้การทุ่มตลาดจะต้องระบุถึงสินค้าและประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ตามมาตรา 13 (2) ของ Council Regulation (EEC) No.2423/88 กำหนดว่า กฎระเบียบที่เกี่ยวกับอากรชั่วคราว จะต้องระบุโดยเฉพาะถึงจำนวนเงินและประเภทอากรที่ต้องจ่าย สินค้าที่เกี่ยวข้อง ประเทศแหล่งกำเนิดหรือส่งออก ชื่อของผู้จัดหาวัตถุดิบ⁹⁹

และตามมาตรา 13 (10) ของ Council Regulation (EEC) No.2423/88 กำหนดว่า ในกรณีไม่มีบทบัญญัติกำหนดไว้เป็นพิเศษแตกต่าง ให้นำการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน มาปรับใช้ รวมถึงกฎว่าด้วยคำนิยามของแนวความคิดเรื่องแหล่งกำเนิดและบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องจะต้องนำมาปรับใช้¹⁰⁰ กล่าวคือ ในมาตรานี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของสหภาพยุโรปปรับใช้การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดในขณะที่เดียวกับปรับใช้กฎว่าด้วยคำนิยามของแนวความคิดเรื่องแหล่งกำเนิดและบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องด้วย

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในขอบเขตของกระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด ซึ่งเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าจะเข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อม ในกรณีดังต่อไปนี้¹⁰¹

(1) ในการกำหนดว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในประเทศที่ทำกรทุ่มตลาดหรือไม่ ถ้าใช่ ก็จะใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดกับสินค้านำเข้าจากประเทศที่ทำกรทุ่มตลาดนั้น แต่ถ้าหากไม่ใช่ ก็จะไม่สิ้นสุดการได้สวนการตอบโต้การทุ่มตลาดลง

⁹⁹ Council Regulation (EEC) No.2423/88 article 13 (2) “ provides that regulations imposing provisional or definitive duties shall indicate in particular the amount and type of duty imposed, the product covered, the country of origin or export, the name of the supplier, if practicable, and the reason on which the Regulation is based”

¹⁰⁰ Council Regulation (EEC) No.2423/88 article 13 (7) “ In the absence of any special provisions to the contrary adopted when a definitive or provisional anti-dumping or countervailing duty was impose, the rules on the common definition of the concept of origin and the relevant common implementing provisions shall apply.”

¹⁰¹ Nicholas A Zaimis & Clifford Chance, European Practice Library EC : Rules of origin, p.94.

(2) ในการกำหนดว่าเป็นอุตสาหกรรมภายในของสหภาพยุโรปหรือไม่นั้น เพื่อที่จะสามารถปกป้องคุ้มครอง ตลอดจนปรับใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด กล่าวคือ คำจำกัดความคำว่า “อุตสาหกรรมภายในของสหภาพยุโรป” เป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดว่า ผู้ผลิตที่ขึ้นคำร้องขอได้สวนต่อสินค้าที่นำเข้าจากประเทศที่สาม และกำหนดว่า การผลิตนั้นเป็นการทำให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายในของสหภาพยุโรปโดยการนำเข้านั้นหรือไม่

(3) ในการกำหนดแหล่งกำเนิดของชิ้นส่วนที่ใช้ประกอบภายในสหภาพยุโรป เพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับใช้บทบัญญัติการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด (Anti-Circumvention) ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในข้อ 3.2.12.2 ต่อไป

(4) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะ (specific origin rules) อาจจะต้องนำมาปรับใช้ในขอบเขตกระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด กล่าวคือ ใน Council Regulation (EEC) No.2423/88 กำหนดว่า แหล่งกำเนิดสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด จะต้องพิจารณาตาม Council Regulation (EEC) No.802/68^{*} เว้นแต่คณะกรรมการหรือคณะมนตรียุโรปได้นำ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะมาปรับใช้ในขอบเขตของกระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด ซึ่งกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะดังกล่าวจะนำมาใช้ได้ในเวลาที่มีการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดและไม่จำเป็นต้องพิจารณาตาม Council Regulation (EEC) No.802/68 ซึ่งหมายถึง เป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการหรือคณะมนตรียุโรปที่จะสร้างกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าใหม่ได้ในขอบเขตกระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด เหตุผลอาจจะเนื่องมาจากปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นเมื่อศาลภายในแต่ละแห่งกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ใช้สำหรับการทุ่มตลาดและสำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาลที่แตกต่างกัน ซึ่งควรจะต้องนำมาพิจารณาและปรับใช้

(5) ภายนอกกรอบหรือขอบเขตกระบวนการตอบโต้การทุ่มตลาด กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้านำไปใช้เป็นบทบัญญัติเสริมการปรับใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด หรือทำให้เกิดกรณีการหลบเลี่ยงมาตรการการทุ่มตลาดที่ยากขึ้น

ตัวอย่างคดีหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าในเรื่องการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด เช่น

- คดี Brother/คดีเรื่องเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้ายี่ห้อบราเธอร์ (Brother Electronic Typewriters พิกัด 8469.20 (Official Journal 1985 C338/7)) เป็นคดีพิพาทเรื่องการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดระหว่างได้หวัดกับสหภาพยุโรป ในปี 1985 โดยที่ได้หวัดได้นำชิ้นส่วนของเครื่องพิมพ์ดีดจากประเทศญี่ปุ่นมาประกอบติดตั้งและส่งไปขายที่สหภาพยุโรป โดยแจ้งว่ามีแหล่งกำเนิด

^{*} Council Regulation (EEC) No.802/68 ใช้บังคับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ไม่ให้สิทธิพิเศษทางการค้าของสหภาพยุโรป

สินค้าเป็นของไต้หวัน แต่สหภาพยุโรปไม่เชื่อจึงส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบแล้วลงมติว่าไม่ใช่แหล่งกำเนิดของไต้หวัน แต่สินค้ายังเป็นแหล่งกำเนิดของญี่ปุ่น เพราะเป็นเพียงกระบวนการประกอบ (Assembly Process) เท่านั้น จึงถูกสหภาพยุโรปเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด เนื่องจากญี่ปุ่นถูกสหภาพยุโรปเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดกับตัวสินค้าเดียวกัน แต่ไต้หวันได้นำเรื่องดังกล่าวอุทธรณ์ต่อศาลประชาคมยุโรป แต่ศาลฯ ได้ตัดสินโดยใช้เกณฑ์มูลค่าเพิ่ม โดยตัดสินว่าสินค้าที่ส่งมาจากไต้หวันยังมีแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นของญี่ปุ่นเพราะในกระบวนการผลิตไม่ได้ใช้พนักงานที่มีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษและไม่ได้ใช้เครื่องมือที่พิเศษแต่อย่างใด

- คดีเครื่องถ่ายเอกสารยี่ห้อริโก้ (Photocopiers plants of RICOH พิกัด 9009.11) เป็นคดีพิพาทเรื่องการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพยุโรป ในปี 1989 โดยที่สหรัฐอเมริกานำเข้าชิ้นส่วนของเครื่องถ่ายเอกสารจากประเทศญี่ปุ่นเพื่อนำมาประกอบที่รัฐแคลิฟอร์เนียและส่งออกไปจากที่สหภาพยุโรป ซึ่งสหภาพยุโรปส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบและตัดสินว่าสินค้านั้นมีกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงพอ แหล่งกำเนิดสินค้าจึงไม่ใช่เป็นของสหรัฐอเมริกา แต่ยังเป็นแหล่งกำเนิดของญี่ปุ่นอยู่ จึงถูกสหภาพยุโรปเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด เนื่องจากญี่ปุ่นถูกสหภาพยุโรปเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดกับตัวสินค้าเดียวกัน แต่สหรัฐได้แย้งว่าในการประกอบสินค้านี้ได้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอีกหลายอย่างรวมทั้งการใช้วัตถุดิบภายในประเทศและต้นทุนเพิ่มขึ้น แต่สหภาพยุโรปอ้างว่าเป็นมาตรฐานของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ยังได้ออกกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเกี่ยวกับเครื่องถ่ายเอกสารโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมภายในของตน โดยกำหนดว่าการผลิตเครื่องถ่ายเอกสารแม้ว่าจะเป็นผู้ผลิตสายเชื่อมสัญญาณ ลูกกลิ้งต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบเครื่องถ่ายเอกสารก็ยังไม่ได้แหล่งกำเนิดสินค้า

3.2.12.2 บทบัญญัติหรือมาตรการการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด (Anti-Circumvention Provision/Measures)

โดยทั่วไปการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาดหมายถึง ประเทศผู้ส่งออกหลีกเลี่ยงที่จะส่งตัวสินค้าเข้าไปภายในประเทศผู้นำเข้าโดยตรงเนื่องจากอาจถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด แต่ใช้วิธีส่งตัววัตถุดิบไปประกอบในประเทศผู้นำเข้า หรือส่งวัตถุดิบไปประกอบที่ประเทศที่สาม แล้วจึงส่งออกไปยังประเทศผู้นำเข้าอีกครั้ง¹⁰²

¹⁰² ทักษิณ ฤกษ์สุด, แกตต์และองค์การการค้าโลก (WTO) (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2544), หน้า 116.

บทบัญญัติหรือมาตรการการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาด เป็นไปตามมาตรา 13 (10) ของ Council Regulation (EEC) No.2423/88 โดยกรณีการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการใช้มาตรการการทุ่มตลาด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ

(1) เมื่อการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด เป็นการเก็บภาษีตอบโต้จากสินค้าสำเร็จรูป แต่ไม่ได้เก็บภาษีจากชิ้นส่วนและส่วนประกอบ มีผลทำให้ผู้ผลิตสามารถที่จะหลีกเลี่ยงการถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดโดยการนำเข้าชิ้นส่วนและส่วนประกอบแล้วนำมาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปภายในตลาดสหภาพยุโรป

(2) ในกรณีที่มีการผลิตในประเทศที่สามโดยการย้ายฐานการผลิตไปประเทศที่สาม เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด ซึ่งสามารถใช้ได้กับประเทศที่สามที่ไม่ได้หรือยังไม่ได้ถูกใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดสำหรับสินค้า โดยในกระบวนการได้ส่วนการตอบโต้การทุ่มตลาด จะพิจารณาว่าสินค้าได้ส่งออกจากประเทศที่สามและมีแหล่งกำเนิดในประเทศนั้นจริงหรือไม่ ถ้าใช้ก็สามารถเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดสินค้าที่มีการย้ายฐานการผลิตไปในประเทศที่สามได้

โดยตามมาตรา 13 (10) ของ Council Regulation (EEC) No.2423/88 ได้กำหนดเงื่อนไขที่ถือเป็นการหลบเลี่ยงการทุ่มตลาดไว้ 3 ประการ คือ

(1) ผู้ผลิตในสหภาพยุโรปจะต้องมีความสัมพันธ์กัน หรือเป็นสมาคม กับผู้ส่งออกที่ส่งออกจากสินค้าที่เหมือนกัน

(2) ผู้ผลิตในสหภาพยุโรปต้องมีการเริ่มต้นหรือมีการเพิ่มขึ้นในสาระสำคัญของการผลิตหลังจากการเริ่มต้นกระบวนการการตอบโต้การทุ่มตลาด

(3) มากกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าของชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบ (Value of parts or materials)^{*} ที่ใช้ในการผลิตในสหภาพยุโรปต้องมีแหล่งกำเนิดในประเทศผู้ส่งออกภายใต้การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด

---

* มูลค่าของชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบ (Value of parts or materials) จากประเทศผู้ส่งออกพิจารณาโดยอยู่บนพื้นฐานราคา "into-EC-factory" ซึ่งรวมถึง ต้นทุน อย่างเช่น ค่าระวางในประเทศ ผู้ส่งออก ค่าระวางมหาสมุทร (ocean freight) และการประกันภัย อากาศการที่จ่าย ณ ด่านศุลกากรสหภาพยุโรป customs clearance costs และค่าระวางในสหภาพยุโรป (จากด่านศุลกากรมายังโรงงาน) นอกเหนือจากนี้ สินค้าที่ขนส่งมาจากประเทศผู้ส่งออกไปยังการผลิตในสหภาพยุโรป ซึ่งเชื่อมโยงกับราคาซื้อขายระหว่างคู่สัญญา คณะกรรมาธิการจะต้องการหลักฐานที่เกี่ยวกับราคาสินค้า ในอีกกรณีหนึ่ง ให้ครอบคลุมถึง ต้นทุนการผลิต การขาย ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทั่วไป (General and Administrative Expenses :SGA) และกำไร

การปรับใช้กฎมูลค่าของชิ้นส่วน (ตามเงื่อนไขข้อ 3) นี้ เป็นการวางเงื่อนไขในการพิจารณาที่สำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของชิ้นส่วน (origin of parts) ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ชิ้นส่วนที่ประกอบในสหภาพยุโรปหรือในประเทศที่สามจากชิ้นส่วนย่อย (subparts) จะถือว่าชิ้นส่วนนั้นเป็นชิ้นส่วนเดียวหรือจะต้องแบ่งเป็นแต่ละชิ้นส่วนย่อยนั้น คำตอบคือ หากถือว่าเป็นชิ้นส่วนเดียว มูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการผลิตในสหภาพยุโรปอาจจะรวมถึงมูลค่าของชิ้นส่วนและนับเป็นสัดส่วนที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดของประเทศผู้ส่งออก ซึ่งในบางกรณีก็สามารถพิจารณาแหล่งกำเนิดของชิ้นส่วนทั้งหมดได้ ซึ่งแหล่งกำเนิดชิ้นส่วนทั้งหมดนี้ ขึ้นอยู่กับการแปรรูปในสาระสำคัญหรือกระบวนการผลิตขั้นสุดท้าย (last substantial transformation or process) ได้เกิดขึ้นที่ไหน

ตัวอย่างคดีหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าในเรื่องการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาด เช่น

- คดีดัดลูปปืน (Ballbearings พิกัด 8482.10 (Official Journal 1984 C179/2))

เป็นคดีพิพาทการเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาด (Anti-circumvention) ระหว่างไทยกับสหภาพยุโรปในปี 1985 โดยไทยนำวัตถุดิบ ชิ้นส่วนของดัดลูปปืนจากประเทศญี่ปุ่นเพื่อเข้ามาประกอบในไทยและส่งออกไปสหภาพยุโรป โดยอ้างว่าแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นของไทย แต่สหภาพยุโรปไม่เชื่อจึงส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบ ซึ่งสหภาพยุโรปถือว่าการผลิตดัดลูปปืนในไทยเป็นเพียงกระบวนการประกอบ (Assembly Process) เท่านั้น จึงไม่ได้แหล่งกำเนิดสินค้า ดังนั้น ดัดลูปปืนที่ส่งออกจากไทยจึงยังนับว่ามีแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นของญี่ปุ่น สหภาพยุโรปจึงเก็บอากรตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาดสินค้าดัดลูปปืนดังกล่าวจากไทยในฐานะที่มีแหล่งกำเนิดในญี่ปุ่น สหภาพยุโรปถือว่าญี่ปุ่นหลบเลี่ยงการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดด้วยการย้ายฐานการผลิตมาประเทศที่สามคือประเทศไทย

3.2.13 ข้อพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรป

จากการศึกษาโครงสร้างของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรปแล้ว มีข้อพิจารณาความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้

3.2.13.1 หลักการทั่วไปของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

(1) หลักการเปิดเสรีทางการค้า

หลักการเปิดเสรีทางการค้า ปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจยุโรป มาตรา 1 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่าเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางการค้าและทางเศรษฐกิจ โดยต่อเนื่องและมีความสมดุลในระหว่างประเทศภาคีสมาชิกด้วยข้อกำหนด

ในการแข่งขันที่เท่าเทียมกันและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ด้วยการสร้างเขตเศรษฐกิจยุโรปที่เหมือนกัน และเปิดเสรีใน 4 ด้าน ได้แก่ สินค้า บุคคล การบริการ ทุน รวมถึงการกำหนดระบบที่ทำให้มั่นใจได้ว่าการแข่งขันนั้นไม่ถูกบิดเบือนและอยู่ภายใต้กฎต่างๆ ที่เท่าเทียมกัน และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในเรื่องอื่นๆ อย่างเช่น การวิจัยและการพัฒนา สิ่งแวดล้อม การศึกษาและนโยบายทางสังคม จึงถือว่า EEA มีหลักการหรือนโยบายเปิดเสรีทางการค้า ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 24 ของแอกต์ 1994 ที่อนุญาตให้ประเทศภาคีแอกต์ยกเว้นหลักการปฏิบัติเชิงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ซึ่ง MFN ได้เมื่อมีการทำข้อตกลงหรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

(2) หลักการอำนวยความสะดวกทางการค้า

หลักการอำนวยความสะดวกทางการค้า ปรากฏอยู่ในในมาตรา 21 (1) ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป คือมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า ที่ว่า เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน ประเทศภาคีจะต้องทำให้เกิดความเรียบง่ายในการควบคุมและในระเบียบพิธีการ กล่าวคือ จะต้องทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า เพื่อทำให้เกิดความรวดเร็ว รวมทั้งไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างอาณาเขตของประเทศสมาชิก รวมทั้งได้กำหนดการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตเศรษฐกิจยุโรปเป็นการรับรองในระบบ 2 ขั้นตอน ซึ่งได้กำหนดความเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลประเทศผู้ส่งออกเป็นผู้ออกใบรับรองการเคลื่อนย้ายสินค้า EUR.1 กับทั้งเพิ่มขั้นตอนให้ผู้ส่งออกสามารถดำเนินการในการรับรองเองด้วยคือ ระบบการสำแดงใบกำกับสินค้า ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า จึงถือว่าใน EEA ได้กำหนดหลักการอำนวยความสะดวกทางการค้าไว้อย่างชัดเจนแล้ว

(3) หลักความชัดเจน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA จะเห็นได้ว่ามีความชัดเจน เนื่องจากใน EEA ได้กำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอสำหรับสินค้าทุกรายการโดยจำแนกประเภทพิศตามระบบฮาร์โมนไนซ์ ในภาคผนวก 2 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป (Positive List) รวมถึงยังได้กำหนดเกณฑ์เสริมอื่นๆ ที่ช่วยทำให้ได้แหล่งกำเนิดง่ายขึ้นในกรณีที่มีการใช้วัตถุดิบนำเข้าในการผลิตสินค้าและยังช่วยทำให้การพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าได้ชัดเจนขึ้นด้วย ได้แก่ เกณฑ์ขั้นต่ำ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดแบบสะสม วัตถุดิบทางอ้อม เป็นต้น

(4) หลักความแน่นอน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA จะเห็นได้ว่ามีความแน่นอน เนื่องจากเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตจะมีข้อดีเหมือนกับวิธีการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร ตรงที่มีความโปร่งใสมาก

และมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ แน่นนอน รวมทั้งยังเป็นเรื่องทางด้านเทคนิค พิสูจน์แหล่งกำเนิดได้ง่ายและชัดเจน และเป็นไปตามกระบวนการผลิตที่แท้จริง

แต่อย่างไรก็ตาม อาจเกิดปัญหาในเรื่องอุตสาหกรรมของผู้ผลิตที่จะเข้ามามีเสียงข้างมากในการกำหนดกฎเกณฑ์ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ผู้ผลิตผู้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิต ทำให้ถูกใช้ในทางที่ผิดได้ง่ายโดยผลประโยชน์ภายในประเทศ และวิธีนี้จะกลายเป็นล้าสมัยอย่างรวดเร็วเมื่อเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแต่การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์กลับเป็นไปอย่างช้าๆ ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการผลิตทั้งหมดจะเชื่อมโยงในสินค้าหลายชนิดในการค้าระหว่างประเทศ จึงไม่สามารถที่จะร่างกฎเกณฑ์ให้ครอบคลุมสินค้าทุกประเภทได้ เหตุผลเหล่านี้ทำให้ประเทศส่วนน้อยที่ใช้กฎนี้เป็นพื้นฐานในข้อกำหนดพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า เว้นแต่จะใช้ในฐานะเป็นกฎเกณฑ์เสริมของกฎเกณฑ์อื่นๆ¹⁰³ อีกทั้งเทคนิคบางอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีรายละเอียดมาก มีผลทำให้กำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าได้ยาก และยังมีความยากลำบากในการตรวจสอบความถูกต้องถึงกระบวนการผลิตในประเทศที่สามด้วย

(5) หลักการคาดการณ์ล่วงหน้าได้

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักการคาดการณ์ล่วงหน้าได้ กล่าวคือ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าสินค้าจะมีแหล่งกำเนิดในประเทศใด เนื่องจากใน EEA ได้กำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอสำหรับสินค้าทุกรายการโดยจำแนกประเภทพิคตามระบบฮาร์โมนไนซ์ ในภาคผนวก 2 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งทำให้ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตสามารถวางแผนการผลิตหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตหรือพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า หรืออาจจะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศไปยังประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร เพื่อให้สินค้านั้นมีคุณสมบัติได้แหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งส่งผลให้การเข้าสู่ตลาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) หลักความเป็นกลาง

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักความเป็นกลาง เนื่องจากเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอเป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นกลางทั้งในการปรับใช้และผลที่ได้ ถึงแม้จะนำไปใช้ในระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

¹⁰³ Stephensen Sherry M. and James, William E., "Rule of Origin and the Asia-Pacific Economic Co-operation," *Journal of World Trade* 29 (1995): 88.

หรือกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา เพราะเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอจะขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิตเป็นสำคัญที่จะมีผลทำให้ได้แหล่งกำเนิดสินค้าซึ่งจะสะท้อนถึงกระบวนการผลิตที่แท้จริง โดยไม่ได้คำนึงถึงสัดส่วนมูลค่าของการใช้วัตถุดิบในประเทศภาคีสัญญา ซึ่งมีผลทำให้ในแต่ละประเทศสมาชิกแม้จะมีอัตราค่าแรงงานที่ไม่เท่ากันก็ตาม การปฏิบัติการหรือกระบวนการผลิตอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 2 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ไม่ว่าจะกระทำในประเทศใดก็จะทำให้สินค้าได้แหล่งกำเนิดในประเทศนั้น จึงถือว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA เป็นกลางและไม่เลือกปฏิบัติ

(7) หลักความโปร่งใส

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การกำหนดกระบวนการผลิตที่เพียงพอที่เป็นเกณฑ์หลักในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA จะเห็นได้ว่ามีความโปร่งใสมาก เนื่องจากในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าไม่ได้ให้ดุลยพินิจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่การได้แหล่งกำเนิดสินค้าจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในภาคผนวก 2 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าแห่งความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรปไว้อย่างละเอียดกับทุกรายการสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการพิมพ์เผยแพร่กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าไม่มีกำหนดไว้โดยชัดเจน เพียงแต่มีการกล่าวถึงใน วรรคท้ายของมาตรา 3 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดให้คณะกรรมการของสหภาพยุโรป พิมพ์เผยแพร่ความตกลงระหว่างประเทศสมาชิกกับประเทศที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ไว้ในวารสารทางการของสหภาพยุโรปด้วยเท่านั้น

(8) หลักการทบทวน

หลักการทบทวน คือ มาตรการการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ปรากฏในมาตรา 9 (3) ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่าการทบทวนครั้งแรกจะเกิดขึ้นก่อนสิ้นปีค.ศ. 1993 ผลของการทบทวนจะต้องมีขึ้นทุกๆ 2 ปี ซึ่งการทบทวนจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่ประเทศภาคีดำเนินการตัดสินใจด้วยมาตรการที่เหมาะสมที่รวมไว้ในความตกลงนี้ โดยได้กำหนดให้คณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรป เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ถือว่าใน EEA ได้กำหนดหลักการทบทวนไว้อย่างชัดเจนเฉพาะในเรื่องการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า แต่ในส่วนการให้สิทธิทบทวนหรืออุทธรณ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าแก่ผู้ส่งออกที่ถูกปฏิเสธสิทธิพิเศษนั้นไม่มีกำหนดไว้ในกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของ EEA แต่อย่างไร

(9) หลักการระงับข้อพิพาท

หลักการระงับข้อพิพาท ปรากฏอยู่ในมาตรา 34 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าฯ คือ มาตรการระงับข้อพิพาท ซึ่งกำหนดให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งไม่สามารถระงับได้ระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ร้องขอตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบหรือปัญหาในการตีความพิธีสาร ให้ยื่นต่อคณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรปนั้น จะเห็นได้ว่าไม่ได้

กำหนดให้มีขั้นตอนการปรึกษาหารือระหว่างประเทศภาคีคู่พิพาท และสำหรับในกรณีการระงับข้อพิพาททุกกรณี ระหว่างผู้นำเข้ากับเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศ ผู้นำเข้าให้อยู่ภายใต้การบัญญัติกฎหมายของประเทศผู้นำเข้า จึงถือได้ว่าใน EEA ได้กำหนดหลักการระงับข้อพิพาทไว้อย่างชัดเจนแล้ว เพียงแต่ไม่ได้กำหนดขั้นตอนให้เริ่มต้นจากการปรึกษาหารือระหว่างประเทศสมาชิกคู่พิพาทก่อนซึ่งเป็นมาตรการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

3.2.13.2 หลักการเฉพาะของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ให้สิทธิพิเศษทางการค้า

(1) หลักการลดหรือยกเว้นภาษีศุลกากร

หลักการลดหรือยกเว้นภาษีศุลกากร ปรากฏอยู่ในมาตรา 22 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งกำหนดว่า “ประเทศภาคีที่ได้พิจารณาลดอากรหรือภาษีอื่นๆ ที่มีผลอย่างเดียวกันให้มีผลปรับใช้กับประเทศที่สามตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ซึ่งหรือได้พิจารณาการปรับใช้การลดอากรหรือภาษีอื่นๆ ที่มีผลอย่างเดียวกันได้ทราบเท่าที่ปฏิบัติได้ โดยจะต้องมีการแจ้งให้คณะกรรมการร่วมเขตเศรษฐกิจยุโรปทราบไม่ช้ากว่า 30 วันก่อนวันที่การลดหรือระงับอากรหรือภาษีอื่นๆ ที่มีผลอย่างเดียวกันนั้นมีผลใช้บังคับ”¹⁰⁴

(2) หลักดินแดน

หลักดินแดน ปรากฏอยู่ในมาตรา 11, 12 และมาตรา 13 ของพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าฯ คือ สินค้าจะได้แหล่งกำเนิดใน EEA จะต้องผลิตในดินแดนของประเทศภาคี และเป็นไปตามหลักการขนส่งโดยตรง จากประเทศภาคีหนึ่งมายังอีกประเทศภาคีหนึ่งโดยตรงโดยไม่ผ่านประเทศนอกภาคี เว้นแต่เป็นการถ่ายลำหรือการเก็บรักษาให้สินค้าอยู่ในสภาพดี กรณีสินค้านี้มูลค่าเพิ่มทั้งหมดที่ได้รับนอกเขต EEA ไม่เกิน 10% ของราคาสินค้าจากโรงงาน (Ex-works) และการแสดงสินค้าในงานแสดงสินค้า ซึ่งเป็นไปตามหลักดินแดน

¹⁰⁴ EEA article 22 “A Contracting Party which is considering the reduction of the effective level of its duties or charges having equivalent effect applicable to third countries benefiting from most-favoured-nation treatment, or which is considering the suspension of their application, shall, as far as may be practicable, notify the EEA Joint Committee not later than thirty days before such reduction or suspension comes into effect. It shall take note of any representations by other Contracting Parties regarding any distortions which might result therefrom.”

(3) หลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืน

หลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืน ปรากฏชัดเจนในมาตรา 21 (2) ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ว่าประเทศภาคีจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางศุลกากรเพื่อให้มั่นใจว่าการปรับใช้กฎหมายศุลกากรได้อย่างถูกต้องและในมาตรา 21 (3) ที่ว่า ประเทศภาคีจะต้องทำให้เกิดความมั่นคงและขยายความร่วมมือด้วยเป้าหมายของการทำให้เกิดความเรียบง่ายใน พิธีการสำหรับการค้าสินค้า โดยเฉพาะในขอบเขตของโครงการของประชาคมยุโรป และการปฏิบัติที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งก็คือ เรื่องการพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้า ในพิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป ได้กำหนดให้ประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนพิธีการศุลกากรเรื่องการพิสูจน์และการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า จึงถือว่าใน EEA ได้กำหนดหลักความเรียบง่ายและประสานกลมกลืนไว้อย่างชัดเจนแล้ว

(4) หลักการตรวจสอบและควบคุม

หลักการตรวจสอบและควบคุม ปรากฏอยู่ใน TITLE 5 เรื่องความร่วมมือในทางบริหารจัดการ (ARRANGEMENT FOR ADMINISTRATIVE COOPERATION) พิธีสาร 4 ว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป คือมาตรการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้านำเข้าร่วมกันและกระบวนการควบคุมร่วมกัน เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคทางการค้า

(5) หลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรากฏในมาตรา 21 (2) และมาตรา 31 ของความตกลงเขตเศรษฐกิจยุโรป คือ มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศภาคีในแต่ละประเทศ ตลอดจนคณะกรรมการประชาคมยุโรป จะต้องกำหนดหรือจัดตัวอย่างตราประทับของสำนักงานศุลกากรในการออกใบรับรอง EUR.1 และที่อยู่ของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องของใบรับรอง EUR.1 และการสำแดงใบกำกับสินค้าให้แก่กัน และประเทศภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการบริหารด้านศุลกากร ในการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของใบรับรอง EUR.1 และการสำแดงใบกำกับสินค้า หรือการสำแดงของผู้จัดหาวัตถุดิบ รวมถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ให้ด้วย จึงถือว่าใน EEA ได้กำหนดหลักความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันไว้อย่างชัดเจนแล้ว

3.3 ตารางเปรียบเทียบกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอาเซียน เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และเขตเศรษฐกิจยุโรป

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะเสริมในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า รวมถึงมาตรการศุลกากรในการพิสูจน์และออกไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าต่างๆ มาตรการที่เกี่ยวกับการคืนอากร องค์กรที่กำกับดูแล มาตรการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาตรการการระงับข้อพิพาท และมาตรการทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ในเขตการค้าเสรีอาเซียน เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และเขตเศรษฐกิจยุโรป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)